

1 OPETUSSUUNNITELMA.....	3
2 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT.....	3
2.1 PERUSOPETUKSEN ARVOPOHJA.....	3
2.1.1 SOSIAALISTEN TAITOJEN KEHITTÄMINEN.....	3
2.1.2 ERILAISUUDEN HYVÄKSYMINEN.....	4
2.1.3 TERVEEN ITSETUNNON RAKENTAMINEN.....	4
2.1.4 EETTISYYTEEN KASVAMINEN.....	5
2.1.5 AKTIIVINEN OPPIMINEN.....	5
2.1.6 PERUSTIETOJEN JA –TAITOJEN OMAKSUMINEN.....	6
2.2 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ.....	7
2.3 PERUSOPETUKSEN RAKENNE JA TUNTIJAKO.....	7
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	9
3.1 OPPIMISKÄSITYS.....	9
3.2 OPPIMISYMPÄRISTÖ.....	9
3.3 TOIMINTAKULTTUURI JA YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA.....	11
3.4 TYÖTAVAT.....	13
4 OPISKELUN YLEINEN TUKI.....	13
4.1 KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ.....	13
4.2 OPPIMISSUUNNITELMA.....	16
4.3 OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN.....	17
4.4 TUKIOPETUS.....	17
4.5 OPPILASHUOLTO.....	18
4.6 KERHOTOIMINTA.....	24
5 ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS.....	24
5.1 ERI TUKIMUODOT.....	24
5.2 OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS.....	25
5.2.1 ESIOPETUS.....	25
5.2.2 PERUSKOULUN 1-9 LUOKAT.....	26
5.3 ERITYISOPETUKSEEN OTETTUJEN TAI SIIRRETTYJEN OPETUS.....	28
5.3.1 OPETUKSEN OSITTAIN TAI KOKONAAN YKSILÖLLISTÄMISEN ETENEMINEN VILPPULAN KUN- NASSA.....	28
5.4 HENKILÖKOHTAISEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVA SUUNNITELMA.....	29
5.5 OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN TOIMINTA-ALUEITTAIN.....	32
6 KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS.....	33
6.1 SAAMELAISET.....	33
6.2 ROMANIT.....	34
6.3 VIITTOMAKIELISET.....	34
6.4 MAAHANMUUTTAJAT.....	35
7 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT.....	36
7.1 EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET.....	36
7.2 ÄIDINKIELEN JA TOISEN KOTIMAISEN KIELEN OPISKELU.....	36
7.3 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS.....	36
7.3.1 Puhuminen ja kuunteleminen.....	37
7.3.2 Lukeminen ja kirjoittaminen.....	37
7.3.3 Kirjallisuus.....	37
7.3.4 Puhuminen ja kuunteleminen.....	38
7.3.5 Lukeminen ja kirjoittaminen.....	38
7.3.6 Kirjallisuus.....	38
7.4 TOINEN KOTIMAINEN KIELI.....	60
7.5 VIERAAT KIELET.....	66
7.6 MATEMATIIKKA.....	79
7.7 YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIETO.....	93
7.8 BIOLOGIA JA MAANTIETO.....	100
7.9 FYSIIKKA JA KEMIA.....	116
7.10 TERVEYSTIETO.....	130
7.11 USKONTO.....	135
7.11.1 Evankelisuterilainen uskonto.....	135
7.12 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO.....	144
7.13 HISTORIA.....	148

7.14 YHTEISKUNTAOPPI.....	153
7.15 MUSIIKKI.....	155
7.16 KUVATAIDE.....	161
Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen.....	161
7.17 KÄSITYÖ.....	170
7.18 LIIKUNTA.....	181
7.19 KOTITALOUS.....	189
7.20 VALINNAISET AINEET.....	192
7.21 OPPILAANOHJAUS.....	205
8 OPPILAAN ARVIOINTI.....	208
8.1 PÄÄTTÖARVIOINTI.....	215
8.2 TODISTUKSET.....	217
8.3 KOULUN ITSEARVIOINTI.....	220

1 OPETUSSUUNNITELMA

2 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 PERUSOPETUKSEN ARVOPOHJA

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Perusopetuksen paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee tarkentaa opetuksen perustana olevia arvoja. Niiden tulee välittyä opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä jokapäiväiseen toimintaan.

Arvot on kirjoitettu siten, että otsikot kertovat arvopohjan tärkeimmät sisällöt. Alakohdat, täsmennytyt kasvatus- ja oppimistavoitteet, selittävät, kuinka arvon tulisi näkyä käytännön koulutyössä ja oppilaan käyttäytymisessä.

2.1.1 SOSIAALISTEN TAITOJEN KEHITTÄMINEN

Yhteistyökykyinen:

- ryhmätyötaidot
- keskustelu- ja kuuntelutaito
- aloitekyky
- joustavuus
- työrauhan kunnioittaminen
- aktiivinen osallistuminen
- häviämisen ja voittamisen taito

Toiset huomioonottava:

- hyvät tavat, kohteliaisuus
- asiallinen kielenkäyttö
- yhteisten sääntöjen ja normien tunteminen ja niiden noudattaminen

- toisen ihmisen kunnioitus
- empaattisuus

Hyvä kaveri:

- luotettava
- kannustava
- avulias, auttavainen
- osaa pyytää anteeksi ja antaa anteeksi
- ei kiusaa muita
- puolustaa heikompaansa
- osaa iloita toisen menestyksestä

2.1.2 ERILAISUUDEN HYVÄKSYMINEEN

Vastuuntuntoinen ja empaattinen:

- rohkeus puolustaa heikompiensa
- oikeudenmukaisuus
- kyky eläytyä toisen asemaan

Suvaitsevainen:

- avarakatseisuus
- joustavuus
- yksilöllisyyden näkeminen rikkautena
- itsensä ja toisten ainutlaatuisuuden arvostaminen
- erilaisuuden sietäminen, hyväksyminen, arvostaminen
- ennakkoluulottomuus
- tasa-arvo

2.1.3 TERVEEN ITSETUNNON RAKENTAMINEEN

Itseensä realistisesti suhtautuva:

- hyväksyy itsensä sellaisena kuin on
- oppii tunnistamaan omia heikkouksiaan ja vahvuuksiaan
- käsittää realistisesti omat mahdollisuutensa
- ymmärtää, että jokainen on hyvä jossain, silti aina ei tarvitse olla paras

Vastoinkäymisiä kestävä:

- yrittää uudelleen
- sietää pettymyksiä
- osaa erehtyä

Itseään kehittävä:

- kohtaa rohkeasti uusia tilanteita
- uskaltaa ottaa haasteita
- luottaa itseensä
- sitkeä
- aloitekykyinen

Tasapainoinen:

- opettelee tunnistamaan, hyväksymään ja käsittelemään omia tunteita
- harjoittelee itsehillintää
- opettelee paineenhallintaa ja epävarmuuden sietämistä
- suhtautuu tulevaisuuteen luottavaisesti
- osaa nauraa itselleen
- opettelee pitämään puolensa
- toimii itsenäisesti, pystyy itsenäisiin päätöksiin
- uskaltaa olla oma itsensä
- arjensietokykyinen
- elämänhaluinen

2.1.4 EETTISYYTEEN KASVAMINEN

Rehellinen:

- vilpitön
- luotettava
- oppii erottamaan oikean ja väärän

Rohkea:

- toimii omatuntonsa mukaan
- uskaltaa olla esimerkillinen

Vastuuntuntoinen:

- kantaa vastuuta itsestä ja omista tekemisistä
- kantaa vastuuta yhteisöstä
- kantaa vastuuta ympäristöstä
- kantaa vastuuta kestävästä kehityksestä
- oikeudentuntoinen

2.1.5 AKTIIVINEN OPPIMINEN

Myönteinen oppimisasenne:

- ahkera
- omatoiminen, itsenäiseen työskentelyyn kykenevä
- tavoitteellinen, päämäärätietoinen
- pitkäjänteinen
- tiedonhaluinen
- innostunut, kiinnostunut
- sisäisesti motivoitunut
- kokee oppimisen iloa
- ymmärrys jatkuvasta oppimisesta

Oppimaan oppimisen taidot:

- oman oppimisprosessin tiedostaminen

- loogisen ajattelun taidot
- johdonmukainen ja järjestelmällinen toiminta
- ongelmanratkaisutaidot
- kriittisyys
- tiedonhankinnan taidot
- oppimistekniikat
- tiedon soveltaminen
- yhteistyömenetelmien oppiminen
- kuuntelutaito
- keskittymistaito

2.1.6 PERUSTIETOJEN JA –TAITOJEN OMAKSUMINEN

- työn tekemisen arvostaminen
- arjen hallinta
- huolellisuus
- käden taidot
- fyysinen kunto ja motoriset taidot
- terveet elämäntavat: omasta kunnosta huolehtiminen, raittius, savuttomuus
- luku- ja kirjoitustaito, viestintätaidot
- kielitaito
- vuorovaikutustaidot
- luovan itseilmaisun taidot
- ympäristötietoisuus
- matemaattiset perusvalmiudet

Oppiminen on aktiivinen ja päämääräsuuntautunut prosessi, jossa oppilas rakentaa uudet tiedot aiemmin opitun pohjalle. Oppimisessa olennaista on oppilaan vuorovaikutus opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Opettajan tehtävä on ohjata ja tukea oppilasta tämän oppimisprosessin eri vaiheissa, sekä auttaa oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan ja löytämään itselleen sopivia oppimistyylejä.

Oppimisympäristössä tulee vallita turvallinen, rohkaiseva, kiireetön, avoin ja hyväksyvä ilmapiiri. Ympäristön tulee herättää oppilaassa uteliaisuutta ja mielenkiintoa sekä tukea hänen aktiivisuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla erilaisia virikkeitä. Oppimisympäristön tulee lisäksi antaa mahdollisuus erilaisiin oppimis- ja työskentelytapoihin.

Oppimisympäristön varustuksen tulee tukea oppilaan kasvua nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi. Myös koulun kirjastopalveluita tulee kehittää niin, että ne olisivat oppilaiden ulottuvilla ja tarjoaisivat mahdollisuuksia aktiiviseen ja itsenäiseen opiskeluun.

Koulun toiminta tukee yhteistyössä vanhempien kanssa oppilaan kasvua sosiaalisesti, suvaitsevaisesti, itsetunnon ja terveyden ja vastuuntuntoiseksi.

Koulussamme oppilas oppii erilaisia perustietoja ja -taitoja. Häntä ohjataan kehittämään omia oppimistaitojaan sekä myönteistä oppimisasennetta.

Kaikessa toiminnassa otetaan huomioon taloudellisuuden ja kestävä kehityksen periaatteet.

2.2 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittämiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

2.3 PERUSOPETUKSEN RAKENNE JA TUNTIJAKO

Perusopetus on opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt määritellään opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain tai aineryhmittäin tuntijaon (A 1435/20.12.2001, 6 §) mukaisten nivelkohtien välisille osioille. Kunkin osion päätteeksi on laadittu oppilaan hyvän osaamisen kuvaus (8.1). Taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt, hyvän osaamisen kuvaukset sekä päättöarvioinnin kriteerit on laadittu oppiainekohtaisille vähimmäistuntimäärille. Opetuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt määritellään vuosiluokittain valtioneuvoston asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta.

Vuosiluokkien 1–2 opetuksessa tulee ottaa huomioon varhaiskasvatuksen, erityisesti esiopetuksen, antamat valmiudet. Esi- ja perusopetuksesta on rakennettava ehyt ja johdonmukainen kokonaisuus. Alimpien vuosiluokkien opetuksen erityisenä tehtävänä on kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

Vuosiluokat 8–9 muodostavat perusopetuksen päättövaiheen, jonka tehtävänä on myös ohjata oppilasta jatko-opintoihin ja kehittää valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä.

Mikäli opetussuunnitelmassa perusopetusasetuksen 11. §:n 3. momentin mukaisesti on päätetty, että oppilas voi edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaisesti, määritellään tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksille. Opintokokonaisuudet muodostetaan valtioneuvoston määrittelemien oppiaineiden ja aineryhmien osioiden pohjalta. Osiot voidaan tarvittaessa jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi, joita voidaan myös yhdistää eri oppiaineiden ja aineryhmien kesken eheytyiksi opintokokonaisuuksiksi. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaille pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata järjestelmällisesti.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiai-

neiden opetustunnit. Yhdysluokan oppimäärä voidaan opetussuunnitelmassa määritellä myös opintokokonaisuuksiksi jakamatta sitä vuosiluokkiin. Tällöin noudatetaan perusopetusasetuksen 11. §:n 3. momentin säännöksiä.

VILPPULAN												
PERUSOPETUKSEN TUNTIJAKO												
LUOKKA-ASTE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	min	yht.	
AINE												
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	5	5	3	3	3	42	43	
A-kieli			2	2	2	2	2	3	3	16	16	
B-kieli							2	2	2	6	6	
Matematiikka	3	3	4	4	4	4	3	3	4	32	32	
Ympäristöoppi										31	32	
*ympäristö- ja luonnontieto	1	2	3	3						9	9	
*Biologia ja maantieto					2	2	2	2	3	10	11	
*Fysiikka ja kemia					1	1	2	3	2	9	9	
*Terveystieto							1,5	1	0,5	3	3	
Uskonto/Elämäkatsomustieto	1	1	2	2	1	1	1	2	1	11	12	
Historia ja yhteiskuntaoppi					2	2	2	2	3	10	11	
Taide- ja taitoaineet yhteensä	8	7	8	8	9	9				56	49-67	
*Musiikki	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	2			7	9-14	
*Kuvataide	2	1-2	1-2	1-2	1-2x)	1-2x)	1			8	8-13	
*Käsityö	2	1-2	2	2	2-3	2-3	3			11	14-18	
*Liikunta	2	2	2-3	2-3	2-3	2-3	2	2	2	18	18-22	
Kotitalous							3			3	3	
Oppilaanohjaus							0,5	1	0,5	2	2	
Valinnaiset aineet					0-2	0-2		6	6	13	13-16	
Oppilaan tuntimäärä	20	20	24	24	26	26	30	30	30	222	230	
x)kuvataidetta tulee olla luokilla 5 ja 6 yhteensä vähintään kolme tuntia												

Valinnaisuus vuosiluokilla 1-6

Vilppulakosken koulussa vuosiluokilla 5-6 toteutetaan valinnaisuus ns. taitoainekursseina. Osa musiikin, kuvataiteen, käsityön ja liikunnan opetuksesta järjestetään kurssimuotoisesti kuuden viikon jaksoina. Vuosisuunnitelmassa näkyy kulloinkin tarjolla olleet kurssit, joista oppilas on saanut valita mieleisensä. Taitoainekurssien tavoitteet ja sisällöt löytyvät opetussuunnitelmasta. Muutaman kurssin tavoitteet ja sisällöt voivat olla myös muiden oppiaineiden aihealueista.

Kolhon, Huhtijärven ja Pohjaslahden kouluissa valinnaisuus toteutuu taitoaineiden osalta siten, että yhtä taitoainetta pitää olla tuntijaon mukainen minimituntimäärä ja muita maksimimäärä.

Valinnaisuus vuosiluokilla 7-9

Oppilaille mahdollisia valinnaisia aineita ovat kotitalous, musiikki, tekninen työ, tekstiilityö, kuva-
taide, tietotekniikka, saksa ja ranska. Kutakin valinnaisainetta voi valita neljä vuosiviikkotuntia tek-
nistä työtä ja tekstiilityötä lukuun ottamatta, joita voi valita kahdeksan vuosiviikkotuntia. Valinnat
tehdään kahdeksi vuodeksi.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 OPPIMISKÄSITYS

*Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen ymmär-
retään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi tietojen ja taitojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy
kulttuurinen osallisuus. Oppiminen tapahtuu tavoitteellisena opiskeluna erilaisissa tilanteissa itse-
näisesti, opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Opitta-
vana on uuden tiedon ja uusien taitojen lisäksi oppimis- ja työskentelytavat, jotka ovat elinikäisen
oppimisen välineitä.*

*Oppiminen on seurausta oppilaan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän aiempien
tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee opittavaa ainesta. Vaikka oppimisen yleiset peri-
aatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu oppijan aiemmin rakentuneesta tiedosta, motivaat-
tiosta sekä oppimis- ja työskentelytavoista. Yksilöllistä oppimista tukee vastavuoroisessa yhteistyös-
sä tapahtuva oppiminen. Oppiminen on kaikissa muodoissa aktiivinen ja päämääräsuuntautunut, it-
senäistä tai yhteistä ongelmanratkaisua sisältävä prosessi. Oppiminen on tilannesidonnaista, joten
oppimisympäristön monipuolisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opittaessa avautuu uusia
mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja kulttuurin sisältämiä merkityksiä sekä osallistua yhteiskun-
nan toimintaan.*

3.2 OPPIMISYMPÄRISTÖ

*Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden
ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.*

*Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat erityisesti koulun rakennukset ja tilat sekä opetusvälineet
ja oppimateriaalit. Siihen kuuluvat lisäksi muu rakennettu ympäristö ja ympäröivä luonto. Opiske-
lutilat ja -välineet tulee suunnitella ja järjestää siten, että ne mahdollistavat monipuolisten opiske-
lumenetelmien ja työtapojen käytön. Työvälineiden ja materiaalien sekä kirjastopalvelujen tulee
olla oppilaan käytettävissä niin, että ne antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja myös itsenäiseen
opiskeluun. Oppimisympäristön varustuksen tulee tukea myös oppilaan kehittymistä nykyaikaisen
tietoyhteiskunnan jäseneksi ja antaa tilaisuuksia tietokoneiden ja muun mediatekniikan sekä mah-
dollisuuksien mukaan tietoverkkojen käyttämiseen. Fyysisen oppimisympäristön esteettisyyteen tu-
lee myös kiinnittää huomiota. Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muodostumiseen vaikut-
tavat toisaalta yksittäisen oppilaan kognitiiviset ja emotionaaliset tekijät, toisaalta vuorovaikutuk-
seen ja ihmissuhteisiin liittyvät tekijät. Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimis-
ta. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen ja tuettava oppilaan terveyttä.
Tavoitteena on tukea oppilaan oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta sekä edistää hänen aktiivisuut-
taan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia. Oppimis-
ympäristön tulee ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteitaan ja arvioimaan omaa toimintaansa.
Oppilaille voidaan antaa mahdollisuus osallistua oppimisympäristönsä rakentamiseen ja kehittä-
miseen. Oppimisympäristön tulee tukea myös opettajan ja oppilaan välistä sekä oppilaiden keski-*

näistä vuorovaikutusta. Sen tulee edistää vuoropuhelua ja ohjata oppilaita työskentelemään ryhmän jäsenenä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva, kiireetön ja myönteinen ilmapiiri, jonka ylläpitämisestä vastuu kuuluu sekä opettajalle että oppilaille.

Koulutoimi huolehtii vilppulalaisten lasten esi- ja perusopetuksesta. Koulutoimi kuuluu koulutuslautakunnan alaisuuteen. Vilppulassa on peruskoulu, mutta toisen asteen koulutuspaikat ovat lähinnä Mäntässä, Keuruulla ja Ruovedellä.

Vilppulan kunta järjestää kaikille perusopetuksen oppilailleen yhdenvertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen ja korkeatasoiseen opetukseen sekä antaa jatko-opintojen edellyttämät perusvalmiudet. Tämä perusopetuksen järjestäminen koskee myös toisen kunnan sosiaalitoimen päätöksellä kuntaan sijoitettuja lapsia.

Esiopetusta annetaan Vilppunkosken päivähoitokeskuksessa, Vilppulankosken ja Kolhon kouluilla. Vuosiluokkien 1-6 koulut sijaitsevat keskustassa, Kolhossa, Huhtijärvellä ja Pohjaslahdella. Vilppulan kirkonkylässä sijaitsee myös vuosiluokkien 7-9 koulu, jonka teknisen työn tilat ovat Vilppulankosken koululla.

Opiskelutilojen siisteys ja hyvä kunnossapito saavat parhaimmillaan oppilaat pyrkimään viihtyisän ympäristön ylläpitoon. Viihtyvyyttä voidaan parantaa erilaisilla kiinteistön yleisilmeeseen vaikuttavilla tekijöillä kuten värit, taulut, kasvit ja julisteet. Piha-alueen viihtyisyyttä parannetaan ulkokuiluksilla ja erilaisilla urheiluvälineillä. Ulkoisen viihtyvyyden lisäksi koulun henkinen ilmapiiri on merkittävä tekijä oppilaan kasvun ja oppimisen taustavaikuttajana. Vuorovaikutus perustuu toisen ihmisen huomioon ottamiseen ja kunnioittamiseen. Pienet ryhmäkoot edesauttavat monipuolisen ja luottamuksellisen kanssakäymisen syntymistä oppilaiden, kuten myös oppilaan ja opettajan välille.

Kiinnostus oppimiseen voi herätä ympäristön virikkeistä. Monipuoliset opetusvälineet, kuten atk- ja av-laitteet, kirjallisuus ja lehdet mahdollistavat erilaisten opetusmenetelmien ja työskentelytapojen käytön. Täten oppilaan omakohtainen aktiivisuus voi lisääntyä ja kyky itsenäiseen oppimiseen kehittyä. Oppilaita innostetaan luovuuteen mm. järjestämällä erilaisia näyttelyitä ja musiikkiesityksiä sekä vierailamalla mahdollisuuksien mukaan lähiympäristön näyttelyissä ja taidetapahtumissa. Lisäksi heitä kannustetaan henkilökohtaisten ja omaperäisten tuotosten, esimerkiksi lehtikirjoitusten tekoon. Kannustava oppimisympäristö antaa mahdollisuuden oppilaille osallistua erilaiseen toimintaan, kuten kuoroon, bändeihin, urheilujoukkueisiin, kilpailutapahtumiin ja koulun kerhotoimintaan.

Oppimisympäristön laajentaminen koulurakennuksesta ympäröivään yhteiskuntaan esim. yritysvierailujen, työharjoittelun, kouluvierailujen, teatteri- ja messukäyntien avulla auttaa oppilasta hahmottamaan oppimisensa merkityksen osana suurempaa kokonaisuutta.

Opetuspisteiden esimerkiksi liikuntapaikkojen sijainti etäällä varsinaisesta koulurakennuksesta aiheuttaa vaaratekijöitä liikenneturvallisuuden kannalta. Oppilaille selvitetään liikenteeseen ja muuhun turvallisuuteen liittyvät seikat ja heitä opastetaan turvallisimpien kulkureittien ja menettelytapojen valinnassa. Opettajat perehdyttävät oppilaat opiskeluvälineiden käyttöön työturvallisuusnäkökohdat huomioiden. Tarvittavat työturvallisuusohjeet eri oppiaineissa annetaan uuden opetustilanteen alkaessa. Koulurakennukset varsinkin käytävät ja aulatilat ovat ahtaat. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon onnettomuusriskit, jotka johtuvat esim. rajusta telmimisestä tai urheiluvälineiden kuljettamisesta väkijoukossa. Ulkovälitunneilla on vaikutusta oppilaiden terveydelle sekä raittiin ilman että taukoliikunnan kannalta.

3.3 TOIMINTAKULTTUURI JA YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi koulun kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuriin kuuluu myös oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta kuten juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat. Koulun kasvatustavoitteiden ja arvojen sekä aihekokonaisuuksien tulee konkretisoitua toimintakulttuurissa. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Myös oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.

Vilppulan kunnan koululaitoksessa pyritään tukemaan oppilaan kasvua sosiaalisesti, suvaitsevaisesti, itsetunnon terveeksi ja vastuuntuntoiseksi kansalaiseksi. Oppilasta ohjataan kehittämään omia oppimistaitojaan sekä myönteistä oppimisasennetta. Näihin tavoitteisiin pyritään koululaitoksen virallisten ja epävirallisten sääntöjen ja toimintamallien avulla. Koulutyön laatu perustuu päävään opetushenkilöstöön ja ajanmukaiseen henkilökunnan koulutukseen. Kaikessa toiminnassa otetaan huomioon taloudellisuuden ja kestävä kehityksen periaatteet.

Lapsen viihtyvyyden, kasvamisen ja oppimisen kannalta on tärkeä luoda luottamuksellinen yhteys opetushenkilöstön ja huoltajien välille. Vanhempia rohkaistaan alusta alkaen luontevaan yhteistyöhön koulun kanssa. Yhteistyötä pyritään järjestämään päivähoidon, eri koulujen, seurakunnan, nuorisotoimen sekä erilaisten yhteisöjen kanssa.

Seurakunnan kanssa tehtävää yhteistyötä ovat esimerkiksi jumalanpalvelusten järjestäminen lukuvuoden alkaessa ja päättyessä sekä päivänavauksien pitäminen eri kouluilla. Poliisi ja palokunta antavat tarvittaessa liikenne- ja turvallisuuskasvatusta.

Mahdollisia ainekohtaisesti määriteltyjä yhteistyötahoja ovat esimerkiksi Vilppulan tekninen toimi, elinkeinoelämä, kirjasto, Pirkanmaan käsi- ja taideteollisuus ry:n Vilppulan käsityökeskus, kansalaisopisto, erilaiset museot ja kulttuurikohteet Vilppulassa ja ympäristökunnissa, urheiluseurat, 4H, alueen muut oppilaitokset, metsäntutkimuslaitos, Tampereen käräjäoikeus, Vilppulan vankila, Vilppulassa toimivat kyläyhdistykset ja erilaiset mediat.

Kansainvälistä yhteistyötä tehdään esimerkiksi kunnan koulujen ja Virossa sijaitsevan Põltsamaan kunnan koululaitoksen koulujen kanssa Vilppulan kunnan tekemän yhteistyösopimuksen pohjalta. Oppilashuoltoon osallistuu koulun opetushenkilöstön lisäksi henkilöstöä kunnan sosiaalitoimesta, terveystoimesta, kasvatus- ja perheneuvolasta sekä tarvittaessa nuorisotoimesta ja seurakunnasta. Kunnan opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaan osuuteen sisältyy myös esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma.

Pohjaslahden koulu

Pohjaslahden koulun toimintakulttuuriin kuuluu yhteistyö Pohjaslahden ja Vilppulan eri järjestöjen, seurojen ja yhteisöjen kanssa. Yhteistyötahoja voivat olla mm. kyläyhdistys Puhuri ry, MLL, urheiluseurat, palolaitos, poliisi, Vilppulan kunnan kansalaisopisto, kirjasto- ja terveystoimi. Koulun ja seurakunnan välistä kanssakäymistä ovat mm. päivänavaukset, koululaisjumalanpalvelukset, lähestyöntekijöiden vierailut ja mahdolliset muut tilaisuudet koululla. Koulu voi myös vierailla seurakunnan järjestämissä tapahtumissa. Pohjaslahden koulu osallistuu Vilppulan koulujen yhteisiin tapahtumiin mahdollisuuksien mukaan.

Vilppulankosken koulu

Viidesluokkalaiset toimivat ensimmäisen luokan oppilaiden kummeina. Urheilukilpailuissa ja -tapahtumissa käytetään paikallisten seurojen asiantuntijoita toimitsijatehtävissä. Koulussamme voivat luokat halutessaan järjestää leiri- tai yökouluja. Terveystoiminta ja SPR:n paikallisosasto antavat tarvittaessa ensiapukoulutusta 5. ja 6. luokan oppilaille. Koulumme luokat tekevät yhteistyötä Vilppulan kunnan kirjastotoimen kanssa eri tavoilla. Vuoden mittaan järjestämme perinteisesti erilaisia juhlia, esim. itsenäisyysjuhla, joulujuhla, Kalevala-juhla, pääsiäislaulutilaisuus ja keväťjuhla. Toimintakulttuuriimme kuuluvat merkittävänä osana erilaiset teemapäivät ja tapahtumat.

Kolhon koulu

Kolhon koulu on kotiseutupainotteinen. Oppilaat pääsevät tutustumaan Kolhon kylän historiaan ja ympäristöön kotiseuturetkellä. Seurakunnan kanssa tehtävää yhteistyötä ovat mm. yhteiset päivän-avaukset, lähetystyöntekijän vierailut ja koululaisjumalanpalvelukset. Kuudesluokkalaiset toimivat ensimmäisen luokan oppilaiden kummeina. Kouluvuoden aikana järjestetään erilaisia juhlia ja tilaisuuksia, joista osassa on mukana myös Kolhon kyläyhdistys. Kirjasto on osa Kolhon koulun toimintakulttuuria. Kirjasto on lähellä koulua, joten oppilaat käyvät siellä säännöllisesti. Muita yhteistyötahoja voivat olla esimerkiksi palokunta (paloharjoitukset), kansalaisopisto (taiteilijavierailut), urheiluseurat ja poliisi.

Yhteiskoulu

Yhteistyötahoja luokilla 7-9 ovat esimerkiksi Vilppulan seurakunta, jonka palveluita voidaan käyttää mm. seitsemänsien luokkien ryhmäytymisessä, koulupastoritoiminnassa, jumalanpalvelusten järjestämisessä, leirikouluissa seurakunnan leirikeskuksessa ja tukioppilastoiminnassa. Erilaisissa teemapäivissä voidaan käyttää luennoitsijoina eri alojen asiantuntijoita, esimerkiksi seitsemännen luokan turvapäivä voidaan toteuttaa poliisin, palokunnan ja SPR:n rastikoulutuksena. Tukioppilaskoulutuksessa voidaan käyttää esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliiton palveluita. Vuosiluokilla 7.-9. on mahdollista toteuttaa työelämään tutustumisjakso, jonka aikana oppilaan ovat elinkeinoelämän palveluksessa joko omassa kunnassa tai sen ulkopuolella. Vuosiluokilla 7.-9. koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja voidaan käyttää lisäksi ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa määritellyillä tavoilla.

3.4 TYÖTAVAT

Opetuksessa tulee käyttää oppiaineelle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joiden avulla tuetaan ja ohjataan oppilaan oppimista. Työtapojen tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista. Työtapojen tulee edistää tieto- ja viestintätieteiden taitojen kehittymistä. Työtapojen tulee antaa mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin. Opettaja valitsee työtavat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen oppilaan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- *virittävät halun oppia*
- *ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen*
- *aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti*
- *edistävät jäsentyneen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista*
- *kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja*
- *tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista*
- *edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista*
- *kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten*
- *auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen*
- *kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa.*

Oppilaiden erilaiset oppimistyylit ja sekä tyttöjen ja poikien väliset että yksilölliset kehityserot ja taustat tulee ottaa huomioon. Toteutettaessa opetusta yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa on otettava huomioon myös eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus.

4 OPISKELUN YLEINEN TUKI

4.1 KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Lapsi ja nuori elää samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa häntä opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Koulun on oltava yhteistyössä huoltajien kanssa niin, että he voivat osaltaan tukea lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa.

Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Kodin ja koulun välinen yhteistyö tulee määritellä opetussuunnitelmassa yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Huoltajien mahdollisuus osallistua koulun opetus- ja kasvatustyön suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajan ja oppilaiden

kanssa edistää kodin ja koulun yhteistyötä. Huoltajille tulee antaa tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, oppilashuollosta ja mahdollisuudesta osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Tämä edellyttää opettajien aktiivista aloitetta yhteistyössä sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajien, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana tulee olla eri osapuolien kunnioitus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Ensimmäisten vuosiluokkien aikana jatketaan esiopetuksen aikana syntynyttä yhteistyötä ja luodaan pohja myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle.

Erilaisia kodin ja koulun vuoropuhelua tukevia yhteistyömuotoja tulee kehittää koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirryttäessä kouluasteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. Yhteistyö tulee järjestää siten, että oppilashuollon ja moniammatillisen yhteistyöverkoston avulla oppilaan koulunkäyntiä ja hyvinvointia voidaan tukea. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajille tulee antaa tietoa ja tarvittaessa mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa.

Oppilaiden huoltajat osallistuvat opetuksen ja kasvatuksen arvojen määrittelyyn vanhempainilloissa ja johtokunnissa sekä koulutuslautakunnassa.

Huoltajille annetaan tietoa opetuksen yleisestä järjestämisestä lähettämällä lukuvuoden alussa koteihin koulukohtaiset tiedotteet. Tiedotteessa kerrotaan opetuksen yleisestä järjestämisestä ja koulun toiminta ohjeista, tukiopetuksesta ja erityisopetuksesta, koulun työ- ja loma-ajoista, koulun ja opettajien yhteystiedoista, kouluterveydenhuollosta, kodin ja koulun yhteistyöstä, erilaisista koulun tapahtumista, oppilaskuljetuksista sekä erityisopetuksesta, oppilashuollosta ja moniammatillisen oppilashuoltoryhmän toiminnasta. Oppilasta koskevissa asioissa ja ratkaisuisissa, esim käyttäytymiseen ja oppilaan edistymiseen liittyvissä ongelmissa ja yksilöllistettyyn opetukseen tai erityisopetukseen siirrossa otetaan ensin yhteyttä huoltajaan ja pyydetään perusopetuksen alkaessa kirjallinen lupa, saadaanko tukitoimenpiteitä tarvitsevan lapsen asioita käsitellä oppilashuoltoryhmässä.

Huoltajille annetaan mahdollisuus olla mukana vaikuttamassa ja tulla kuulluksi 1.-7. luokan oppilaan edistymistä koskevassa arviointikeskustelussa, jossa oppilas on myös mukana. Koulua koskevista tapahtumista ja työjärjestyksestä poikkeavista koulupäivistä lähetetään huoltajille tiedotteet. Joillakin luokilla ja tarvittaessa yksittäisellä oppilaalla on käytössä ns. reissuvihko, jonka välityksellä pidetään kiinteää viikoittaista tai päivittäistä yhteyttä huoltajan kanssa.

Pohjaslahden koulu

Huoltajille annetaan lukuvuosittain tietoa opetussuunnitelman tavoitteista ja sisällöistä sekä arvioinnin perusteista että kasvatuksen ja opetuksen arvoista. Lisäksi syksyllä jaettavasta koulutiedotteesta selviää koulutyön yleisen järjestämisen periaatteet: suunnitellut tapahtumat, juhlat, retket, koulukuljetukset ja mahdolliset odotustuntien järjestelyt jne.

Lukuvuosittain järjestetään vanhempainilta/iloja vaihtuvien teemojen ja toteutuksien. Tammikuussa on opetussuunnitelman mukainen opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen arviointikeskustelu.

Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu vaihtuvien kokoonpanoin tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukukaudessa. Tarvittaessa asioista tiedotetaan ja oppilaan vanhempia kutsutaan mukaan tapaamiseen.

Koulun ja kodin välistä tiedotusta hoidetaan myös reissuvihkon, erillisten tiedotteiden, puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Huoltajan tulee ilmoittaa koululle poissaolon syy ensimmäisenä poissaolopäivänä. Vanhemmilla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan myös olemalla järjestäjänä, yleisönä ja/tai huoltajana koulun juhlissa, tapahtumissa, kilpailuissa ja retkillä.

Vilppulankosken koulu

Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta ja opetuksen yleisestä järjestämisestä lähettämällä syksyllä huoltajille opetussuunnitelman luokkakohtaiset keskeiset tavoitteet ja sisällöt ja ensimmäisen luokan oppilaille lisäksi koulun toimintaohjeet, arvioinnin perusteet sekä opetuksen ja kasvatuksen arvot. Lisäksi koulutiedotteessa annetaan tietoa muista tärkeistä asioista.

Oppilashuoltotyöryhmässä käsiteltävissä asioissa ollaan yhteydessä oppilaan huoltajaan.

Ensimmäisen luokan oppilaiden vanhemmille järjestetään syyslukukauden alussa oppilashuoltoa ja koulunkäyntiä koskeva informaatiotilaisuus. Huoltajia pyydetään mukaan tammikuussa pidettävään arviointikeskusteluun, jossa myös oppilas on läsnä. Huoltajalle tarjotaan tilaisuuksia tutustua koulun kulttuuriin. Tapoja voisivat olla mm. seuraavat: mahdolliset luokkatoimikunnat, vierailut opetusta- pahtumissa, juhlat, retket, leirikoulu, urheilupäivät ja –kilpailut, teemapäivät sekä muut koulun tapahtumat. Lisäksi muutaman vuoden välein kartoitetaan huoltajien käsityksiä koulun toiminnasta erilaisilla kyselyillä. Oppilaan edistymisestä annetaan tietoa koteihin esim. lähettämällä kokeet ja testit vanhempien nähtäviksi. Oppilaan työskentelytaitoa arvioivat marraskuussa oppilas, opettaja ja huoltaja.

Koulukuljetuksista ja odotusvalvonnan järjestämisestä tiedotetaan ao. oppilaiden huoltajille kirjallisesti. Valinnaiskursseiden järjestelyistä ja valintojen suorittamisesta tiedotetaan oppilaiden huoltajille kirjallisesti. Lisäksi huoltajalla on aina tarvittaessa mahdollisuus saada tietoa opettajilta oppilaan käyttäytymisestä ja edistymisestä esim. puhelimitse tai henkilökohtaisessa tapaamisessa. Kuudennen luokan oppilaiden huoltajille järjestetään informaatiotilaisuus yhteiskouluun siirtymisestä.

Kolhon koulu

Syksyllä huoltajille jaetaan tiedote, josta selviävät mm. henkilökunta, loma-ajat ja koulun toimintaohjeet. Koulukuljetuksista ja odotustunneista annetaan kirjallinen tieto oppilaiden koteihin. Syys- ja kevätlukukauden alussa koteihin jaetaan myös liikuntasuunnitelma.

Koulun johtokunta toimii aktiivisesti ja on mukana järjestämässä ja suunnittelemassa koulun tapahtumia. Vanhemmilla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan olemalla huoltajana retkillä ja erilaisissa koulun tapahtumissa. Vanhemmat voivat osallistua myös varainhankintaan esim. retkiä varten.

Oppilashuoltotyöryhmässä käsiteltävissä asioissa ollaan yhteydessä oppilaan huoltajaan. Syyslukukaudella koulussa järjestetään vanhempainilta, jossa huoltajilla on mahdollisuus keskustella toisten vanhempien ja opettajien kanssa. Kevätlukukaudella pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat opettaja, oppilas ja huoltaja. Oppilaan edistymisestä ja käyttäytymisestä annetaan tietoa koteihin lähettämällä kokeet ja testit nähtäviksi, sekä reissuvihossa ja puhelimitse. Arvioinnin perusteet annetaan kirjallisina koteihin. Keväällä kuudennen luokan oppilaille ja huoltajille järjestetään informaatiotilaisuus yhteiskouluun siirtymisestä.

Yhteiskoulu

Vanhempainiltoja järjestetään seitsemänsille luokille kaksi, joista ensimmäinen on syyskuussa ja toinen kevätlukukaudella helmikuussa. Ensimmäisestä vanhempainillasta vastaavat lähinnä luokanvalvojat, jotka kertovat huoltajille koulun toimintaperiaatteista ja käytännöistä. Toinen vanhempainilta koostuu kahta viimeistä perusopetuksen vuotta koskevista valinnaisainevalinnoista. Kahdeksasluokkalaisille järjestetään yksi vanhempainilta syyslukukaudella. Yhdeksäsluokkalaisille järjeste-

tään vanhempainilta koskien lähinnä yhteishakua.

Kodin ja koulun välistä tiedotustoimintaa hoidetaan jaksojen vaihtuessa tiedotusvihkolla, johon on merkitty oppilaan suorituksia, poissaolot, kiitokset ja rangaistukset sekä muu mahdollinen tiedottaminen ja oppilaan oma itsearviointi kuluneesta jaksosta. Tiedotusvihko lähetetään kotiin seuraavan jakson alkaessa paitsi silloin kun tiedote annetaan todistuksen yhteydessä. Tiedotusvihkon välityksellä on huoltajalla mahdollisuus antaa palautetta koululle. Oppilaiden koesuoritukset saatetaan huoltajien nähtäväksi. Syystiedote lähetetään oppilaiden mukana koteihin ja lukuvuoden muita tiedotteita tarpeen mukaan.

Päävastuu yhteydenpidosta ja tarvittavasta tiedottamisesta koteihin kuuluu luokanvalvojalle. Tarvittaessa oppilaan käyttäytymistä ja siitä tiedottamista hoidetaan viikoittain kotona käyvän reissuvihkon avulla. Luokanvalvoja voi ottaa avukseen henkilön esim. kouluterveydenhuollosta tai kunnan sosiaalitoimesta tehdessään yhteistyötä huoltajien kanssa. Mikäli oppilaan asioita on käsitelty oppilashuoltoryhmässä niin yhteydenpito sekä huoltajiin että muihin tarvittaviin tahoihin siirtyy OH-ryhmässä sovitulle henkilölle.

Arviointikeskustelu järjestetään 7. luokan oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Vastaava keskustelutilaisuus tarjotaan 8. ja 9. luokan oppilaiden huoltajille.

4.2 OPPIMISSUUNNITELMA

Oppimissuunnitelma on suunnitelma oppilaan opinto-ohjelman toteuttamiseksi. Oppilaan opinto-ohjelmalla tarkoitetaan luetteloa niistä oppiaineista ja aineryhmistä, joita oppilas on opiskellut lukuvuoden aikana. Oppimissuunnitelman tarkoituksena on, että oppilas oppii ottamaan yhä enemmän vastuuta opiskelustaan, sitoutuu siihen ja saa oppimiseensa enemmän tavoitteellisuutta. Lisäksi oppimissuunnitelman avulla annetaan huoltajalle tietoa, jotta hän voisi entistä paremmin tukea oppilasta tämän opiskelussa. Oppimis-suunnitelmalla voidaan myös eriyttää opetusta sekä auttaa koulua ja opettajia turvaamaan oppilaalle parhaat edellytykset oppia ja edetä opinnoissaan. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää myös pohjana oppilaan edistymisen arvioinnissa.

Oppimissuunnitelman laatimisessa keskeistä on yhteistyö oppilaan, huoltajan, opettajien ja koulun muiden asiantuntijoiden välillä. Perusopetuksen alkuvaiheessa oppimis-suunnitelman laatimisen päävastuu on opettajalla, mutta valmisteluvastuu voi vähitellen siirtyä yhä enemmän oppilaalle itselleen. Ensimmäisen luokan oppilaiden oppimissuunnitelma voi rakentua lapsen esiopetuksen suunnitelman pohjalle, jos sellainen on tehty.

Oppimissuunnitelma sisältää oppilaan opinto-ohjelman, ja siinä kuvataan, miten opetussuunnitelman tavoitteet on tarkoitus saavuttaa. Siinä määritellään mahdolliset valinnaiset opinnot ja opiskelun erityiset painoalueet. Oppimissuunnitelmassa kuvataan myös mahdolliset tukitoimet, kuten tukiopetus tai osa-aikainen erityisopetus.

Jos opetussuunnitelmassa on päätetty, että oppilas voi edetä opiskelussaan vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, oppimissuunnitelmassa on mainittava opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan, ja määriteltävä niiden suorittamisjärjestys ja aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet. Oppimissuunnitelma voidaan laatia kaikille oppilaille. Sen laatimisesta päätetään opetussuunnitelmassa. Erityistä tukea tarvitseville ja osa-aikaista erityisopetusta saaville oppilaille sekä maahanmuuttajaoppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tarvittaessa. Erityisopetukseen siirretyille tai otetuille oppilaille laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) korvaa oppimissuunnitelman.

4.3 OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä jatkumo, jonka toteutuminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oltava mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee selvittää ohjauksen järjestämiseen, opiskeluun, oppilas-huoltoon ja tukipalveluihin liittyvät koulukohtaiset asiat. Huoltajalle tulee järjestää tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, oppilaanohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Koulussa toteutettavan ohjauksen tulee ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi tukea erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen.

Ohjaustoiminnan periaatteet ja työnjako eri toimijoiden kesken on määriteltävä opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus, miten yhteistyötä paikallisen työ- ja elinkeinoelämän kanssa toteutetaan koko koulun toiminnan tasolla. Tämän yhteistyön keskeisen osan muodostavat työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri alojen tiedotusmateriaalien käyttö ja työelämään tutustuminen (TET). Eri oppiaineiden opetukseen tulee sisällyttää kokonaisuuksia, jotka liittyvät opiskeltavan aineen antamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

4.4 TUKIOPETUS

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilölliset tehtävät, yksilöllinen ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa tai aineryhmässä arvioidaan heikoksi, hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua tukiopetukseen.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille tulee antaa tietoa tukiopetuksen järjestämisestä.

Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella.

4.5 OPPILASHUOLTO

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja koulu-ympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää kouluyhteisön hyvinvointia.

Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria kouluyhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Oppilashuollolla tuetaan yksilön ja yhteisön toimintakyvyn säilyttämistä fyysisistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa.

Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain.

Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu kasvatuksen tukeminen.

Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan hyvässä yhteistyössä kotien kanssa. Yksittäistä oppilasta koskevien tarvittavien oppilashuollollisten tukitoimien suunnittelussa tulee kuulla lasta tai nuorta ja huoltajaa. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen, nuoren ja heidän huoltajiensa kunnioittaminen sekä eri osapuolien tietojensaantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Oppilashuoltotyötä voidaan koordinoida ja kehittää moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä.

Opetussuunnitelma tulee oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Opetussuunnitelmaan tulee laatia suunnitelma, jossa kuvataan oppilashuollon tavoitteet ja keskeiset periaatteet:

- *toiminta kouluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin, turvallisuuden, sosiaalisen vastuullisuuden ja vuorovaikutuksen edistämiseksi*
- *oppilaalle tarjottava yleinen oppilashuollollinen tuki ja ohjaus koulunkäynnissä sekä lapsen ja nuoren fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen tukemisessa*
- *yhteistyö oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa ja seuraamisessa sekä jatko-opintojen suunnittelussa*
- *oppilaalle tarjottava oppilashuollollinen tuki erilaisissa vaikeuksissa ja kurinpito rangais- tuksen yhteydessä sekä silloin, kun opetukseen osallistuminen on eväTTY*
- *oppilashuollon yhteistyö kodin, koulun, oppilashuollon palvelujen asiantuntijoiden tai muiden asiantuntijoiden ja paikallisten tukiverkoston kanssa*
- *toimenpiteet ja työn- ja vastuunjako ongelma- ja kriisitilanteiden ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi tai hoitamiseksi:*
 - *poissaolojen seuranta*
 - *kiusaaminen, väkivalta ja häirintä*
 - *mielenterveyskysymykset*
 - *tupakointi ja päihteiden käyttö*
 - *erilaiset tapaturmat, onnettomuudet ja kuolemantapaukset*
- *koulumatkakuljetuksissa yleiselle turvallisuudelle asetettujen tavoitteiden toteuttaminen*

- *kouluruokailun järjestämisessä huomioon otettavien terveys- ja ravitsemuskasvatuksen ja tapakasvatuksen tavoitteet.*

Oppilashuollon tavoitteiden toteutumisesta vastaa koulun koko henkilökunta ja oppilashuoltotyötä koordinoi oppilashuoltotyöryhmä.

NIVELVAIHEET

a) Esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle

Kevään aikana järjestetään palaveri, johon osallistuvat esiopettajat, oppilashuoltotyöryhmä ja tulevat ensimmäisen luokan opettajat. Palaverissa käydään läpi kaikki esiopekseen osallistuvat oppilaat. Ensimmäisen luokan syksyllä järjestetään tarvittaessa "Huolipalaveri", jossa ovat läsnä ensimmäisen luokan opettaja, rehtori ja erityisopettaja.

b) Kuudennelta seitsemännelle luokalle

Tammi-helmikuussa erityisopettajat ja rehtorit kartoittavat ennakoivasti sellaisten oppilaiden tilanteen, joilla on erityisopetussiirtopäätös. Kevään aikana järjestetään palaveri, johon osallistuvat kuudennen luokan opettajat, tulevat seitsemännen luokan luokanvalvojat, rehtorit, erityisopettajat, opinto-ohjaaja ja tarvittaessa aineenopettaja(t).

Palaverissa käydään läpi kaikki kuudennen luokan oppilaat. Erityisesti käydään läpi ne oppilaat, joilla on erityisopetussiirtopäätös ja sovitaan yhdessä heidän opetusjärjestelyistään seitsemännellä luokalla yhteiskoulussa. Myös muihin kouluihin siirtyvistä oppilaista järjestetään siirtopalaveri.

Tarvittaessa yhteiskoulun erityisopettaja osallistuu keväällä kuudennen luokan oppilaan HOJKS-palaveriin ja 1-6 luokan erityisopettaja osallistuu syksyllä seitsemännen luokan oppilaan ensimmäiseen HOJKS-palaveriin.

Syksyllä, heti lukuvuoden alkaessa, käydään yhteiskoulussa opettajainkokouksessa läpi kaikki seitsemännelle luokalle tulevat oppilaat. Näin välittyvät kaikki oppilaita koskevat tarpeelliset tiedot myös aineenopettajille.

c) Peruskoulusta toiselle asteelle

Oppilaat osallistuvat yhteishakuun yhdeksännen luokan kevättalvella. Yhteiskoulu saa lääninhallituksesta kesäkuussa jälkiohjausluettelon, josta ilmenee miten kunkin oppilaan hakutoiveet ovat toteutuneet. Oppilaanohjaaja on työssä kesäkuun puolivälissä tarvittavan ajan ja ottaa yhteyden sellaisiin oppilaisiin, jotka eivät ole saaneet koulutuspaikkaa lainkaan tai joiden ensimmäinen hakutoive ei ole toteutunut. Oppilaanohjaaja on kesäkuussa yhteydessä myös toisen asteen oppilaitoksiin ja selvittää avoinna olevat koulutuspaikat. Yhteistyöllä oppilaanohjaajan, oppilaan, huoltajien sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa pyritään löytämään jokaiselle koulutuspaikka.

Elokuussa uuden lukuvuoden alettua oppilaanohjaaja on yhteydessä toisen asteen oppilaitoksiin. Keskusteluissa siirrytään tietoa toiselle asteelle oppilaiden taustoista ja erityisominaisuuksista. Peruskoulussa mukautetun opetus suunnitelman mukaan opiskelleiden oppilaiden HOJKS:it toimitetaan vastaanottaneelle oppilaitokselle huoltajan suostumuksella.

KOULUMATKAKULJETUS

Perusopetuslain 32 §:n mukaan oppilaalla on oikeus saada maksuton koulukuljetus, jos hänen koulumatkansa on yli 5 km tai jos oppilaan ikä tai muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Jos koulumatka on alle 5 km ja oppilaalle haetaan maksutonta koulukuljetusta koulumatkan rasittavuuden vuoksi, on hakemuksen tueksi hankittava lääkärin lausunto.

Linja-auto- tai taksireitin varteen pysäkille oppilaat joutuvat tulemaan omatoimisesti. Myös tämä matka voi olla jopa 5 km (4km, 1.-2. -lk), mutta tällöin on otettava huomioon, että koulumatkoihin käytetty kokonaisaika ei saa ylittää peruskoululaissa säädettyjä enimmäisaikoja.

Tämän lisäksi Vilppulan kunnalla on erityinen koulukuljetusetu 1. - 2. -luokkalaisille, joille maksuton koulukuljetus järjestetään, jos koulumatka on yli 4 km.

Oppilaan koulumatka mitataan kotiportilta koulun portille lyhyintä kävelykelpoista reittiä pitkin.

Koulun alkamista tai kuljetuksen lähtemistä koululla odottavalle kuljetusoppilaalle järjestetään mahdollisuus ohjattuun toimintaan, josta voi olla poissa vain huoltajan kirjallisella suostumuksella.

Vilppulan kuljetusoppilasta osa käyttää koulumatkoihin vuoroliikennettä ja osa Vilppulan kunnan takseilta tai muilta liikenneyrityksiltä ostamaa liikennettä. Ostoliikenne määräytyy tarjouskilpailun perusteella. Ostoliikenteen tilauksissa kunta edellyttää, että kuljetuksissa noudatetaan opetushallituksen, liikenneministeriön, sisäasiainministeriön, Suomen Kuntaliiton, Suomen Taksiliiton, Linja-autoliiton ja Liikenneturvan yhdessä julkaisemaa Kuljettajan opasta.

KOULURUOKAILU

Vilppulan kunnassa toimii teknisen toimialan alaisena oma ruokapalveluyksikkö, joka tarjoaa jokaisena koulupäivänä täysipainoisen aterian. Hyvä kouluateria on terveellinen, vaihteleva ja riittävä kotiruokaa vastaava lounas. Erityisruokavaliota tarvitsevat saavat sopivan aterian kouluterveydenhoitajan tai lääkärin kirjallisen lausunnon tai muun hyväksyttävän syyn perusteella.

Kouluruokailu on osa koulun opetus- ja kasvatustehtävää. Keittiöhenkilökunta tukee omalta osaltaan opettajien työtä ohjaamalla ja valvomalla ruokailua. Oppilaat tutustuvat erilaisiin ruokiin ja opettelevat maistamaan kaikkia tarjolla olevia ruokalajeja. Ruokailussa harjoitellaan hyviä ruokailutapoja ja käyttäytymissääntöjä sekä toisten huomioonottamista. Yhteisestä ruokailuhetkestä pyritään tekemään miellyttävä ja kiireetön kokemus.

Kouluruokailussa otetaan huomioon perinteet ja erilaiset kulttuurit järjestämällä erilaisia teemaviikkoja sekä suunnitellaan tarvittaessa koulun muun henkilökunnan kanssa koulun ja luokkien omia tapahtumia.

Kouluruokailussa tuetaan koulun ympäristökasvatusta ohjaamalla oppilaita oikeaan jätteen lajitteluun. Kouluruokailussa pyritään huomioimaan myös kestävä kehityksen periaatteita. Keittiöhenkilökunta osallistuu tarvittaessa koulun järjestämiin palavereihin ja koulutustilaisuuksiin.

KOULUYHTEISÖN TURVALLISUUS

Jokaisella koululla on oma turvallisuussuunnitelma, joka sisältää järjestyssäännöt, palo- ja pelastussuunnitelman (=suojelusuunnitelma), kriisisuunnitelman ja päihdesuunnitelman sekä suunnitelman kiusaamisen ehkäisemisestä ja siihen puuttumisesta.

Koulutilat ja piha-alue pidetään laissa niille asetettujen terveyteen ja turvallisuuteen liittyvien normien mukaisina. Koulutilojen kunnossapidosta vastaa tekninen toimi. Piha-alueen ja –välineiden turvallisuus tarkistetaan vuosittain, tarkistuksesta vastaavat rehtori ja kiinteistöhoitaja. Puutteista ja vioista koulutiloissa sekä piha-alueella ja –välineissä ilmoitetaan kiinteistöhoitajalle.

Välituntivalvonnan järjestäminen hyväksytään vuosisuunnitelmassa lukuvuosittain.

PUUTTUMINEN JA TOIMENPITEET

a) Poissaolot

Oppilaan poissaolot luokitellaan kolmeen ryhmään: luvalla, sairaana, luvatta. Poissaolot käsitellään koulussa seuraavasti:

Luvalliset poissaolot

Huoltajan tulee anoa kirjallisesti vapautusta koulutyöstä etukäteen. Loman myöntää luokanopettaja tai luokanvalvoja (enintään 3 pv) tai rehtori (yli 3 pv). Oppilaan tulee ennen lomaa selvittää, mitkä tehtävät tulee olla suoritettuna kouluun palattaessa. Lomamatkat eivät ole edellytyksiä tukiopetukselle.

Sairauspoissaolot

Kun oppilas sairastuu, tulee huoltajan ilmoittaa siitä koululle ensimmäisen poissaolopäivän aikana. Oppilas huolehtii sairauden aikana mahdollisuuksiensa mukaan koulutehtävistään. Kouluun palattuaan oppilas selvittää opettajiensa kanssa mahdolliset puutteet oppimisessa. Mikäli poissaolo on kestänyt pitkään, oppilas yhdessä oppilaanohjaajan kanssa tekee henkilökohtaisen suunnitelman hoitamatta jääneiden opintojen suorittamiseksi. Sairaudesta johtuvien poissaolojen vuoksi voidaan antaa tukiovetusta.

Runsaiden sairauspoissaolojen vuoksi oppilas ohjataan terveydenhoitajalle, joka päättää jatkotoimenpiteistä. Tapauskohtaisesti runsaista poissaoloista tehdään oppilaskohtainen seuranta- ja toimenpideohjelma oppilashuoltoryhmässä.

Luvattomat poissaolot

Jos kouluun ei tule ilmoitusta ensimmäisen poissaolopäivän aikana, ottaa opettaja/luokanvalvoja yhteyttä huoltajaan poissaolon selvittämiseksi. Oppilaan palattua kouluun, keskustelee hänen kanssaan luokanopettaja/luokanvalvoja, joka tekee tarvittavat toimenpiteet ja ottaa avukseen joko oppilaanohjaajan tai terveydenhoitajan. Tukiovetusta voidaan antaa harkinnan mukaan.

Luvattomista poissaoloista keskustellaan huoltajien kanssa.

Oppilashuoltoryhmässä käsitellään runsaat luvattomat poissaolot ja sovitaan työnjako ja jatkotoimenpiteet. Oppilashuoltotyöryhmä toimii yhteistyössä huoltajien kanssa.

Poissaolojen seuranta

Opettajat kirjaavat poissaolot tunnin tarkkuudella. Ne luokitellaan: luvalla, sairaana, luvatta.

Poissaolot kootaan koontilomakkeelle. Lomakkeet toimitetaan koulun kansliaan ja niistä voidaan tehdä tiedosto, josta tietoja välitetään mm. lääninhallitukselle. Lomakkeet säilytetään koulun arkistokaapissa.

b) Rangaistukset

Oppilaan rankaisemisesta on säädetty perusopetuslain 36§:ssä ja perusopetusasetuksen 18§:ssä. Lisäksi Vilppulan kunnan sivistystoimen johtosäännössä on rangaistusten määräysvaltaan liittyviä säädöksiä.

Rangaistuksia ovat: määräaikainen erottaminen, kirjallinen varoitus, opetuksen evääminen, jälki-istunto, oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta poistaminen sekä tekemättömien kotitehtävien tekeminen koulun jälkeen. Määräaikainen erottaminen ja kirjallinen varoitus ovat kurinpitorangaistuksia.

Päätösvalta erottamisessa enintään kolmeksi kuukaudeksi on koulutuslautakunnalla. Kirjallisen varoituksen antamisesta ja opetuksen eväämisestä päättää rehtori. Muista rangaistuksista päättää opettaja tai rehtori.

Ennen kurinpitorangaistuksen antamista huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Oppilasta on kuultava kurinpitorangaistusten lisäksi myös ennen jälki-istunnon antamista. Huoltajalle on ilmoitettava opetuksen eväämisestä, jälki-istunnosta, oppitunnilta poistamisesta ja kotitehtävien tekemisestä koulun jälkeen.

Kun oppilasta on rangaistu määräaikaisella erottamisella, kirjallisella varoituksella tai eväämällä opetus, on oppilashuoltotyöryhmän käsiteltävä asia ja huolehdittava rangaistuksen saaneen oppilaan oppilashuollon järjestämisestä. Määräajaksi erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma opetuksen toetuttamiseksi. Suunnitelmassa nimetään opettaja tai opettajat, jotka seuraavat oppimista.

Oppilaalle, jolta on evätty opetus, annettu jälki-istunto, poistettu oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta tai määrätty tekemään tehtäviä koulun jälkeen on järjestettävä valvonta.

Oppilaalle annetut rangaistukset on kirjattava ylös ja koottava yhteen viimeistään lukuvuoden päätyttyä. Mikäli opettaja tai rehtori joutuvat turvautumaan voimakeinojen käyttöön häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamiseksi, on voimakeinojen käyttöön turvautumisesta annettava selvitys koulutuslautakunnalle.

MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

a) Oppilashuoltotyöryhmä

Koulussa toimii oppilashuoltotyöryhmä, johon kuuluvat rehtori, luokanopettaja/aineenopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja, oppilaanohjaaja, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, kasvatus- ja perheneuvolan psykologi sekä kunnan sosiaalityöntekijä. Oppilashuoltotyöryhmä noudattaa yhteisesti sovittuja ohjeita ja menettelytapoja sekä eri ammattiryhmiä koskevia, muita tietojen saantia ja salassapitoon liittyviä säännöksiä. Ryhmä kokoontuu tarvittaessa ja tarkoituksenmukaisessa kokoonpanossa sekä toimii yhteistyössä huoltajien kanssa. Lisäksi oppilashuoltotyötä voidaan tehdä suoraan esim. terveydenhoitajan, psykologin tai sosiaalityöntekijän kanssa, sillä oppilaan asioiden hoitaminen ei aina edellytä koko oppilashuoltotyöryhmän kokoontumista. Myös suorat yhteydenotot tapahtuvat yhteistyössä huoltajien kanssa.

b) Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on perusterveydenhuollon tarjoamaa lakisääteistä, maksutonta terveydenhoitoa. Kouluterveydenhuollon tavoitteena on oppilaiden terveyden edistäminen ja terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä oppilaiden vanhempien, opettajien ja muun oppilashuollon henkilöstön kanssa.

Terveydenhoitajat ja koululääkärin tehtäviä hoitava terveystieteiden lääkäri tekevät oppilaille määrävuositarkastukset. Terveydenhoitajan tarkastuksia on 1-6. luokilla vähintään kolme ja 7-9. luokilla kaksi kertaa sekä lääkärintarkastus molemmilla asteilla kerran. Kouluterveydenhuolto osallistuu jat-

ko-opintojen suunnitteluun kartoittamalla ammatinvalintaa rajoittavat tekijät terveydentilassa. Jokaisella oppilaalla on yksilöllinen terveydenhoitosuunnitelma, jossa huomioidaan oppilaan tarvitsema tuki ja jatko seuranta sekä hänen terveydentilansa takia tarvitsemat tutkimukset ja hoito.

Yhteistyössä muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa kouluterveydenhuolto osallistuu oppilaiden oppimisen, tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmien tunnistamiseen ja selvittämiseen.

Kouluterveydenhuollon tehtäviin kuuluu edistää, seurata ja valvoa koulun työolojen ja koulutyön turvallisuutta sekä terveellisyttä yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

c) Psykososiaalinen tuki

Sosiaalihuolto

Oppilashuoltoon sisältyvät oppilashuollon palvelut, jotka ovat lastensuojelulaissa tarkoitettu kasvatuksen tukeminen. Sosiaalityöntekijä osallistuu opiskelijahuoltotyöhön oppilashuoltoryhmän jäsenenä.

Sosiaalityöntekijän puoleen voi kääntyä lapsen tai perheen elämänmuutoksiin liittyvissä asioissa ottamalla yhteyttä kunnan sosiaalitoimistoon.

Vilppulan sosiaalitoimistossa lapsia ja nuoria ja heidän perheitään tuetaan ensisijaisesti niin, että lapset voivat kasvaa ja kehittyä omissa kodeissaan. Lastensuojelun toimenpitein lasta autetaan hänen terveen kehityksensä ja hyvinvointinsa vaarantuessa. Sosiaalityöntekijä selvittää yhdessä lapsen/nuoren ja perheen kanssa tilannetta ja yhdessä etsitään ratkaisua asioihin. Yhteistyössä muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa sosiaalityöntekijän ja perhetyöntekijän tehtävänä on tukea huoltajia lasten kasvatuksessa ja toimia monin tavoin lapsen ja perheen hyväksi.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimet ovat tarkoitettu perheille vaikeiden tilanteiden varalta. Kunta käyttää palveluina ja tukitoimina päivähoitopaikan järjestämistä, perhetyöntekijän apua, tukihenkilöä tai -perhettä lapselle/nuorelle, lapsen harrastusten kustantamista. Opettaja tai terveydenhoitaja voi ohjata oppilaan perheeseen perhetyön palvelujen piiriin, jotka ovat käytettävissä lapsen ja nuoren kasvuun ja kehitykseen, kasvatukseen sekä vanhempien tukemiseen sekä arkielämän hallintaan liittyvissä kysymyksissä. Varsinainen lastensuojelun toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus tehdään aina yhteistyössä lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa vanhempien kuullen. Lisätietoja muista lapsiperheille suunnatuista palveluista saa sosiaalitoimiston sosiaalityöntekijöiltä.

Oppilashuoltotyöryhmä työskentelee yhteistyössä sosiaalitoimiston koollekutsuman lastensuojelun tukiryhmän kanssa. Oppilashuoltotyöryhmä voi ohjata oppilaan lasten- ja nuorisopsykiatrian vastaanotolle

KASVATUS- JA PERHENEUVOLAPALVELUT

Kasvatus- ja perheneuvola toimii Mäntän seudun terveydenhuoltoalueen erityispalvelujen yksikössä. Se antaa asiantuntija-apua kasvatus- ja perheasioissa sekä suorittaa perhekeskeistä asiakastyötä ja lapsen myönteistä kehitystä edistävää tutkimusta ja hoitoa psykologisista ja sosiaalityön menetelmin. Palvelut ovat luottamuksellisia, maksuttomia eikä lähetettä tarvita.

Näiden kaikille kuntalaisille tarkoitettujen palvelujen lisäksi peruskoulu saa tarvitsemiaan koulupsykologisia ja -sosiaalisia palveluja kasvatus- ja perheneuvolasta. Vanhemmat voivat oma-aloitteisesti ottaa yhteyttä perheneuvolaan ajan varaamiseksi. Koulu voi myös toimia aloitteentekijänä ja ohjata oppilaan kasvatus- ja perheneuvolaan vanhemman toimiessa silloinkin ensi sijaisena ajan varaajana. Perheneuvolan psykologi on jäsenenä 1-6. luokkien oppilashuoltoryhmissä ja sosiaalityöntekijä 7-9. luokkien oppilashuoltoryhmässä. Perheneuvolan sosiaalityöntekijä järjestää oppilasvastaanottoja 7-9. luokilla. Psykologi järjestää oppilaille ja heidän vanhemmilleen tapaamisia myös koululla.

1-6. luokkien oppilaita ohjataan psykologille tutkimuksiin oppimisvaikeuksien ja tarkkaavaisuuden häiriöiden lisäksi käyttäytymiseen, sosiaalisiin suhteisiin tai tunne-elämään liittyvissä ongelmissa.

7-9. luokilla sosiaalityöntekijä hoitaa pääsääntöisesti oppilaita psykososiaaliseen selviytymiseen liittyvissä ongelmissa. Vanhemmille järjestetään neuvontaa ja ohjausta kasvatustilanteissa ja opettajille konsultaatiota lapsen erityisvaikeuksiin ja niiden seurauksiin liittyvissä kysymyksissä. Korjataan toimintaan kuuluvat myös lapsen yksilöterapiat vanhempien pariterapiat ja perheterapiat. Joskus lapsien pulmien ratkomiseksi tarvitaan myös muiden tahojen työntekijöiden kanssa tehtävää yhteistyötä opettajien lisäksi. Toimiminen lapsen auttamiseksi tapahtuu asiakaslähtöisesti vanhempien luvalla.

4.6 KERHOTOIMINTA

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan tulee perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti tukea oppilaan eettistä ja sosiaalista kasvua sekä itsensä monipuolista kehittämistä. Kerhotoiminnan tarkoituksena on edistää myönteisten harrastusten viriämistä sekä antaa oppilaalle mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä.

Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, lasta ja nuorta arvostavaa toimintaa sekä tilaisuuksia myönteiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten lasten kanssa. Kerhotoiminnan järjestämisen periaatteet tulee kirjata opetussuunnitelmaan. Kerhot ovat oppilaille vapaaehtoisia.

Kerhotoiminnan tavoitteet ovat

- kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
- lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen
- mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen
- lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan
- mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen
- harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten edistäminen.

5 ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS

5.1 ERI TUKIMUODOT

Oppilasta autetaan oppimisvaikeuksissa eri tukimuodoin, jotka määräytyvät vaikeuksien laadun ja laajuuksien mukaan. Keskeistä on varhainen oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tukitoimien aloittaminen, jotta oppimisvaikeuksien kielteisiä vaikutuksia oppilaan kehitykselle voidaan ehkäistä. Tällöin on tärkeää olla yhteistyössä huoltajien kanssa. Opetuksessa erityistä tukea tarvitsevat oppilaat, joiden kasvun, kehityksen, ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavaisuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat oppilaat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Erityisen tuen piiriin kuuluvat myös oppilaat, joilla on opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoiden sekä huoltajan mukaan kehityksessään oppimiseen liittyviä riskitekijöitä.

Kaikille erityistä tukea tarvitseville oppilaille voidaan antaa tukiopetusta siten, kuin luvussa 4 määrätään.

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilölliset tehtävät, yksilöllinen ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa tai aineryhmässä arvioidaan heikoksi, hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua tukiopetukseen.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille tulee antaa tietoa tukiopetuksen järjestämisestä.

Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella.

Oppilaan opiskelua tulee tukea eri tavoin oppimisvaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Oppilaalle annetaan osa-aikaista erityisopetusta, mikäli tukiopetus ei yksin riitä.

Jos oppilaalle ei voida antaa opetusta muuten, tulee oppilas ottaa tai siirtää erityisopetukseen. Silloin oppimäärät ja opetusjärjestelyt ja tukipalvelut määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa.

Mietittäessä mihin ryhmään esiopetuksessa tai peruskoulussa lapsi sijoitetaan/integroidaan, on otettava huomioon sekä se, mitä lapsi itse hyötyy juuri tästä ryhmästä että muiden ryhmässä olevien lasten oikeus saada tarvitsemaansa huomioita, kasvatusta ja opetusta.

Ryhmäsijoituksen tarkoituksenmukaisuutta pohditaan ainakin vuosittain, esim. keväällä pidettävän HOJKS-palaverin yhteydessä tai muussa arviointikeskustelussa.

5.2 OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS

Oppilaalla, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia ja joka tarvitsee muun opetuksen yhteydessä erityistä tukea oppimisen edellytysten parantamiseksi, tulee antaa osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan muun opetuksen ohessa samanaikaisopetuksena – pienryhmässä tai yksilöllisesti, ja se tulee tavoitteellisesti niveltää oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Tarvittaessa oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma, joka voidaan laatia yhteistyössä huoltajan, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa myös erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille.

5.2.1 ESIOPETUS

Ennen esiopetusta

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtyvistä lapsista järjestetään nivelvaiheessa yhteinen palaveri kevättalvella päivähoidon, koulun ja mahdollisuuksien mukaan myös neuvolan kanssa. Palaverissa ovat läsnä tarpeen mukaan koulutoimesta vastaava rehtori, päivähoidonohjaaja, erityislastentarhanopettaja ja esiopettajat sekä terveydenhoitaja.

Esiopetuksen ryhmäjaon tekee rehtori yhteistyössä päivähoidonohjaajan ja esiopettajien kanssa.

Ryhmävaihtoehdot:

- esiopetusryhmät koulujen yhteydessä
- esiopetusryhmä päiväkodissa

Esiopetuksen aikana

Esiopetuksen aikana voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestää seuraavia tukitoimia:

- Tarvittaessa lapsella tai ryhmässä on (koulutettu) avustaja
- Tarvittaessa annetaan osa-aikaista erityisopetusta
 1. Vilppulankosken koulussa 2-3h/vko ja Kolhon koulussa 1h-2h/vko rinnakkaisopetuksena pienryhmäopetuksena tai yksilöopetuksena
 2. erityislastentarhanopettaja päiväkodin esiopetusryhmässä sopimuksen mukaan
 3. tarvittaessa lapselle laaditaan lapsen esiopetuksen suunnitelma, erityisopetukseen siirretyille laaditaan HOJKS esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.
- Moniammatillinen yhteistyö terveydenhuollon, kasvatus- ja perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa.

Eriopettaja antaa tukea esiopettajille keskustelemalla lapsista, pohtimalla yhdessä esiopettajan kanssa tavoitteita ja tuen tarvetta. Konkreettisia tehtäviä/vinkkejä pyritään saamaan myös psykologilta ja terapeuteilta.

Esiopetuksesta kouluun

Esiopettajan, erityisopettajan ja vanhempien havainnot lapsesta voivat herättää huolta. Lapsi voi tarvittaessa osallistua ryhmätestiin tai hänelle tehdään yksilötestit. Testit pyritään suorittamaan maaliskuun alkuun mennessä. Testien jälkeen neuvotellaan jatkotoimista eli sijoittumisesta koulujen (voi olla myös muu kuin Vilppulan kunnan koulu) eri opetusryhmiin ja mahdollisesta avustaja tarpeesta tai koululyykkäyksestä. Palaverissa ovat läsnä tarpeen mukaan: vanhemmat, esiopettaja, rehtori, erityisopettaja ja psykologi sekä tarvittaessa koulutoimesta vastaava rehtori tai joku muu asiantuntija.

Kevään aikana järjestetään nivelvaihepalaveri, johon osallistuvat esiopettajat, oppilashuoltotyöryhmä ja tulevat ensimmäisen luokan opettajat. Palaverissa käydään läpi kaikki esiopetukseen osallistuvat oppilaat.

Esiopetuksen jälkeen

Ensimmäisen luokan syksyllä järjestetään tarvittaessa ”Huolipalaveri”, jossa ovat läsnä ensimmäisen luokan opettaja, rehtori ja erityisopettaja. Syksyllä järjestetään myös ”Ajatustenvaihtopalaveri” ja keväällä ”Miten meni - palaveri” esiopettajien, ensimmäisen luokan opettajien ja erityisopettajien kesken.

5.2.2 PERUSKOULUN 1-9 LUOKAT

Eri ryhmävaihtoehdot luokilla 1-6:

- yleisopetuksen luokka
- yleisopetuksen luokka, jossa on luokka-avustaja
- yleisopetuksen luokka henkilökohtaisen avustajan kanssa
- pienryhmä (2 kpl)
- jokin muu sijoitusvaihtoehto

Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle

Tammi-helmikuussa erityisopettajat ja rehtorit kartoittavat ennakoivasti sellaisten oppilaiden tilanteen, joilla on erityisopetussiirtopäätös.

Kevään aikana järjestetään nivelvaihepalaveri, johon osallistuvat kuudennen luokan opettajat, tulevat seitsemännen luokan luokanvalvojat, rehtorit, erityisopettajat, opinto-ohjaaja ja tarvittaessa aineenopettaja(t). Palaverissa käydään läpi kaikki kuudennen luokan oppilaat. Erityisesti käydään läpi ne oppilaat, joilla on erityisopetussiirtopäätös ja sovitaan yhdessä heidän opetusjärjestelyistään seitsemännellä luokalla Yhteiskoulussa. Myös muihin kouluihin siirtyvistä oppilaista järjestetään siirto-palaveri.

Tarvittaessa Yhteiskoulun erityisopettaja osallistuu keväällä kuudennen luokan oppilaan HOJKS-palaveriin ja 1-6 luokan erityisopettaja osallistuu syksyllä seitsemännen luokan oppilaan ensimmäiseen HOJKS-palaveriin.

Syksyllä Yhteiskoulussa käydään läpi kaikki seitsemänsien luokkien oppilaat opettajainkokouksessa, jotta oppilasta koskevat tarvittavat tiedot välittyvät myös aineenopettajille.

Eri ryhmävaihtoehdot luokilla 7-9:

- yleisopetuksen luokka Yhteiskoulussa
- yleisopetuksen luokka, jossa on luokka-avustaja
- yleisopetuksen luokka henkilökohtaisen avustajan kanssa
- pienryhmä Mäntässä tai Vilppulassa
- jokin muu vaihtoehto

Luokanopettajan, aineenopettaja, erityisopettajan ja vanhempien havainnot oppilaasta/ oppimisesta, kokeiden ja testien tulokset sekä mahdolliset lausunnot oppilaasta voivat herättää huolta. Tällöin sovitetaan tukitoimista, joita ovat peruskoulussa luokilla 1-9:

- a. tukiopetus
 - tukiopetusta voi antaa luokanopettaja, aineenopettaja tai erityisopettaja
 - tukiopetuksesta ilmoitetaan kotiin suullisesti tai kirjallisesti
- b. osa-aikainen erityisopetus
- c. opetuksen yksilöllistäminen joko osittain tai kokonaan
- d. moniammatillinen yhteistyö terveydenhuollon, perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa osana koulun oppilashuoltoa.

Perusopetuksen luokilla 1-6 erityisopettajat tekevät seulontatestejä lukemisessa ja kirjoittamisessa syksyisin ja keväisin, ja matematiikassa keväisin.

Luokilla 7-9 seulontatestejä tehdään tarvittaessa.

Peruskoulusta toiselle asteelle

Oppilaat osallistuvat yhteishakuun yhdeksännen luokan kevättalvella. Yhteishaun tulokset julkistetaan vuosittain kesäkuun puolivälissä. Yhteiskoulu saa lääninhallituksesta tuolloin jälkiohjausluettelon, josta ilmenee miten kunkin oppilaan hakutoiveet ovat toteutuneet. Opinto-ohjaaja on työssä kesäkuun puolivälissä tarvittavan ajan ja ottaa yhteyden sellaisiin oppilaisiin, jotka eivät ole saaneet koulutuspaikkaa lainkaan tai joiden ensimmäinen hakutoive ei ole toteutunut. Opinto-ohjaaja on kesäkuussa myös yhteydessä toisen asteen oppilaitoksiin ja selvittää avoinna olevat koulutuspaikat. Yhteistyöllä opo, oppilaan, huoltajien sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa pyritään löytämään jokaiselle koulutuspaikka.

Elokuussa uuden lukuvuoden alettua opo on yhteydessä toisen asteen oppilaitoksiin. Keskusteluissa siirtyy tietoa toiselle asteelle oppilaiden taustoista ja erityisominaisuuksista. Peruskoulussa yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaan opiskelleiden oppilaiden HOJKS:t toimitetaan vastaanottaneelle oppilaitokselle huoltajan suostumuksella.

5.3 ERITYISOPETUKSEEN OTETTUJEN TAI SIIRRETTYJEN OPETUS

Erityisopetuksen tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus edellytystensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa.

Lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet sekä hänen yksilölliset oppimis- ja kehitystarpeensa. Opetuksen tulee tukea oppilaan aloitetykyä ja itseluottamusta. Erityisopetus edellyttää opiskelupaikkaa, -tilaa, -aikaa ja eri toimintoja koskevia päätöksiä sekä resurssien varaamista niiden toteuttamiseen. Mikäli oppilaan opiskelu muun opetuksen yhteydessä ei ole mahdollista tai se ei ole oppilaan kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista, opetus tulee järjestää osittain tai kokonaan erityisopetuksen ryhmässä.

Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Jos oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita, oppimäärä yksilöllistetään.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Oppimäärän yksilöllistäminen edellyttää erityisopetukseen ottamista tai siirtämisen päätöstä. Yksilöllistäminen voi koskea perusopetuksen koko oppimäärää tai vain yksittäisiä oppiaineita. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt. Oppilaalle, joka on vapautettu jonkin oppiaineen opiskelusta, tulee järjestää muiden oppiaineiden opetusta tai ohjattua toimintaa siten, ettei hänen vuosiviikkotuntiansa määrä vähene.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan opetus voidaan järjestää valtioneuvoston asetuksen (1435/01) 9§:n perusteella osittain toisin kuin koulussa noudatettavissa tuntijaossa on määrätty, jos se on oppilaan oppimisedellytykset huomioon ottaen perusteltua. Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määritellään tällöin ne oppiaineet, joissa opinto-ohjelma poikkeaa koulun noudattamasta tuntijaosta.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn opetus järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, siten kuin erityisopetukseen ottamista ja siirtämistä koskevassa päätöksessä on määrätty. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksessa oppiaineita voidaan yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi. Oppiainekokonaisuuksia voidaan muodostaa kaikille yhteisistä oppiaineista sekä valinnaisista aineista opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos oppilaalla ei ole enää tarvetta erityisopetukseen, tulee tehdä päätös hänen siirtämisestään yleisopetukseen.

5.3.1 OPETUKSEN OSITTAIN TAI KOKONAAN YKSILÖLLISTÄMISEN ETENEMISEN VILPPULAN KUNNASSA

Ensimmäinen vaihe

Luokanopettajan, aineenopettajan, erityisopettajan tai vanhempien havainnot oppilaasta/oppimisesta, kokeiden ja testien tulokset sekä mahdolliset lausunnot oppilaasta voivat herättää huolta. Tällöin keskustellaan ja sovitaan koulun sisäisistä tukitoimista ja mahdollisesta kodin tuesta oppilaalle.

Toinen vaihe

Aloitetaan koulun sisäiset tukitoimet:

- tukiopetus
- osa-aikainen erityisopetus

Lisäksi mahdollisesti kodin tuki oppilaalle.

Kolmas vaihe

Jos edellä mainitut tukitoimet eivät riitä, niin sovitaan jatkotoimista. Palaverissa ovat läsnä ainakin luokanopettaja tai aineenopettaja, erityisopettaja ja vanhemmat.

Jatkotoimi voi olla esimerkiksi testit perheneuvolassa, joihin kuuluu

- aloituspalaveri tai muu sovittu yhteydenpito
- testit
- loppupalaveri

Neljäs vaihe

Edellä mainitussa loppupalaverissa ovat läsnä psykologi, vanhemmat, luokanopettaja tai aineenopettaja ja erityisopettaja sekä tarvittaessa rehtori tai koulutoimesta vastaava rehtori.. Loppupalaverissa käydään läpi testien tulokset ja sovitaan jatkotoimista, joita ovat

- tukiopetus
- osa-aikainen erityisopetus
- jonkin oppiaineen opetuksen yksilöllistäminen
- opetuksen kokonaan yksilöllistäminen

Jos huoltajat kieltävät antamasta lapselle tukiopetusta tai osa-aikaista erityisopetusta (koulun sisäiset tukitoimet) tai esim. testeistä perheneuvolassa (jatkotoimet), niin kieltäytyminen tulee tehdä kirjallisesti. Jos kirjallista kieltäytymistä ei saada, niin asia viedään oppilashuoltotyöryhmän käsiteltäväksi. Näin sen vuoksi, että jatkossa voidaan tarvittaessa todistaa, että koulu on tarjonnut oppilaalle tukitoimia, mutta huoltajat ovat niistä kieltäytyneet. Kieltäytymisestä huolimatta huoltajille kerrotaan oppilaan tilanteesta lukuvuosittain, jotta asia saataisiin etenemään oppilaan edun mukaisella tavalla koulunkäynnin jossain vaiheessa.

5.4 HENKILÖKOHTAISEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVA SUUNNITELMA

Jokaiselle erityisopetukseen otetulle tai siirretylle oppilaalle tulee laatia hyväksytyyn opetussuunnitelmaan perustuva, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin on tarpeen oppilaan opetuksen yksilöllistämiseksi:

- *kuvaus oppilaan oppimisvalmiuksista ja vahvuuksista, oppimiseen liittyvistä erityistarpeista sekä näiden edellyttämistä opetus- ja oppimisympäristöjen kehittämistarpeista*
- *opetuksen ja oppimisen pitkän ja lyhyen aikavälin tavoitteet*
- *oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvien oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät*
- *luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaan opiskelu poikkeaa muun opetuksen mukaisista oppimääristä*
- *niiden oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt, joissa oppilaalla on yksilöllinen oppimäärä*
- *oppilaan edistymisen seurannan ja arvioinnin periaatteet*
- *opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkittamis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut, kommunikointitavat sekä erityiset apuvälineet oppimateriaalit*

- kuvaus oppilaan opetuksen järjestämisestä muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisopetuksen ryhmässä
- henkilöt, jotka osallistuvat oppilaan opetus- ja tukipalveluiden järjestämiseen sekä heidän vastuualueensa
- tukipalvelujen toteutumisen seuranta

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimisprosessia. Suunnitelmaan kirjataan kokemukset oppilaan kehitystä ja oppimista tukevista opetusjärjestelyistä, toimintatavoista ja tukipalveluista.

Oppilaan arviointi perustuu yleiseen oppimäärään tai siihen yksilölliseen oppimäärään, joka hänelle on asetettu henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimiseen osallistuu moniammatillisessa yhteistyössä oppilaan opettajat, oppilashuollon asiantuntijoita sekä mahdollisuuksien mukaan oppilaan huoltajat.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman toteutumista tulee arvioida ja seurata säännöllisesti ja erityisesti oppilaan siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen aikana luokasta ja koulusta toiseen sekä perusopetuksesta toiselle asteelle

HOJKS:iin kirjataan opetuksen tavoitteet laaditaan yksilöllisesti yleisopetuksen opetussuunnitelman pohjalta. HOJKS –palaverit pidetään vähintään lukuvuoden alkupuolella ja loppupuolella. Palaveriin osallistuvat vanhemmat, oppilas sopimuksen mukaan, luokanopettaja, luokanvalvoja, avustaja (jos oppilaalla on henkilökohtainen avustaja) ja erityisopettaja sekä tarpeen mukaan muita asiantuntijoita (esim. puhe- tai muu terapeutti). HOJKS:iin kirjataan lupa tiedonsiirtoon/henkilöt kenelle tietoja saa luovuttaa. HOJKS tehdään kaikissa Vilppulan kouluissa oheisen kaavakkeen mukaisesti.

TAUSTATIEDOT

Oppilas:

Henkilötunnus:

Huoltaja(t):

Osoite:

Puhelin ja sähköposti koti / työ:

PERHEENJÄSENET / PERHETILANNE

--

TUTKIMUKSET

Tutkimukset ja diagnoosit (pvm.) lääkitys, allergiat, apuvälineet
--

PÄIVÄHOIDON VAIHEET**SAADUT TUKIPALVELUT**

Paikka	Aika	Mitä	Milloin	Kuka

KOULUNKÄYNNIN VAIHEET**SAADUT TUKIPALVELUT**

Lv.	Luokka	Opettaja	Koulu	Mitä	Milloin	Kuka

Erityisopetukseen ottamisen / siirron päivämäärä _____

TIEDONSIIRTOLUPA

Lapseni asioissa työskentelevät tahot saavat vaihtaa lapseni koulunkäyntiä koskevia tietoja ja asiakirjoja.

pvm
HOJKS

huoltajan allekirjoitus

Vilppulankosken koulu
 Oppilaan nimi
 Osoite
 Huoltajat
 Puhelinnumero

1 Kuvaus oppilaan valmiuksista ja nykyisestä suoritustasosta/tavoitteista ja diagnoosi
 ainakin koulunkäynnin nivelvaiheissa
 muulloin tarvittaessa

- kielelliset valmiudet
- sosiaaliset taidot
- motoriset taidot
- oppiminen
- työskentelytaidot
- testit
- huolenaiheet
- mahdollisuudet

2 Opetuksen tavoitteet ja arviointi

- oppiainekohtaiset tavoitteet
- yleinen opetussuunnitelma ja/tai
- yksilöllinen opetussuunnitelma
- mahdolliset oppilaan ja vanhempien toiveet

3 Kuvaus oppilaan opetuksen järjestämisestä yleisopetuksen ja/tai erityisopetuksen ryhmässä

4 Opetukseen osallistumisen edellyttämät tukitoimet

- tulkitsemis- ja avustajapalvelut
- kommunikointitavat
- erityiset apuvälineet ja oppimateriaalit

5 Muut tukitoimet ja terapiat

muut kuin edellä mainitut opetus- ja oppilashuoltopalvelut
 mahdolliset terapiat

6 Seurannan järjestäminen ja siitä vastaavat henkilöt

Aika

Paikka

Osallistujat/ allekirjoitukset huoltajilta ja opettajilta

Osallistujien puhelinnumerot

Kirjataan lupa tiedonsiirtoon/ henkilöt kenelle tietoja saa luovuttaa .

HOJKS-palaverit pidetään vähintään lukuvuoden alkupuolella ja loppupuolella.

Erityisopettajilla paperiversiona HOJKS-lomakkeen täyttöohjeita yms.

5.5 OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN TOIMINTA-ALUEITTAIN

Silloin kun opetusta ei voida oppilaan vaikean vamman tai vaikean sairauden vuoksi järjestää oppiaineittain laaditun oppimäärän mukaisesti, opetus tulee järjestää toiminta-alueittain. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Toiminta-alueet tulee jakaa opetussuunnitelmassa osa-alueiksi. Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehön hahmotusta sekä edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyuden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen tavoitteena on orientoitumisreaktion muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen. Kielen ja kommunikaation opetuksen tulee sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Osa-alueiden tulee sisältää vuorovaikutustaitoja ja itsehallinnan taitoja koskevia tavoitteita. Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista elinympäristön toimintoihin ja edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäistymistään. Osa-alueiden tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arkipäivän elämäntaitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa koskevia tavoitteita. Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Osa-alueiden tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja syy-seuraussuhteen oppimisen harjoituksia.

6 KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS

6.1 SAAMELAISET

Saamelaisoppilaiden opetuksessa tulee ottaa huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisten luontosuhde, perinteiset elinkeinot ja saamelaisyhteisö muodostavat oman kielen ja kulttuurin ytimen, jota perusopetus tukee. Osalle oppilaista saamen kieli (pohjois-, inarin- ja koltansaame) on äidinkieli ja opetuskieli, osalle kieltä opetetaan vieraana kielenä. Erityistä huomiota kiinnitetään perusopetukseen tulevien oppilaiden erilaisiin kielellisiin valmiuksiin. Saamenkielisten oppilaiden opetus annetaan pääosin saamen kielellä.

Opetuksen tulee tukea oppilaiden alkuperäistä identiteettiä ja antaa mahdollisuudet oman kielen oppimiseen ja kielellisten valmiuksien kehittämiseen. Perusopetuksen tulee edistää oman kulttuurin, historian ja pohjoismaisen saamelaisyhteisön tuntemusta ja tietoisuutta saamelaisista kansana ja yhtenä maailman alkuperäiskansoista. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas on perusopetuksen suorittuaan tietoinen omista juuristaan, kulttuuriperinnöstään, eri saamen kielistä, kulttuurialueista ja saamelaisryhmistä. Koulun tulee antaa oppilaille edellytykset terveen itsetunnon kehittymiseen niin, että oppilaat voivat säilyttää saamelaisen identiteettinsä sulautumatta päiväestöön.

Saamenkielistä opetusta annetaan pohjois-, inarin- ja koltansaamen kielillä. Saamenkielisten oppilaiden opetuksen keskeisenä tavoitteena on tukea kasvua aktiiviseen kaksikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen. Saamenkielisessä opetuksessa kaikki oppiaineet tukevat oppilaan äidinkielen taitojen kehittymistä.

Opetuksen tulee tukea oppilaiden samastumista kansalliseen kulttuuriperintönsä ja yhteenkuuluvuutta eri maissa asuvien saamelaisten kesken. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallisia tavoitteita ja oppisisältöjä – kuitenkin siten, että saamelaisen kulttuurin ja saamen kielitilanteen erityispiirteet otetaan huomioon. Opetuksessa painotetaan erityisesti omaa historiaa sekä saamelaisen nyky-yhteisön, perinteisten elinkeinojen sekä musiikki- (luohti, leu'dd), kertoma- (máinnas) ja käsityöperinteen (duodji) tuntemusta.

Opetuksen resurssina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille. Koulun tulee oppimisympäristönä tukea saamen kielellä annettavaa opetusta. Koulun tulee myös toimia yhdessä kodin ja huoltajien kanssa niin, että saamelaisten kasvatusta ja opetusperinteet tulevat otetuksi huomioon. Oppilaan tulee saada myönteisiä kokemuksia omasta kulttuuristaan leikin, kerronnan,

toiminnan ja osallistumisen avulla. Opetus sovitetaan mahdollisuuksien mukaan paikallisen saamelaisyhteisön vuoden kiertoon, eri vuodenaikoihin liittyviin perinteisiin töihin ja luonnossa tapahtuviin muutoksiin.

6.2 ROMANIT

Romanioppilaiden opetuksessa tulee huomioida Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Romanien yhteiskunnallisen integroitumisen ja uuden vähemmistöoikeuksia koskevan lainsäädännön myötä koulutukseen sekä ainutlaatuisen kieli- ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvät kysymykset tulee ottaa huomioon myös perusopetuksessa. Romanikielen opetuksen tulee edistää kaksoisidentiteetin muodostumista ja lisätä koulunkäynnin laatua.

Romanikielen opetuksen tulee antaa romanioppilaille luonteva mahdollisuus ilmaista omaa vähemmistöidentiteettiään myös koulussa. Opetuksen tulee edistää romanioppilaiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista yhtenä koko maailman ja Euroopan merkittävistä vähemmistöistä.

Koulussa tapahtuvan kielenopetuksen merkitys korostuu romanilapsilla erityisesti siksi, että perinteisesti Suomen romanikieli on ollut ainoastaan puhuttu kieli. Tämän vuoksi romanikielen ja -kulttuurin opetuksessa tulee huomioida oppilaiden erilaiset kielelliset valmiudet ja alueelliset erot. Opetuksessa hyödynnetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

6.3 VIITTOMAKIELISET

Viittomakielinen on kuuro, huonokuuloinen tai kuuleva oppilas, jonka äidinkieli on suomalainen viittomakieli. Hän on oppinut viittomakielen ensimmäisenä kielenään, ja se on hänen parhaiten hallitsemansa tai jokapäiväisessä elämässä eniten käyttämänsä kieli. Viittomakielisten opetuksessa noudatetaan peruskoulun yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin. Opetuskielenä on suomalainen viittomakieli. Sen rinnalla opetuksessa käytetään suomea tai ruotsia luku- ja kirjoituskielenä.

Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Oppilaan pitää pystyä tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa, jotta tasa-arvoinen toiminta ja vuorovaikutus olisi mahdollista.

Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman ja kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Koska suomalainen viittomakieli on vähemmistökieli ja oppilaiden mahdollisuudet sen omaksumiseen ennen kouluikää vaihtelevat suuresti, opetuksessa pitää kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen oppimisympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Sen lisäksi viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin hyödynnetään mahdollisimman monipuolisesti tieto- ja viestintätekniiikan mahdollisuuksia.

6.4 MAAHANMUUTTAJAT

Maahanmuuttajaoppilailla tarkoitetaan näissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria. Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita.

Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla.

Maahanmuuttajille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomen tai ruotsin kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella tulee maahanmuuttajille antaa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opetuksessa on otettava huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa.

7 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

7.1 EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET

7.2 ÄIDINKIELEN JA TOISEN KOTIMAISEN KIELEN OPISKELU

7.3 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on kiinnostuttaa oppilas kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetuksen tulee perustua yhteisölliseen näkemykseen kielestä: yhteisön jäsenyys ja osallisuus tietoon syntyvät, kun oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Opetuksen tulee perustua myös oppilaiden kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin ja kokemuksiin ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, lukemiseen ja kirjoittamiseen, joiden avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan. Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista sekä osallistuu ja vaikuttaa yhteiskuntaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa opitaan käsitteitä, joilla kielentää maailmaa ja omaa ajattelua: oppilas saa keinoja todellisuuden jäsentämiseen mutta myös mahdollisuuksia irrota siitä, rakentaa uusia maailmoja ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, joka saa sisältöaineksensa kieli- ja kirjallisuustieteestä sekä viestintätieteistä. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitelmä: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaan äidinkieli on oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävä on suunnitelmallisesti kehittää kieleen pohjautuvia opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielen oppiminen kattaa laajasti kielen osa-alueet ja tehtävät. Opetuksen tulee kehittää tietoa kielestä ja kirjallisuudesta sekä vuorovaikutustaitoja uusissa ja yhä vaativammassa kielenkäyttö- ja viestintätilanteissa.

VUOSILUOKKA: 1

Vuosiviikkotuntia: 7

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii kertomaan omista kokemuksistaan ja elämyksistään suullisesti sekä totuttautuu vähitellen erilaisiin esiintymistilanteisiin
- mieltää kuuntelemisen tärkeäksi osaksi ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä kehittää keskittymis- ja kuuntelutaitojaan
- kuuntelee ja lukee kirjallisuutta niin, että hän sen avulla tutustuu kirjakieleen, hänen sana- ja ilmaisovarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa
- oppii lukemaan helppoja lauseita ja harjaantuu ymmärtämään tekstin sisältöä
- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikan ja -käsitteet
- kiinnostuu käyttämään ja kehittämään luku- ja kirjoitustaitojaan
- oppii ymmärtämään harjoittelun sekä säännöllisen lukemisen ja kirjoittamisen merkityksen
- opettelee valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa ja lukee lukutaitoaan vastaavia kirjoja

- oppii tarkkailemaan lukemistaan ja luetun ymmärtämistään
- harjaantuu ilmaisemaan itseään kirjallisesti ja hahmottaa kielen perusrakenteita
- saa äidinkielestä monipuolisia kokemuksia ja elämyksiä satujen, kertomusten ja leikkien kautta

KESKEISET SISÄLLÖT

7.3.1 Puhuminen ja kuunteleminen

suullista ilmaisua erilaisissa viestintätilanteissa ja eri kokoonpanoissa keskittyvän ja eläytyvän kuuntelemisen harjoittelua

kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla riittävästi

7.3.2 Lukeminen ja kirjoittaminen

- äänne-kirjain-vastaavuuden runsasta harjoittelua: äänneiden ja kirjainten yhdistämistä tavuiksi, tavuja sanoiksi, puheen purkamista sanoiksi ja sanojen purkamista osiin tavuista äännetasolle
- lukemisen ja kirjoittamisen päivittäinen harjoittelu
- sujuvan lukemisen, lukutekniikan ja luetun ymmärtämisen harjoittelu
- isojen ja pienten tekstauskirjainten harjoittelu
- kynäote ja kirjoitusasento, silmän ja käden koordinaation vahvistaminen
- oikeinkirjoituksen harjoittelu: sanaväli, sanojen jakamista eri riveille, iso alkukirjain lauseen alussa ja erisnimissä, tutustumista lauseen loppumerkkeihin
- omiin arkikokemuksiin, havaintoihin ja mielikuvitukseen perustuvaa luovaa kirjoittamista
- aakkoset

7.3.3 Kirjallisuus

monipuolista kirjallisuuteen ja muihin teksteihin tutustumista opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien

eläytyvää kuuntelemista ja kirjallisuuden käyttämistä virikkeenä luovassa toiminnassa luetusta kirjallisuudesta keskustelua ja luetun liittäminen omaan elämään

VUOSILUOKKA: 2

Vuosiviikkotuntia:7

TAVOITTEET

Oppilas

- osaa ilmaista itseään luovasti ja monipuolisesti sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu erilaisiin esiintymistilanteisiin
- kuuntelee keskittyen ja eläytyen tilanteen mukaan
- osaa lukea melko sujuvasti ja ymmärtäen ikäkaudelleen tarkoitettuja tekstejä
- haluaa kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan säännöllisesti harjoitellen
- saa mahdollisuuksia kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan, medialukutaitoaan sekä viestintävalmiuksiaan myös tietoteknisessä oppimisympäristössä
- valitsee itseään kiinnostuvaa luettavaa ja lukee lukutaitoaan vastaavia kirjoja
- osaa tarkkailla lukemistaan ja luetun ymmärtämistään taitojaan kehittäen
- saa äidinkielestä monipuolisia kokemuksia ja elämyksiä satujen, kertomusten ja leikkien kautta

KESKEISET SISÄLLÖT

7.3.4 Puhuminen ja kuunteleminen

suullista ilmaisua erilaisissa viestintätilanteissa ja eri kokoonpanoissa tarkan, päättelevän ja eläytyvän kuuntelemisen harjoittelua kielellisen ja fyysisen ilmaisun kehittämistä kuullun, nähdyn, koetun ja luetun pohjalta riittävästi

7.3.5 Lukeminen ja kirjoittaminen

sujuvan lukemisen ja luketekniikan kehittäminen edelleen lukemisen ja kirjoittamisen monipuolista päivittäistä harjoittelua tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja totuttautumista niiden käyttämiseen ja päätelmien tekemiseen kirjoituskirjainten opettelu ja kirjainten yhdistämisen harjoittelua siistin ja helppolukuisen käsialan kehittäminen tietokoneella kirjoittamiseen ja hiiren käyttöön tutustumista oikeinkirjoituksen harjoittelua sana- ja lausetasolla omiin teksteihin soveltaen lauseen lopetusmerkkien sekä ison alkukirjaimen käyttäminen virkkeen alussa ja erisnimissä luovaa kirjoittamista omiin havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuen aakkosjärjestyksen käyttäminen

7.3.6 Kirjallisuus

monipuolisen kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemista ja avaamista eri tavoin käsitellen kirjoista saatujen elämysten ja lukukokemusten jakaminen luetusta kirjallisuudesta keskustelua ja luetun liittäminen omaan elämään kirjaston käytön harjoittelua

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- *totuttelee puhumaan suomen kieltä sujuvasti*
- *on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa*
- *osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustellessa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja kysymyksillä*
- *osallistuu keskittyen ilmaisuharjoituksiin*

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt niin, että hän

- *on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistamisen vaiheeseen; hänen lukemisensa on melko sujuvaa, ja hän selviää useimpien ikäkaudelleen tarkoitettujen tekstien lukemisesta*
- *on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa; hän pystyy jo tekemään päätelmiä lukemastaan*
- *osaa ilmaista itseään myös kirjallisesti niin, että hän selviää oman arkensa kirjoittamistilanteista, hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan*
- *osaa käsin kirjoittaessaan jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella*
- *totuttelee kirjoittamaan helppoja ja tuttuja sanoja ja on alkanut käyttää lauseissas lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta*
- *osaa kirjoittaa lyhyitä kertomuksia tai tarinoita*

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen on rakentunut niin, että hän

- etsii itselleen sopivaa ja mieluista luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja myös löytääkseen tietoa
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunnattujen ohjelmien seuraamiseen
- pystyy tekemään ikäkaudeen ominaisia havaintoja kielestä: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riittämään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella suomen kielen kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja käyttää aakkosjärjestyksiä
- on tottunut kielestä ja teksteistä puhuessaan käyttämään opettuja käsitteitä

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 5

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja
- rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää **erilaisia tekstejä kehittyä**

Oppilas

oppii lukemaan erilaisia tekstejä

tutustuu erilaisiin lukutapoihin (esimerkiksi silmäilevä lukeminen, tarkka lukeminen)

opettelee etsimään tietoa ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyä

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- oppii kirjoittamaan käsin
- tutustuu tekstien tuottamiseen tekstinkäsittelyohjelmalla.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syventyy

Oppilas

- oppii perusasioita kielen tuntemuksesta
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin
- lukee lastenkirjallisuutta
- tutustuu oman maansa kulttuuriin kirjallisuuden ja teatterin keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- Aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- omien ajatusten ja mielipiteitten esittämistä.

Tekstinymmärtäminen

- Ajatuskartan laatimisen harjoittelua
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- sana- ja asiatarikkaa lukemista
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella).

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- Sujuvan ja selkeän käsialan opettelua
- tekstinkäsittelyohjelmaan tutustumista
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista
- tutun asian selostamista
- juonellinen kertomus.

Tiedonhallintataidot

- Aakkostamisen harjoittelua
- kirjaston perusluokitukseen tutustumista
- helppojen tietotekstien avaamista.

Kielen tehtävät ja rakenne

- Sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen perusteella
- lause: tuottaminen ja tunnusmerkit
- sanaluokkajakoon tutustumista (verbit, adjektiivit, substantiivit).

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustumista (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika).

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 5

TAVOITTEET**Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat**

Oppilas

- oppii aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja
- rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- opettelee etsimään tietoa ikäkaudelleen sopivista lähteistä
- pyrkii tarkkailemaan ja arvioimaan itseään lukijana.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin
- oppii tuottamaan tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla
- tutustuu viestinnän välineisiin.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenyy

Oppilas

- oppii perusasioita kielellisestä kuvauksesta
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin
- lukee paljon ja monipuolisesti lastenkirjallisuutta
- oppii perustietoa mediasta
- tutustuu oman maansa ja muitten kansojen kulttuuriin kirjallisuuden ja elokuvan keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT**Vuorovaikutustaidot**

- Omien ajatusten esittämistä ja mielipiteitten perustelemista
- vastaanottajan huomioiminen viestinnässä.

Tekstin ymmärtäminen

- Luetun ja kuullun arvioimista
- etsivää ja päättelevää lukemista
- kysymysten esittämistä.

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- Sujuvan ja selkeän käsialan opettelua
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista, muokkaamista ja viimeistelemistä
- mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista

- tutun asian kuvailua
- äänenkäytön harjoittelu erilaisissa puhetilanteissa.

Tiedonhallintataidot

- Tietokirjojen käytön harjoittelua
- kirjastonkäytön monipuolistamista
- tietotekstien avaamista.

Kielen tehtävät ja rakenne

- Sanojen ryhmittelyä taivutuksen perusteella
- lause: tuottaminen ja tunnusmerkit
- sanaluokat.

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustumista (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja –aika).

VUOSILUOKKA: 5

Vuosiviikkotuntia: 5

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- rohkenee ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa
- osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- osaa kuunnella toisten ajatuksia ja muodostaa omia mielipiteitä, joita myös pyrkii perustelemaan
- pyrkii ottamaan viestinnässään huomioon vastaanottajan, viestintätilanteen ja –välineen
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen suullisen esityksen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- lukee sujuvasti erilaisia tekstejä ja tarkkailee ja arvioi itseään lukijana
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- osaa valita sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin ja pohtii ja ilmaisee tekstien herättämiä ajatuksia
- osaa etsiä tietoa erityyppisistä ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- osaa tuottaa suullisesti ja kirjallisesti erilaisia tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä
- osaa tekstata ja kirjoittaa sujuvasti käsin
- osaa tuottaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla
- hallitsee oikeinkirjoituksen perusasiat sekä sana- että lausetasolla.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- ymmärtää kieliopillisen kuvauksen perusasioita
- pystyy valitsemaan itselleen mieluisaa ja sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin, hänen positiivinen
- asenteensa lukemiseen säilyy
- lukee paljon ja monipuolisesti erilaisia tekstejä ja osaa työstää niitä
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti
- tutustuu oman maansa ja muitten kansojen kulttuureihin esimerkiksi kirjallisuuden, teatterin tai elokuvan keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- Keskustelutaitojen kehittämistä
- viestintätilanteen ja –välineen huomioonottamista
- oman kerronnan ja sanonnan rikastuttamista: sanaton viestintä

Tekstin ymmärtäminen

- Tekstin pääasioiden erottamista sivuasioista
- tekstin tiivistämistä
- silmäilevää lukemista
- muistiinpanojen tekemistä

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- Palautteen vastaanottamista ja antamista
- tekstin otsikoimista ja kappalejaon opettelua
- hankittujen tietojen koontia ja jäsentämistä
- puhe-esityksen valmistaminen: kontaktin ottamista yleisöön puhetilanteissa.

Tiedonhallintataidot

- yksinkertaista tiedon hakemista tietoverkosta
- erityyppisten tietotekstien avaamista.

Kielen tehtävät ja rakenne

- Puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailua
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- verbin aikamuodot
- lauseenjäsenet: subjekti ja predikaatti.

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- Luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustumista (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja –aika, kertoja, sanoma).

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja –välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä ja saavuttaa vastaanottajan
- osaa kuunnella toisten ajatuksia ja osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa
- osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä
- löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia
- erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen
- suunnittelee jaideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto
- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti
- osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala
- osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla
- hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa

on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erottelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin

tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa

hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin sekä hahmottaa lauseen tekstin

osaksi

tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisusaan

on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin

pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan

on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.

EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET TAVOITTEET PERUSTEISTA

Seuraavista keskeisistä sisällöistä voi jokainen opettaja ja luokka valita ja painottaa olosuhteisiinsa sopivat sisällöt. Aihekokonaisuuksista Viestintä- ja mediataito korostuu äidinkielen opetuksessa yhä lisääntyvässä määrin.

Ihmisenä kasvaminen

1. luokka:

Opitaan vuorovaikutustaitoja: omien kokemuksien ja elämyksien kertomista sekä muiden kerronnan kuuntelemista.

Saadaan monipuolisia elämyksiä ja kokemuksia satujen ja kertomusten kautta.

Oman maailmankuvan avartaminen lukutaidon avulla.

2. luokka:

Kehitetään vuorovaikutustaitoja: opetellaan kuuntelemaan keskittyen ja rohkaistutaan esittämään kysymyksiä.

Harjoitellaan erilaisia esiintymistilanteita.

Oman maailmankuvan avartaminen lukutaidon avulla.

3. luokka:

Kartutetaan vuorovaikutustaitoja: opitaan aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja ja rohkaistutaan osallistumaan keskusteluihin.

4. luokka:

Kartutetaan vuorovaikutustaitoja: rohkaistutaan osallistumaan keskusteluun, opitaan ottamaan vastaanottaja huomioon omassa viestinnässä.

5. luokka:

Kartutetaan vuorovaikutustaitoja: rohkaistutaan puheenvuoron käyttämiseen erilaisissa tilanteissa, perustelemaan omia mielipiteitä ja ottamaan toisten ajatuksia huomioon.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

1. luokka:

Satujen, runojen ja kertomusten kuunteleminen ja lukeminen sekä keskustelua niiden pohjalta (esimerkiksi kansansatuja).

2. luokka:

Luetaan ja kuunnellaan sopivia tekstejä, satuja, runoja ja vaihdetaan ajatuksia niistä.

Suomalaiseen juhlaperinteeseen tutustumista.

3. luokka:

Opitaan lukemaan erilaisia tekstejä.

Tutustutaan oman maan kulttuuriin esimerkiksi kirjallisuuden ja teatterin keinoin.

4. luokka:

Opitaan lukemaan, tuottamaan ja hyödyntämään erilaisia tekstejä.

Tutustutaan oman maan ja muiden kansojen kulttuuriin esimerkiksi kirjallisuuden ja elokuvan kei-

noin.

5. luokka:

Luetaan kokonaisteoksia ja lyhyempiä tekstejä.

Tutustutaan oman maan ja muiden kansojen kulttuureihin esimerkiksi kirjallisuuden, teatterin tai elokuvan keinoin.

Viestintä ja mediataito

1. luokka:

Opetellaan lukemaan helppoja lauseita ja ymmärtämään tekstin sisältöä.

Harjoitellaan omiin arkikokemuksiin, havaintoihin ja mielikuvitukseen perustuvaa pohdintaa ja luovaa kirjoittamista (esimerkiksi sarjakuvat ja mainokset).

2. luokka:

Suullista ilmaisua erilaisissa viestintätilanteissa ja eri kokoonpanoissa.

Harjoitellaan ymmärtämään tekstin sisältöä.

Harjoitellaan omiin havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvaa pohdintaa ja kirjoittamista (esimerkiksi sarjakuvat ja mainokset).

Sanoma- ja aikakauslehtiin tutustumista.

3. luokka:

Tietokoneen käyttöä erilaisissa yhteyksissä.

Luokan yhteisen, esimerkiksi seinälehdän, valmistaminen.

Sanomalehdistä tietojen etsimistä ja vastausten hakemista valmiisiin kysymyksiin.

Haastattelujen tekemistä.

Puhelin- ja kännykkäetiketin opettelemista.

4. luokka:

Tietokoneen käyttötaidon vahventamista.

Puhelin- ja kännykkäetiketin opettelemista.

Luokkalehden ja/tai lehtiartikkelin tekeminen.

Mainosten kriittistä tutkimista, myös omien mainosten tekemistä.

Tietoverkkoihin tutustumista, tietojen etsimistä esimerkiksi internetistä.

Kuunnelman valmistaminen.

5. luokka:

Mainoksen sisällön erittelyä ja analysointia.

Uutisten ja/tai urheiluraportin laatiminen.

Tarinoiden tai artikkeleiden analysointia.

Keskustelua tekijänoikeuksista.

Esitelmien tekeminen, tiedonhakua myös tietoverkoista.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

1. luokka:

Opetellaan toimimaan tarkoituksenmukaisesti arkipäivän tilanteissa, seuraamaan opettajan ja muiden kerrontaa ja osallistumaan keskusteluihin omilla ajatuksilla ja kysymyksillä.

Ammatteihin tutustumista leikin ja draaman avulla.

Työn arvostaminen.

2. luokka:

Vahvistetaan taitoja toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän tilanteissa.

Harjoitellaan kirjaston käyttöä.

Ammatteihin tutustumista leikin ja draaman avulla.

3. luokka:

Osallistutaan aktiivisesti koulun käytäntöjen parantamiseen, esimerkiksi luokan säännöt.

Keskustellaan rahan käytöstä, palkasta, yhteiskunnan maksamista palveluista ym.

Harjoitellaan demokratian toteuttamista, äänestäminen.

Ammatteihin tutustumista draaman avulla.

4. luokka:

Osallistutaan aktiivisesti koulun käytäntöjen parantamiseen, esim. luokan säännöt.

Keskustellaan rahan käytöstä, palkasta, yhteiskunnan maksamista palveluista ym.

Harjoitellaan demokratian toteuttamista, äänestäminen

Ammatteihin tutustumista, esim. haastattelut

5. luokka:

Keskustellaan ja väitellään yhteiskunnan kehittämisestä käyttäen esimerkkeinä käytännön elämäntilanteita.

Erilaisiin ammatteihin tutustumista, esimerkiksi haastattelut.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

1. luokka:

Opetellaan työstämään lähiympäristössä nähtyä, kuultua ja koettua keskustelun, kerronnan ja draaman avulla.

2. luokka:

Opetellaan työstämään lähiympäristössä nähtyä, kuultua ja koettua keskustelun, kerronnan, kirjoittamisen ja draaman avulla.

3. luokka:

Laaditaan mainosten tarinoita.

Keskustellaan oikeudenmukaisuudesta.

4. luokka:

Laaditaan mainosten tarinoita.

Keskustellaan oikeudenmukaisuudesta.

5. luokka:

Laaditaan omia tarinoita aiheena esimerkiksi kulutus ja elämäntyyli.

Luetaan tavaroiden käyttöohjeita, keskustellaan turvallisuudesta ja laaditaan itse käyttöohjeita.

Turvallisuus ja liikenne

1. luokka:

Tutkitaan turvallisuuteen ja liikenteeseen kuuluvia kuvia ja opetellaan kertomaan ja keskustelemaan kuvien pohjalta.

Harjoitellaan kertomaan omista kokemuksista ja rohkaistutaan esittämään kysymyksiä.

Koulumatkaturvallisuus.

2. luokka:

Tutkitaan turvallisuuteen ja liikenteeseen kuuluvia kuvia ja tekstejä ja opetellaan kertomaan ja keskustelemaan kuvien ja tekstien pohjalta.

Vahvistetaan taitoa kertoa omia kokemuksia ja rohkaistutaan esittämään kysymyksiä ja omia ajatuksia.

Koulumatkaturvallisuus.

3. luokka:

Kirjoitetaan, keskustellaan ja tehdään kysymyksiä turvallisuuteen ja liikenteeseen liittyvistä aiheista.

Vahvistetaan taitoa kertoa omia kokemuksia ja rohkaistutaan esittämään kysymyksiä ja omia ajatuksia.

4. luokka:

Kirjoitetaan, keskustellaan, pohditaan ja tehdään kysymyksiä turvallisuuteen ja liikenteeseen liittyvistä aiheista.

Syvennetään tietoa koulun juhlista ja perinteistä osana koulun turvallista ilmapiiriä.

5. luokka:

Kirjoitetaan, keskustellaan, pohditaan ja tehdään kysymyksiä turvallisuuteen liittyvistä asioista.

Opetellaan vuorovaikutustaitoja käsiteltäessä mm. turvallisuutta konfliktitilanteiden ratkaisemisessa.

Ihminen ja teknologia

1. luokka:

Opetellaan tietokoneen käytön alkeita esimerkiksi äidinkielen opetusohjelmien avulla.

2. luokka:

Opetellaan tietokoneen käytön alkeita esimerkiksi äidinkielen opetusohjelmien avulla.

Opetellaan tietokoneella kirjoittamista.

3. luokka:

Kirjoitetaan helppoja tekstejä tekstinkäsittelyohjelmalla.

4. luokka:

Tuotetaan ja muokataan helppoja tekstejä tekstinkäsittelyohjelmalla.

5. luokka:

Etsitään tietoa internetiä hyväksi käyttäen.

Opetellaan internetin hyötykäyttöä vastuullisesti ja kriittisesti.

Opetellaan tiedon hankintaa ja syventämistä teknologian tuotoksista mm. haastattelujen, kysymysten ja esitelmien avulla.

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokilla 6–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä on laajentaa oppilaan tekstintaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Hän kehittyy tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä. Opetus ohjaa oppilasta hankkimaan yleissivistävää tietoa kirjallisuudesta ja innostaa häntä tutkimaan kieltä.

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 5

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja –rohkeuttaan
- harjoittelee toimimaan erilaisissa viestintätilanteissa.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- kehittää taitoaan lukea ja kuunnella aktiivisesti ja kriittisesti
- harjoittelee erilaisten luku- ja tiedonhankintastrategioiden käyttämistä
- harjoittelee hankkimaan tietoa ja käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- rohkenee ja osaa rakentaa erilaisia tekstejä

- harjoittelee tekstin suunnittelua ja palautteen hyödyntämistä
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan omia näkemyksiään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa oman äidinkielen rakenteesta
- harrastaa lukemista monipuolisesti
- saa perustietoa median mahdollisuuksista ohjata ihmisen valintoja
- saa kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- Viestintärohkeuden ja –varmuuden vahvistamista
- keskustelutaitojen kehittämistä; omien näkemysten esittämistä, perustelemista ja puolustamista
- monipuolisten ilmaisutapojen harjoittelua

Tekstinymmärtäminen

Luetun ja kuullun arviointia

- lukuprosessin hallinnan varmentamista
- monipuolisten lukutapojen harjoittamista: silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarikka ja päättelevää lukemista ja tiivistämistä
- lukukokemusten jakamista
- tekstin sisällön tiivistämistä

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

Puhe-esityksen valmistamista

- erilaisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- tekstin jäsentämistä: aloittaminen, jaksottaminen ja päättäminen
- lause- ja virketajun kehittämistä
- oikeinkirjoituksen vahvistamista.

Tiedonhallintataidot

- Tietojen suunnitelmallista hankintaa sekä kirjoitetuista että sähköisistä lähteistä
- muistiinpanojen tekemistä.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

Sijamuotojen, verbien ja lauseenjäsenten tarkastelua

luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista

valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukemista

luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista

elokuva- ja teatterikokemusten hankkimista ja kokemusten jakamista.

KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas on saavuttanut hyvin kuudennelle luokalle asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 3

TAVOITTEET**Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat**

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja –rohkeuttaan
- harjaantuu toimimaan eri viestintäympäristöissä
- oppii rakentamaan myönteistä viestintäilmapiiriä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu aktiivisena ja kriittisenä lukijana ja kuuntelijana
- kehittyy kuuntelutaidoissaan
- harjaantuu erilaisten luku- ja tiedonhankintatapojen käyttäjänä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- tuottaa monipuolisesti tekstejä hyödyntäen oppimaansa kielitietoa
- hallitsee eri puhetilanteita sekä viestin vastaanottajana että lähettäjänä
- kehittää taitojaan tekstin suunnittelijana, tavoitteen asettajana sekä palautteen hyödyntäjänä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- innostuu lukemaan monipuolisesti
- tuntee äidinkieltensä rakenteita
- ymmärtää kielen vaihtelua ja kasvaa suvaitsevaisiksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan
- avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa mm. elokuvan ja teatterin keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT**Vuorovaikutustaidot**

- Omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arvioinnin harjoittelua
- viestintärohkeuden ja -varmuuden kehittämistä erilaisten ilmaisuharjoitteiden avulla
- perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä ja rakenteesta.

Tekstinymmärtäminen

- Ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarkan lukutavan kehittämistä
- lukukokemusten jakamista
- selostavat, kuvailevat, ohjaavat, kertovat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- kirjoitukseen kätkeytyneiden näkemysten ja asenteiden etsimistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- Omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittelemistä
- tavallisten jäsentelytapojen sekä aloitus- jaksotus- ja päättäntätaidon harjoittelua
- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien fiktioiden tuottamista
- yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisutavan opettelua
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista

- erilaisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietokoneella
- ilmaisukeinojen monipuolistamista.

Tiedonhallintataidot

- Tietojen hankintaa eri lähteistä
- tiedonhankinnan suunnittelua ja lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arvioinnin opettelua
- muistiinpanotekniikan harjoittelua
- yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- Suomen kielen muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin
- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista, runsaasti myös erilajisten lyhyitten tekstien käsittelyä
- kaunokirjallisuuden pääajit
- fiktion rakenteiden erittelyä kirjallisuuden käsittein
- elokuva- ja teatterikokemusten hankkimista ja jakamista.

KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas on saavuttanut hyvin seitsemännelle luokalle asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

VUOSILUOKKA: 8

Vuosiviikkotuntia: 3

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävarmuuttaan eri mediaympäristöissä
- harjaantuu antamaan palautetta ja oppii hyödyntämään sitä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi
- kehittyy tekstilajien tuntijana ja tulkitsijana
- varmentaa tiedonhankintataitojaan ja käyttää niitä suunnitelmallisesti.

Oppilaan taito tuottaa erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- tuottaa monipuolisesti vaikuttavia tekstejä oppimaansa kielitietoa hyödyntäen
- ymmärtää tekstin laatimisen prosessina.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- monipuolistaa lukuharrastustaan
- tiedostaa mediatekstien mahdin muokata maailmankuvaa ja ohjata valintoja
- saa lisää kokemuksia elokuvan ja teatterin ilmaisukeinoista
- vahvistaa eettistä ja esteettistä tietoisuuttaan; hänen näkemyksensä eri kulttuureista laajenee.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- Tehtävän mukaista etenemistä ja puheenvuorolajien monipuolistamista erityyppisissä keskusteluissa ja viestintäympäristöissä
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntämisen opettelua, palautteen antamisen ja vastaanottamisen kehittämistä
- viestintärohkeuden ja -varmuuden ylläpitämistä; omien näkemysten esittämisen ja puolustamisen harjoittelua
- luku-, viestintä ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arvioimisen kehittämistä.

Tekstinymmärtäminen

- Ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun taidot kehittyvät
- päättelevän lukutavan hallinta varmentuu
- lukukokemusten jakamista tehtävämukaisesti
- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua
- pohtivat ja kantaa ottavat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja auditiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- tekstin mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistamista, erittelyä ja arviointia vaikuttavuuden kannalta
- puheeseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden etsimistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- Omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittely varmentuu
- tekstintekoprosessi vakiintuu
- tekstien suuntaaminen eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin ja -tilanteisiin
- kuulijan huomioon ottavat ilmaisutavat monipuolistuvat
- erilajisten tekstien työstämistä tietotekniikkaa hyödyntäen
- ilmaisukeinot kehittyvät.

Tiedonhallintataidot

- Lähdeaineistojen valikoinnin opettelua
- tietolähteiden luotettavuuden arviointikyky kehittyä.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- Suomen kielen muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin
- suomen kielen tilanteenmukaisen ja sosiaalisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden pohdintaa
- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista
- kaunokirjallisuuden alalajeja
- fiktion rakenteiden erittelyä kirjallisuuden käsitteitä käyttäen
- teatteri- ja elokuvakokemusten erittelyä ja jakamista.

ARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyn-

tämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä

- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyylillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään
- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytännöistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden pääajit, tekstien tyylillisen pääajon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsä kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 3

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- toimii puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti
- ymmärtää eri näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä

Oppilas

- hallitsee tiedonhankinnan ja -käytön prosessina
- oppii arvioimaan lähteiden luotettavuutta.

Oppilaan taito tuottaa erilaisia tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin

Oppilas

- tuottaa monipuolisia tekstejä saamaansa palautetta hyödyntäen
- suunnittelee viestintäänsä ja etenee työssään tavoitteellisesti.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- saa perustietoa kielen rakenteesta, muuttumisesta ja vaihtelusta

- oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaiheita ja eri maiden klassikoita
- monipuolistaa lukuharrastustaan ja syventää kirjallisuuden tuntemustaan
- laajentaa kulttuuritietoisuuttaan ja syventää eettistä ajatteluaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- Kehittää viestintätaitojaan syventäen näkemyksiään viestinnän tavoitteista ja välineistä
- varmentaa viestintätaitojaan erilaisissa viestintätilanteissa ja kehittyä viestintäsuhteen rakentajana
- omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten arviointi syvenee.

Tekstinymmärtäminen

- Kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä
- kulttuurissa keskeisten tekstilajien tarkastelua rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- tekstin sisällön tiivistämistä
- tekstien vertaamista eri näkökulmista
- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden löytämistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- Omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittely vakiintunutta
- oppilas hallitsee tekstintekoprosessin
- kirjoitetun kielen lause- ja virketaju sekä oikeinkirjoitus vakiintuvat
- ilmaisukeinot monipuolistuvat ja syvenevät.

Tiedonhallintataidot

- Tiedonhankintaprosessi varmentuu
- yksinkertaisten lähdemerkintöjen käyttöä erilaisissa esityksissä.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- Perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta sekä äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen vaiheita ja vaihtelua
- suomen kielen maantieteellisen vaihtelun tarkastelua
- suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen hallinnan varmentamista; vertailua muihin kieliin
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luomista: tietoa keskeisistä teoksista ja niiden kirjoittajista sekä Kalevalasta, kansanperinteestä ja Suomen kirjallisuuden päävaiheista
- tekstien tyylillinen pääjako: romanttisten, realististen ja modernististen tekstien tuntomerkkejä
- kirjallisuuden käsitteistön hallintaa varmennetaan
- elokuva- ja teatterikokemusten erittelyä ja jakamista.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- *haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään*

- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyylillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään

- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytännöistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden pääläjit, tekstien tyylillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsä kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

AIHEKOKONAISUUDET

Tavoitteet perusteista

Seuraavista keskeisistä sisällöistä voi jokainen opettaja ja luokka valita ja painottaa olosuhteisiinsa sopivat sisällöt. Aihekokonaisuuksista Viestintä- ja mediataito korostuu äidinkielen opetuksessa yhä lisääntyvässä määrin.

Ihmisenä kasvaminen

6. luokka:

Vahvistetaan vuorovaikutustaitoja: kehitetään keskustelutaitoja ja –varmuutta, opitaan esittämään, perustelemaan ja puolustamaan omia näkemyksiä ja harjoitellaan ilmaisutapoja monipuolisesti.

7. luokka:

Kartutetaan vuorovaikutustaitoja. Opitaan toimimaan ryhmässä. Toimitaan tavoitteellisesti puhujana, lukijana ja kirjoittajana. Varmennetaan ja syvennetään lukuprosessin hallintaa. Vahvistetaan viestintärohkeutta ja -varmuutta sekä tilannetajuja. Kehitetään ryhmäviestintätaitoja.

8. luokka:

Harjaannutetaan aktiivisiksi ja kriittisiksi lukijoiksi ja kuulijoiksi. Rohkaistutaan tuomaan esille ja perustelemaan omia näkemyksiä. Perehdytään monipuolisesti kielen vaikutuskeinoihin. Harjoitellaan muiden ajatusten kommentointia ja palautteenantoa.

9. luokka:

Syvennetään asiatekstin ja aineistopohjaisen kirjoittamisen taitoja. Vahvistetaan omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiä. Kasvetaan kielelliseen suvaitsevaisuuteen.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

6. luokka:

Opitaan perustietoa oman äidinkielen rakenteesta. Harrastetaan lukemista monipuolisesti.

Harjoitellaan lukukokemusten sekä mahdollisesti elokuva- ja teatterikokemusten jakamista.

7. luokka:

Esitellään mielikirjoja ja -kirjailijoita. Luetaan sekä runoja että nuortenkirjoja ja keskustellaan niistä.

8. luokka:

Käsitellään kirjallisuutta aihepiireittäin (esim. fantasia-, scifi-, kauhu-, jännitys- ja dekkarikirjallisuus). Käsitellään sanataiteen päälajeja (lyriikkaa, epiikkaa ja draamaa).

9. luokka:

Perehdytään Kalevalaan. Tutustutaan kansanperinteeseen ja sen keräämiseen. Luetaan ja käsitellään maailman kirjallisuuden klassikoita. Tutustutaan kotimaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan ja käsitellään kotimaisia merkkiteoksia. Luetaan ja käsitellään nykysuomalaista kirjallisuutta. Tutustutaan suomen kielen sukuun, erityispiirteisiin ja asemaan kieliyhteisössä. Käydään teatterissa.

Viestintä ja mediataito

6. luokka:

Esitelmien tekeminen, tiedonhaku myös tietoverkoista. Omiin tarinoihin tai esitelmiin kamera/videokuvien tai kerronnan yhdistämistä. Keskustelua kriittisesti mediatodellisuudesta.

Asiointikäyttäytymisen harjoittelua esimerkiksi pankeissa tai virastoissa. Televisio-ohjelman/elokuvan sisällön erittelyä ja analysointia.

7. luokka:

Esitellään mielikirjoja ja -kirjailijoita. Luetaan sekä runoja että nuortenkirjoja ja keskustellaan niistä.

8. luokka:

Käsitellään kirjallisuutta aihepiireittäin (esim. fantasia-, scifi-, kauhu-, jännitys- ja dekkarikirjallisuus). Käsitellään sanataiteen päälajeja (lyriikkaa, epiikkaa ja draamaa).

9. luokka:

Perehdytään Kalevalaan. Tutustutaan kansanperinteeseen ja sen keräämiseen. Luetaan ja käsitellään maailman kirjallisuuden klassikoita. Tutustutaan kotimaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan ja käsitellään kotimaisia merkkiteoksia. Luetaan ja käsitellään nykysuomalaista kirjallisuutta. Tutustutaan suomen kielen sukuun, erityispiirteisiin ja asemaan kieliyhteisössä. Käydään teatterissa.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

6. luokka:

Keskustellaan ja väitellään yhteiskunnan kehittämisestä käyttäen esimerkkeinä käytännön elämän tilanteita. Vierailu johonkin yritykseen ja siitä selostuksen tai raportin laatiminen.

7. luokka:

Vahvistetaan viestintärohkeutta ja -varmuutta sekä tilannetajua. Kehitetään ryhmäviestintätaitoja. Kirjoitetaan tekstien ja kuvien pohjalta. Tuotetaan monenlaisia tekstejä eri tarkoituksiin. Eritellään fiktiota keskeisiä käsitteitä käyttäen. Luetaan, analysoidaan ja kirjoitetaan kertomuksia.

8. luokka:

Perehdytään monipuolisesti kielen vaikutuskeinoihin. Harjoitellaan muiden ajatusten kommentointia ja palautteenantoa. Tuotetaan vaikuttavia kirjoituksia ja puheenvuoroja. Tunnistetaan, eritellään ja tuotetaan keskeisiä tekstilajeja. Syvennetään tiedonhankintataitoja ja arvioidaan lähteiden luotettavuutta. Perehdytään erilaisiin mediateksteihin ja laaditaan niitä. Tutkitaan eri viestimiä vaikuttajina. Perehdytään kirjallisuuteen vaikuttajana.

9. luokka:

Kerrataan ja syvennetään kirjoitetun kielen perussääntöjä. Harjaannutetaan itsenäiseen tiedonhankintaan (lähdekirjallisuus ja tietoverkot). Syvennetään kaunokirjallisuuden lukutaitoa.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

6. luokka:

Laaditaan omia tarinoita aiheena esimerkiksi kulutus ja elämäntyyli. Luetaan tavaroiden käyttöohjeita, keskustellaan turvallisuudesta ja laaditaan itse käyttöohjeita.

7. luokka:

Harjoitellaan tavoitteellista puhumista, lukemista ja kirjoittamista. Vakiinnutetaan tekstintekoprosessia. Tuotetaan monenlaisia tekstejä eri tarkoituksiin.

8. luokka:

Perehdytään monipuolisesti kielen vaikutuskeinoihin. Harjoitellaan muiden ajatusten kommentointia. Tuotetaan vaikuttavia kirjoituksia ja puheenvuoroja. Tunnistetaan, eritellään ja tuotetaan keskeisiä tekstilajeja. Syvennetään tiedonhankintataitoja ja arvioidaan lähteiden luotettavuutta. Tutkitaan eri viestimiä vaikuttajina.

9. luokka:

Harjoitellaan työhakemuksen tekemistä

Turvallisuus ja liikenne

6. luokka:

Laaditaan omia tarinoita aiheena esimerkiksi kulutus ja elämäntyyli. Luetaan tavaroiden käyttöohjeita, keskustellaan turvallisuudesta ja laaditaan itse käyttöohjeita.

7. – 9. luokka:

Kirjallisuuden opetus kaikilla luokkatasoilla ja kursseilla. Kirjoitelmien aiheiden ja aineistojen valinta kaikilla luokkatasoilla. Keskustelujen aiheiden valinta kaikilla luokkatasoilla.

Ihminen ja teknologia

6. luokka:

Opetellaan hankkimaan tietoa, tutkimaan ja jäsentämään asiakokonaisuuksia sekä tuottamaan uutta tietoa ja tekstiä tietotekniikan avulla. Opetellaan ottamaan huomioon mm. keskusteluissa ja kysymysten teossa teknologian saavutusten sosiaalinen näkökulma: ketkä käyttävät, miksi jne.

Kiinnitetään huomiota mm. keskusteluissa ja kysymysten teossa teknologian saavutusten eettisyyteen ja moraaliin.

7. - 9. luokka:

Kirjallisuuden opetus kaikilla luokkatasoilla ja kursseilla. Kirjoitelmien aiheiden ja aineistojen valinta kaikilla luokkatasoilla. Keskustelujen aiheiden valinta kaikilla luokkatasoilla.

7.4 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Vilppulan kunnassa toinen kotimainen kieli on ruotsi.

RUOTSIN KIELI

Ruotsin kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön maamme ruotsinkielisen väestön kanssa sekä pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa häntä arvostamaan Suomen kaksikielisyyttä ja pohjoismaista elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Oppiaineena ruotsin kieli on taito- ja kulttuuriaine.

Ruotsi B-kielenä(B1 – kieli)

B1-kieli on kaikille yhteinen aine ja sen opiskelu alkaa seitsemännellä luokalla.

Vilppulan kunnassa B1-kieli on ruotsi. Ruotsin opetussuunnitelma on laadittu kahdelle vuosiviikkotunnille. Vilppulan yhteiskoulun ruotsin kielen opetus tukee koulun yleistä kasvatustehtävää. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille valmiuksia toimia erilaisissa viestintätilanteissa. Lähtökohtana on saada oppilas tietoiseksi ruotsin kielen merkityksestä ja luoda hänelle myönteinen asenne kielten opiskelua ja eri kulttuureita kohtaan. Opetuksen tehtävänä on myös totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan, kasvattaa hänet ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä ja kulttuuria eri tilanteissa ja antaa oppilaalle pohjoismaista kulttuuripääomaa sekä uusia näkökulmia myös omaan kieleen ja kulttuuriin. Oppilaan tulee oppia ymmärtämään, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua.

Ruotsin kielen opetuksessa haluamme panostaa erityisesti suullisen kielitaidon ja viestintävalmiuksien kehittämiseen. Kielen opetuksen tehtävänä on saada aikaan myönteisiä kokemuksia kielestä ja sen käyttämisestä. Opetettava aines valitaan siten, että se liittyy mielekkäisiin kielenkäyttötilanteisiin. Pyrimme siihen, että oppilas uskaltaa käyttää kieltä rohkeasti omien edellytystensä mukaisesti. Lisäksi opetuksen kuuluu keskeisiä sisältöjä ruotsinkielisestä ja pohjoismaisesta kulttuurista. Tärkeää on luoda hyvä pohja, näkyvä oppimisen ilo sekä innostunut asenne läpi elämän jatkuvalla kielen ja kulttuurin harrastamiselle.

RUOTSIN KESKEISET TAVOITTEET JA OPPISISÄLLÖT VUOSILUOKITTAIN

VUOSILUOKKA: 7

Kieli

Lauseopin ja sanaluokkien perusteet

Oppilas oppii

- kommunikoimaan ruotsiksi kaikkein tavallisimmissa tilanteissa, jotka koskevat häntä itseään (nimi, ikä, perhe, koti, harrastukset, koulu)
- ymmärtämään edellisiä aiheita käsittelevän tekstin ja puheen keskeisimmän sisällön
- kirjoittamaan itseään koskevista asioista lyhyitä lauseita ja viestejä

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- yleistietoa Pohjoismaista

- erottamaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- suunnittelemaan omaa oppimistaan ja tavoitteitaan
- ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita
- käyttämään kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja kuten itsenäinen työskentely, parityöskentely ja ryhmätyö
- käyttämään sanastoa ja erilaisia tapoja sanaston opettelemiseen
- harjoittelemaan ääntämistä
- harjoittelemaan tekstin kertomista sana- tai kuvavihjeiden avulla
- oppilas oppii arvioimaan kielitaitonsa kehittymistä ja opiskelutaitojaan

OPPISISÄLLÖT

Aihepiirit

- tervehtiminen, hyvästely, kohteliaisuusfraasit
- itsestä kertominen: nimi, ikä, asuinpaikka, perhe, koti, koulu, harrastukset ja vapaa-aika, kaaverit, ulkonäkö
- edellä mainittujen asioiden kysyminen
- värit
- kellonajat
- viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenaajat

Rakenteet

- verbien taivutus (preesens, apuverbit)
- substantiivien taivutus
- lukusanat
- apuverbit
- tavallisimmat pronominit
- kysymyssanat vad, var, varifrån, hut, när, vem, vart, varför
- yleisimmät prepositiot
- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat

Lisäksi opettelemme muita rakenteita, joita tarvitaan yllä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

ARVIOINTI 7. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

- Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet: arvioinnin tulee perustua sekä suulliseen että kirjalliseen kielitaitoon.
- Oppilasta arvioidaan kuitenkin yksilönä, ja puuttuvaa taitoa jollakin kielitaidon osa-alueella (esim. lukihäiriöt) voi kompensoida vahvemalla osaamisella jollakin muulla osa-alueella.
- Arvioinnin tehtävä on ohjata ja kannustaa oppilasta.
- Kirjalliset kokeet ovat vain osa oppilaan kokonaisarviointia.

VUOSILUOKKA: 8

TAVOITTEET

Kieli

- Aikaisemmin opittujen rakenteiden kertaus sekä uusia rakenteita lauseopista ja sanaluokista

Oppilas oppii

- kommunikoidaan ruotsiksi tavallisissa arkipäivään liittyvissä tilanteissa (esim. ostoksilla), joissa puhekuppani voi auttaa
- ymmärtämään em. tilanteita käsittelevän tekstin ja puheen keskeisimmän sisällön
- kirjoittamaan lyhyen viestin ruotsiksi

Kulttuuritaidot

- Oppilas saa lisää tietoa Pohjoismaista

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii 7. luokan tavoitteiden lisäksi

- käyttämään lisää erilaisia kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja
- hyödyntämään tieto- ja viestintäteknikkaa opiskelussaan

Viestintätaidot

kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat

OPPISISÄLLÖT

Aihepiirit

- menneestä kertominen
- voinnista kertominen
- tien kysyminen ja neuvominen
- ruoka, ravintolassa ja kahvilassa käyminen
- vaatteet
- kulkuneuvot
- säätilat
- ostostilanne

Rakenteet

- adjektiivien taivutus
- järjestysluvut ja päivämäärät
- verbien taivutus (imperfekti)
- ajanmääreitä
- persoonapronominien omistus- ja objektimuodot
- pääöauseen sanajärjestys

Lisäksi opettelemme rakenteita, joita tarvitsemme yllä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Viestintätaidot

- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat
- kielellinen tai tilanneviiheisiin pohjautuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen sekä palautteen antami-

seen liittyvien ilmausten käyttö

ARVIOINTI 8. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

- Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet.
- Oppilasta arvioidaan kuitenkin yksilönä ja puuttuvaa taitoa jollakin kielitaidon osa-alueella (esim. lukihäiriöt) voi kompensoida vahvemalla osaamisella jollakin muulla osa-alueella.
- Arvioinnin tehtävä on ohjata ja kannustaa oppilasta.
- Kirjalliset kokeet ovat vain osa oppilaan kokonaisarviointia.
- Oppilas oppii arvioimaan kielitaitonsa kehittymistä ja opiskelutaitojaan.

VUOSILUOKKA: 9

TAVOITTEET

Kieli

Aikaisemmin opittujen rakenteiden kertaaminen ja syventäminen sekä uusia rakenteita lauseopista ja sanaluokista

Oppilas oppii

- kommunikoidaan ruotsiksi kaikkein tavallisimmissa tilanteissa, joissa puhekumppani voi auttaa
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän tekstin puheen keskeisimmän sisällön
- kirjoittamaan vastaavanlaisista asioista lyhyen viestin

Kulttuuritaidot

Oppilas

- täydentää tietojaan Pohjoismaista
- oppii tuntemaan suomenruotsalaisuutta

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii 7. ja 8. luokan tavoitteiden lisäksi

- käyttämään lisää erilaisia kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja
- työskentelemään säännöllisesti ja ottamaan vastuuta opiskelustaan
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan ja sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin

OPPISISÄLLÖT

Aihepiirit

- asuminen maalla ja kaupungissa
- ympäristön ja ihmisen hyvinvointi, ympäristösanastoa
- sairastaminen
- monikulttuurisuus ja maahanmuuttajat

Rakenteet

- sivulauseet
- adjektiivien vertailu
- man-lauseet
- sanajärjestys
- verbien taivutus (perfekti, pluskvamperfekti, imperatiivi, konditionaali, refleksiiviverbit,

- infinitiivi + att)
- pronominit (sin, sitt, sina)

ARVIOINTI 9. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

- arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet
- oppilasta arvioidaan kuitenkin yksilönä ja puuttuvaa taitoa jollakin kielitaidon osa-alueella (esim. lukihäiriöt) voi kompensoida vahvemalla osaamisella jollakin muulla osa-alueella
- arvioinnin tehtävä on ohjata ja kannustaa oppilasta
- kirjallinen koe on vain osa oppilaan kokonaisarviointia
- oppilas oppi arvioimaan kielitaitonsa kehittymistä ja opiskelutaitojaan.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>kuullun ymmärtäminen</i>	<i>puhuminen</i>	<i>tekstin ymmärtäminen</i>	<i>kirjoittaminen</i>
<i>B1</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon al-kuvaihe</i>	<i>A1.3 toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon al-kuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaisten elämänmuotojen ja kulttuurien keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä. Oppilas tuntee maamme suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden arkipäivän vuorovaikutusmuotoja ja ymmärtää pohjoismaisen yhteistyön merkityksen.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Vieraan kielen taito edellyttää pitkäjänteistä työskentelyä. Opetuksen yhteydessä keskustellaan oppimisesta sekä opettajan ja oppilaan roolista oppimistapahtumassa. Oman opiskelun tarkastelu ja itsearviointi tukevat oppilaan vastuun, minäkuvan ja itsetunnon kehittymistä sekä auttavat oppilasta hyväksymään itsensä vieraan kielen käyttäjänä. Tämä tavoite on keskeinen osa jokaisen kurssin sisältöä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kansainvälisyys on olennainen osa kielten opiskelua. Oman ja vieraan kielen kulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä opitaan ymmärtämään tutustumalla kohdemaan nuorten elämään, maantietoon ja historiaan. Tutustumalla kielialueen kulttuuriin saadaan valmiuksia kansainvälisessä ympäristössä toimimiseen.

Viestintä ja mediataito

Kielten opiskelussa viestintätaitojen harjoittelu on keskeisellä sijalla. Tärkeintä kommunikaatiossa on ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen. Ruotsin tunneilla harjoitellaan kohdekielisten viestien tulkitsemista sekä omien kohdekielisten viestien tuottamista ja tätä kautta interaktiivista kielenkäyttöä. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaat tottuvat käyttämään erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita sekä hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan opiskelutietoja ja -taitoja. Lisäksi

tavoitteena on, että oppilaat oppivat käyttämään rohkeasti kielitaitoaan kielitaitonsa kehitysvaiheelle sopivilla vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategioilla.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäys

Aihetta käsitellään erityisesti TET-viikon puitteissa. Käsittelemme oppilaiden kokemuksia kohdekielellä mm. erilaisin teemakeskusteluin. Lisäksi oppilaat osallistuvat valtakunnallisiin kokeisiin.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä

Opetusaineiston avulla paneudutaan ympäristökysymyksiin, luonnon ekologisen tasapainon säilyttämiseen sekä ympäristökatastrofeihin ja niiden ehkäisemiseen. Oppitunneilla pyritään vastuun herättämiseen oppilaissa ympäristökysymyksiä kohtaan.

Turvallisuus ja liikenne

Oppitunneilla tutustutaan kohdekulttuurin liikennekulttuuriin sekä kohdekieliseen liikennesanastoon. Lisäksi oppilaat harjoittelevat kohdekielistä liikennekäyttäytymistä, kuten tien kysymistä, neuvomista jne.

Ihminen ja teknologia

Oppitunneilla harjoitellaan itsenäistä tiedonhakua sekä käyttämään erilaista tiedonhankintavälineistöä. Koulun tarjoamien mahdollisuuksien mukaan opetuksessa käytetään hyväksi erilaisia teknisiä laitteita.

7.5 VIERAAT KIELET

Englanti A1-KIELENÄ

VUOSILUOKAT 3-6

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään joitakin keskeisimpiä sisältöjä arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevästä puheesta
- kertomaan perustietoja itsestään

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että eri kielialueiden kulttuurit poikkeavat toisistaan
- havaitsemaan suomalaisen ja englantilaisen kieli- ja tapakulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä
- käyttämään helppoja ja lyhyitä kaikkein tavallisimpiin arkipäivän puhetilanteisiin liittyviä kohdekielelle luontevia kohteliaisuusfraaseja

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- pari- ja ryhmätyöskentelyä, itsenäistä ja opettajajohtoista opiskelua painottaen suullista harjoittelua
- käyttämään oppikirjaa ja sanastoa tarkoituksenmukaisesti sekä tietokoneen oppimishjelmia mahdollisuuksien mukaan
- huolehtimaan opiskeluvälineistään ja kotitehtävistään vastuuntuntoisesti
- luottamaan itseensä ja osallistumaan rohkeasti kielenkäyttötilanteisiin
- arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan

KESKEISET SISÄLLÖT

Viestintätilanteet

- tervehtiminen, anteeksipyyttäminen, kiittäminen, esittäytyminen, ystävien ja perheenjäsenten esittely
- iän kysyminen ja oman iän kertominen, lukumäärän kysyminen ja ilmoittaminen
- tarjoaminen ja pyytäminen ruokapöydässä, avun pyytäminen ja tarjoaminen
- ehdottaminen, kieltäminen ja käskeminen
- ostaminen, hinnan kysyminen ja ilmoittaminen
- omista mieltymyksistä, harrastuksista ja osaamisesta kertominen
- värin kysyminen ja ilmoittaminen
- kotimaan ilmoittaminen

Aihepiirit

- perheenjäseniä
- ruokia ja juomia

- eläimiä
- värejä
- pelejä, harrastuksia, urheilulajeja ja soittimia
- viikonpäivät
- aakkoset ja sanojen tavaamista
- kouluun, kotiin ja asumiseen liittyviä sanoja
- kehonosia
- sanojen ääntämistä ja foneettisia merkkejä

Rakenteet

- omistaminen: have-verbin preesens
- be-verbin preesens
- yksikön s-genetiivi
- säännöllinen monikko
- persoonapronominit
- apuverbi can/can't
- prepositioita (in, on, under, behind)
- kestopreesens yksikössä
- omistuspronomininit (my, your, his, her, its)

Viestintästrategiat

- tervehtiminen, esittäytyminen, iän kertominen ja kysyminen, yksinkertaisiin kysymyksiin vastaaminen ja helppojen ohjeiden mukaan toimiminen

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään arkielämää käsittelevän yksinkertaisen tekstin sisältöjä
- kertomaan perustietoja lähipiiristään
- kirjoittamaan lyhyesti arkisiin kokemuksiin liittyvistä tilanteista

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- hyväksymään eri kulttuurien välisiä eroja
- tuntemaan paremmin suomalaisen ja englantilaisen kielialueen kulttuurieroja ja yhtäläisyyksiä
- käyttämään uusia sanoja ja kielelle luontaisia sanontoja, jotka liittyvät oman elämänpiirin erilaisiin viestintätilanteisiin

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- osallistumaan aktiivisesti ja rohkeasti työskentelyyn
- työskentelemään pareittain ja ryhmissä, itsenäisesti ja opettajajohtoisesti
- käyttämään oppikirjaa ja sanastoa tarkoituksenmukaisesti sekä mahdollisuuksien mukaan

- erilaisia oppimishjelmia tietokoneella
- arvioimaan työskentelytapojaan ja oppimistuloksiaan
- ymmärtämään positiivisen asenteen ja ahkeruuden merkityksen opiskelussa

KESKEISET SISÄLLÖT

Viestintätilanteet

Kolmannella luokalla käsiteltyjen viestintätilanteiden lisäksi mm.

- kellonajan kysyminen ja ilmoittaminen
- kohtelias tiedusteleminen ja asiointi eri tilanteissa
- mielipiteen ja tunteen ilmaiseminen
- säätilan kysyminen ja säästä kertominen
- parhaillaan tapahtuvasta tekemisestä kertominen
- itsestä ja toisesta kertominen hieman laajemmin
- voinnin kysyminen ja voinnista kertominen, lisää toivotuksia

Aihepiirit

Kolmannella luokalla esillä olleiden aihepiirien lisäksi mm.

- suuria lukuja: sadat, tuhannet, miljoonat ja vuosiluvut
- lisää harrastuksia ja ruokia
- matkustamiseen, lomailuun ja sairastamiseen liittyvää sanastoa
- kulkuneuvoja
- adjektiiveja ja verbejä
- ääntämistä ja foneettisia merkkejä

Rakenteet

- yleispresensin väite-, kielto-, ja kysymyslauseet
- epäsäännöllisiä monikkoja
- artikkelit a, an, the
- foneettisia merkkejä
- adjektiiviset possessiivipronominit

Viestintästrategiat

- haastattelemine, harrastuksesta ym. kertominen, tien neuvominen
- helppojen viestien laatiminen oppikirjan sanaston avulla

VUOSILUOKKA: 5

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- viestimään kohdekielellä yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun turvautuen

- muodostamaan rakenteellisesti oikeita lauseita suullisesti ja kirjallisesti
- ymmärtämään ikäkaudelle sopivaa puhuttua ja kirjoitettua kieltä

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- arvostamaan kulttuurien välisiä eroja
- tuntemaan perusasioita englanninkielisten arjesta ja juhlasta
- kohteliasta kielenkäyttöä
- Oppilas oppii kehittämään aktiivisesti viestintävalmiuksiaan erilaisissa keskustelu- ja puhetilanteissa ja oppii käyttämään uusia kielelle luontevia ilmauksia ja sanontoja

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- tuntemaan erilaisia kielen oppimisessa tarvittavia taitoja ja arvioimaan niiden soveltuvuutta itselle
- suunnittelemaan opiskeluaan ja asettamaan tavoitteita itsearvioinnin perusteella
- tiedostamaan pitkäjänteisyyden tärkeyden kielen oppimisessa
- soveltamaan sanastoa ja rakenteita omiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin
- käyttämään sanakirjoja ja erilaisia viestimiä oppimisensa apuna (mm. lehdet, kirjat, TV-ohjelmat, internet)

KESKEISET SISÄLLÖT

Viestintätilanteet

Aikaisemmin opittujen sisältöjen lisäksi mm.

- päivämäärän ilmoittaminen (kuukaudet ja järjestysluvut) sekä syntymäpäivän kysyminen ja ilmoittaminen
- erilaisia toivotuksia ja hyvästelyjä
- paikan kysyminen
- kotimaan ja kansallisuuden ilmoittaminen sekä kotipaikan esittelemine
- henkilötietojen ilmoittaminen ja toisen henkilön kuvaileminen sekä henkilön ominaisuuksista kertominen ja ominaisuuksien vertaileminen
- aikaisemmista tekemisistä ja menneistä asioista sekä tapahtumista kertominen alustavasti

Aihepiirit

- ammatteja, kouluaineita
- maita ja kieliä sekä kaupunkisanastoa: nähtävyyksiä, rakennuksia, paikkoja

Rakenteet

- säännöllisten ja epäsäännöllinen verbien imperfekti; väite-, kiello-, ja kysymyslause alustavasti
- järjestysluvut
- kestopreesensin väite-, kiello ja kysymyslauseet
- lyhyiden adjektiivien vertailu
- persoonapronominien objektimuodot
- s-genetiivi
- was-, were -kysymykset

Viestintästrategiat

kuullun ja luetun ymmärtäminen
 rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET**Kielitaito**

Oppilas oppii

- selviytymään jokapäiväisen elämän suullisissa kielenkäyttötilanteissa
- kirjoittamaan rakenteellisesti oikeita lyhyitä viestejä arkisiin tarpeisiin liittyvissä tilanteissa
- ymmärtämään ikäkaudelle sopivaa puhuttua ja kirjoitettua kieltä

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan keskeisiä yhtäläisyyksiä ja eroja suomalaisen ja englantilaisen kulttuurin välillä
- viestimään kohteliaasti ja luontevasti jokapäiväisissä puhe- ja keskustelutilanteissa
- suoriutumaan melko itsenäisesti yksinkertaisissa vuoropuheluissa ja palvelutilanteissa
- laatimaan kirjallisesti lyhyitä arkielämään liittyviä viestejä kohdekielellä

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- soveltamaan oppimiaan taitoja elämän eri tilanteissa
- arvioimaan itseään kielenoppijana ja käyttämään arviointitietoa oman opiskelunsa suunnittelussa
- harjoittelemaan pienimuotoista projektityöskentelyä itsenäisesti tai ryhmissä

KESKEISET SISÄLLÖT**Viestintätilanteet**

Aikaisemmin opittujen sisältöjen lisäksi mm.

- aikaisemmista tekemisistä, esim. viikonlopusta tai lomasta kertominen imperfektin avulla
- esineiden ja asioiden ominaisuuksien vertaileminen komparatiivin ja superlatiivin avulla
- postikortteja ja lyhyitä kirjeitä
- jonkin eläimen esittelemine englannin kielellä
- futuuriin tutustuminen, esim. lomasuunnitelmista kertominen

Aihepiirit

- liikkuvia ajanmääreitä
- ainesanoja
- pitkiä ja lyhyitä adjektiiveja
- epä säännöllisiä ja säännöllisiä verbejä
- lisää prepositioita ja prepositioilmauksia
- kodinkoneita ja kotiaskareita

Rakenteet

- 3.-5.-luokilla opittujen rakenteiden kertaaminen ja syventäminen
- of-genetiivi
- pitkien adjektiivien vertailu
- There is, There are/It is

Viestintästrategiat

- tekstin tuottaminen vieraalla kielellä sanakirjaa apuna käyttäen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ**Kielitaito**

Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
<i>Englanti</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>
<i>Muut kielet</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot*Oppilas*

- *tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja*
- *pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.*

Opiskelustrategiat*Oppilas*

- *käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa*
- *ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.*

AIHEKOKONAISUUDET**Ihmisenä kasvaminen**

Ihmisenä kasvaminen toteutuu kielten opiskelussa eri työtapojen kautta ja on osa oppimaan oppimista. Kielten opiskelu vaatii pitkäjänteistä ja ahkeraa työntekoa, kehittää vastuuntuntoa ja tukee itsetunnon vahvistumista. Kieltä opiskeltaessa opitaan toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä ja pyritään, että jokainen oppija saa onnistumisen elämyksiä. Oman opiskelun arviointi ja tavoitteiden asettaminen auttavat oppilasta tunnistamaan oman oppimistyylinsä ja kehittämään itseään oppijana.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys on oleellinen kieltenopetuksen osa-alue. Kieltä opiskeltaessa saadaan tietoa kielialueen maista ja kulttuureista. Vieraan kulttuurin ymmärtäminen edellyttää oppilaalta oman kulttuurin tuntemista ja arvostamista. Kielten opiskelussa opitaan tuntemaan oman ja vieraan kulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä. Oppijaa ohjataan suvaitsemaan ja hyväksymään

erilaisuutta. Hänelle luodaan valmiuksia toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. Tämä aihekokonaisuus välittyy oppilaalle mm. seuraavien sisältöjen avulla.

VUOSILUOKKA: 3

- lauluja, loruja ja leikkejä
- englantilaisia etunimiä
- kohteliaisuussanojen runsas käyttö englannin kielessä
- Mr, Mrs, Miss nimen yhteydessä
- ostoksilla, englantilaiset rahayksiköt ja kolikot ja eurojen muuntamista punniksi
- ilmansuunnat
- yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia suomalaisen ja englantilaisen kaupungin välillä
- terveisten lähettäminen postikortin välityksellä
- kohtelias puhelimella asiointi
- suomalainen ja englantilainen joulunvietto
- tuttuja lainasanoja englannista suomeen
- englannin ja suomen kielen sanojen ääntäminen
- artikkelin käyttö englanninkielisten substantiivien yhteydessä

VUOSILUOKKA: 4

3. vuosiluokalla opiskeltujen kulttuuritaitojen lisäksi mm.

- kellonajat
- liikenne- ja kaupunkisanastoa
- koulunkäyntiin liittyviä eroavaisuuksia Suomessa ja Englannissa
- Euroopan maita ja pääkaupunkeja
- suomen sijamuotojen ilmaiseminen englannin kielessä

VUOSILUOKKA: 5

Aikaisemmin opittujen kulttuuritaitojen lisäksi mm.

- Halloweenin viettotapoja
- englantilaiseen kaupunkiin tutustumista
- Lontoon kartta ja Lontoon nähtävyyksiä
- sanastollisia eroja Amerikan ja Englannin englannin välillä
- sananmuodostusta johtamalla: sing – a singer – singing

VUOSILUOKKA: 6

Aikaisemmin opittujen kulttuuritaitojen lisäksi mm.

- Amerikan maantietoa ja amerikkalaiseen kaupunkiin tutustumista
- Australia maailmankartalla
- lauseintonaatio suomen ja englannin kielissä
- erilaisia ruokalistoja
- ystävänpäivä
- lisää kiitoksia, anteeksipyyntöjä ja toivotuksia
- eroavaisuuksia aikamuotojen välillä suomen ja englannin kielessä

Viestintä ja mediataito

Viestintä ja mediataito toteutuvat kieltenopetuksessa, koska opiskeltaessa harjoitellaan tuottamaan ja vastaanottamaan viestejä kohdekielellä. On tärkeää ymmärtää ja tulla ymmärretyksi. Oppijat tutustuvat vieraaseen kulttuuriin ja kommunikoivat vieraalla kielellä eri viestimien kautta. Lähdekriittikkiä harjoitellaan yhtenä mediataidon osatekijänä.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys liittyvät oppilaiden oman opiskelun suunnitteluun, arviointiin ja pitkäjänteisten tavoitteiden asettamiseen. Tämä kehittää omatoimisuutta, yhteistyötaitoja ja vastuuntuntoa. Yhteisistä asioista opitaan kantamaan vastuuta mm. yhteistoiminnallisten työtapojen kautta.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Tämä aihekokonaisuus välittyy oppilaalle lähinnä tekstien aihepiirien kautta. Opiskellaan sanastoa, keskustellaan ympäristönsuojelusta ja tulevaisuuden näkymistä sekä pohditaan omaa kulutuskäyttäytymistä, vastuuta ja valintoja kestäväen tulevaisuuden kannalta. Pyritään ymmärtämään oman toiminnan merkitys hyvinvoinnin kannalta lähiympäristössä ja globaalissa maailmassa.

Turvallisuus ja liikenne

Turvallisuus ja liikenne esiintyvät kieltenopiskelussa aihepiireissä ja sanastotasolla. Turvallista ja vastuullista käyttäytymistä liikenteessä ja muutenkin elämässä voidaan pohtia mm. käskyjä ja kieltoja harjoiteltaessa. Pohditaan turvallisuutta myös maailmanlaajuisena asiana ja omaa asemaa yhtenä maailmankansalaisena.

Ihminen ja teknologia

Tämä aihekokonaisuus näkyy kieltenopetuksessa lähinnä teknologiapainotteisen sanaston oppimisessa. Tietotekniikan käyttö esim. opetusohjelmissa ja internetistä tietoa haettaessa tukee myös tätä aihekokonaisuutta. Teknologian kehitykseen ja historiaan oppilas perehtyy mm. viidennellä luokalla.

VUOSILUOKAT 7-9

TAVOITTEET

Tavoitteet ovat samat vuosiluokille 7 – 9. Tavoitteita syvennetään 9.luokalla:

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä, joka käsittelee hänen ikäisensä nuoren elämää tai koostuu aiheeltaan tutusta, jäsennellystä yleistiedosta.
- pystyy selviytymään vastaavanlaisia aiheita koskevista keskusteluista, kun puhekuumpani vie keskustelua eteenpäin.
- pystyy kertomaan vastaavanlaisista asioista suullisesti ja kirjallisesti.

Kulttuuritaidot

Tavoitteena on perehdyttää oppilasta

- englanninkielisen kulttuurialueen maihin ja kansoihin, heidän tapoihinsa ja arvoihinsa
- käyttämään englannin kieltä viestinnän, ajattelun ja tiedonhankinnan välineenä.
- vertailemaan omaa ja kohdekulttuuria joidenkin keskeisten tietojen avulla

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään säännöllisesti opiskelun ja oppimisen kannalta välttämättömiä strategioita ja työtapoja
- osallistumaan aktiivisena osapuolena pari- ja ryhmätyöskentelyyn
- oppii käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- arvioimaan omaa työskentelyään ja jossain määrin kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

VUOSILUOKKA: 7

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihepiirit

- ihmissuhteet ja ystävyys
- harrastukset ja vapaa-ajan toiminta
- matkustaminen ja liikenne
- asuminen
- ruokakulttuuria

Rakenteet

- Luokilla 3-6 esiin tulleiden lisäksi
- aikamuodot: preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti ja futuuri
- lauseenmuodostaminen ja sanajärjestys
- artikkelin peruskäyttö
- keskeisimmät prepositiot ja konjunktiot
- muut rakenteet, jotka ovat välttämättömiä yllämainittujen tavoitteiden saavuttamiselle

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi, esimerkiksi selittämällä sanoja toisin
- oman kielenkäytön tarkkailua

ARVIOINTI

7.luokan arviointi perustuu hyvän osaamisen kriteereihin siltä osin kuin se sisällöltään on mahdollista. Lähtökohtana käytetään summatiivisia kokeita, pienempiä formatiivisia testejä sekä kaiken työskentelyn arviointia.

Työskentelyn arvioinnissa huomioidaan oppilaan kykyä suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa työtään, jossa on keskeistä vastuullisuus, oma-aloitteisuus ja yhteistyökyky.

VUOSILUOKKA: 8

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihepiirit

- koulutyön vertailua eri maissa
- urheilu ja vapaa-ajan harrastukset
- terveet elämäntavat
- hyvinvointi ja pahoinvointi
- teini-ikäisten ongelmat

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään suuremman määrän selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä, joka käsittelee hänen ikäisensä nuoren elämää tai joka koostuu aiheeltaan tutusta, jäsenellystä yleistiedosta
- selviytymään varmemmin käsiteltyihin aiheisiin pohjautuvista keskusteluista, tarvittaessa puhekumppanin avulla
- kertomaan vastaavanlaisista asioista suullisesti ja kirjallisesti

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan laajemmin kohdekulttuuria mm. vertailemalla sitä omaan kulttuuriinsa
- tuntemaan lisää arvojen kulttuurisidonnaisuudesta
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla niissä arkipäivän tilanteissa, jotka sisältyvät uusina kyseisen luokkatason opiskeluun.

Opiskelustrategiat

Luokilla 3-7 esiin tulleiden tavoitteiden lisäksi oppilas oppii

- käyttämään systemaattisesti kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita ja käyttämään paremmin hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- tekemään pienimuotoisen projektin itsenäisesti tai ryhmässä
- arvioimaan omaa työskentelyään ja aikaisempaa suuremman määrän kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

Rakenteet

Luokilla 3-7 esiin tulleiden rakenteiden lisäksi

- ehtolauseet: I konditionaali-yleisimperfekti, futuuri-yleispreesens
- relatiivipronominit
- some, any, every, no ja niiden johdannaiset (indefiniittipronominit ja –adverbit)
- adverbien muodostus ja vertailu
- apuverbit
- refleksiivipronominit
- keskeisimmät prepositiot ja konjunktiot
- muut rakenteet, jotka ovat välttämättömiä yllämainittujen viestintätavoitteiden saavuttamiselle.

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen liittyvien ilmausten käyttö.

ARVIOINTI

8.luokan arviointi perustuu 9.luokan hyvän osaamisen kriteereihin.

VUOSILUOKKA: 9

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihepiirit

- perehdytään syvällisemmin suomalaiseen kulttuuriin ulkomaalaisen näkökohdasta, sekä erilaisten kohdekulttuurien ominaispiirteisiin ja niiden hyväksymiseen
- tutustaan eri englanninkielisten maiden koulu- ja opiskelijajärjestelmiin
- ammatinvalinta ja työelämä
- ympäristökysymykset ja luonnon tasapainon järkkäminen
- viestintä

Kulttuuritaidot

Luokilla 3 – 8 esiin tulleiden tavoitteiden lisäksi oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja ymmärtämään sitä omaa kulttuuritaustaansa vastaan
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa
- tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään lisää erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita ja käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintäteknikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

Rakenteet

Luokilla 3-8 esiin tulleiden rakenteiden lisäksi

- passiivi
- 2. konditionaali
- epäsuorat kysymykset
- relatiivipronominit
- keskeisimmät prepositiot
- artikkelit
- muut rakenteet, jotka ovat välttämättömiä yllämainittujen viestintätavoitteiden saavuttamiselle

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- oman kielenkäytön tarkkailu
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

KUVAUS 9. LUOKAN OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA Päätösarviointi:

Oppilaan päätösarvosanaa määrättäessä otetaan huomioon oppilaan kieli- ja kulttuuritaitojen sekä viestintästrategioiden kehittyminen perusopetuksen yläluokkien aikana painottaen kuitenkin hänen kielitaitonsa tasoa 9. luokan päättyessä. Päätösarvosanalla pyritään antamaan realistinen kuva oppilaan kielitaidosta myös jatko-opiskelua ajatellen. Valtakunnallisesti on kiinnitetty hyvän osaamisen kriteerit (arvosana 8 / ks. alla).

Kielen hyvän osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
<i>Englanti</i>	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>
<i>Muut kielet</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>

Ihmisenä kasvaminen

Opiskelujärjestelyt vieraiden kielten tunnilla ohjaavat oppilaita toimimaan ryhmässä ja ottamaan huomioon toisten oikeudet ja velvollisuudet. Toinen toisistaan peilautuen oppilaille kehittyvä kuva itsestään ryhmän jäsenenä ja yksilönä, jolla on mahdollisuus kehittää omia vahvoja persoonallisuuden piirteitään vieraan kielen käyttäjänä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kohdekieltä puhuvien maiden kulttuuriin tutustuminen antaa moninaiset mahdollisuudet kansainvälisyyskasvatukseen ja samalla oman kulttuuri-identiteetin vahvistamiseen. Oppilaat havaitsevat ja vertailevat oman ja kohdekielisten maiden tapoja ja tottumuksia. Tunnistamalla mahdolliset kulttuurierot oppilas voi välttää ainakin osittain väärinymmäretyksi tulemisen, viestimällä arkitilanteissa kohdekulttuurille mahdollisimman luontevalla tavalla.

Samanaikaisesti kulttuurituntemuksen lisääntyessä vahvistetaan myös oppilaan identiteettiä suomalaisena vieraankielenkäyttäjänä. Oppilaan tulee pystyä kuvailemaan ja kertomaan suomalaisen kulttuuriperintöön sekä maantieteelliseen ja ilmastolliseen ym. omaperäiseen suomalaisuuteen liittyvää tietoutta.

Viestintä ja mediataito

Oppilaat käyttävät luontevasti erimuotoisia tietotekniikoita vieraankielen opiskelussa. Oppilaiden tulee hallita moninaiset viestintätavat.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

Oppilaat pystyvät hyödyntämään muissa eri kielissä hankkimiaan taitoja ja strategioita selvitä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Erityisesti TET-viikkojen yhteydessä voidaan käsitellä oppilaiden kokemuksia yrity maailmasta mm. kirjoitelmin ja teemakeskusteluin. Tässä yhteydessä korostuu myös kielen ja erikulttuuristen tapojen ja tottumusten hallinnan tärkeys vuorovaikutussuhteissa, jotka ovat tärkeitä yritystoiminnan laajentuessa oman kielialueen ulkopuolelle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävästä tulevaisuudesta

Opetusaineiston avulla paneudutaan ympäristökysymyksiin, luonnon ekologisen tasapainon säilyttämiseen, ympäristökatastrofeihin sekä niiden ehkäisemiseen.

Oppilaissa tulisi herätä vastuu ympäristökysymyksiin ja havaitsemaan omien päivittäisten valintojensa vaikutus ja seuraamukset luonnossa tapahtuvaan kehitykseen.

Turvallisuus ja liikenne

Liikenneturvallisuus ja –käyttäytyminen tulevat toistuvasti esille mm. tienkysyntää ja –neuvontaa käsittelevissä oppikokonaisuuksissa.

Ihminen ja teknologia

Opettaja ohjaa oppilaita hyödyntämään monipuolisesti tiedonhankintavälineistöä ja käyttämään tietotekniikan suomia mahdollisuuksia oppimisprosessissa.

7.6 MATEMATIIKKA

VUOSILUOKKA:1

Vuosiviikkotuntia: 3

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii keskittymään ja kuuntelemaan
- oppii esittämään asioita matematiikan kielellä ja selostamaan ajatteluaan
- kokee iloa ongelmien ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- oppii lukumäärän, numeromerkin ja lukusanan vastaavuuden
- oppii numeromerkkien kirjoittamisen
- oppii peruslaskutaitoja
- oppii havaitsemaan yhtäläisyyksiä ja eroja
- harjoittelee matematiikan liittämistä arkielämän tilanteisiin

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä, lukusana ja numeromerkki lukualueella 0 - 100
- lukujen ominaisuudet: vertailu (yhtä monta, enemmän, vähemmän, suurempi kuin, pienempi kuin), luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen
- kymmen- ja paikkajärjestelmän periaate
- yhteen- ja vähennyslaskua sekä laskutoimitusten välisiä yhteyksiä
- yksinkertaisten laskulausekkeiden muodostamisen harjoittelua
- eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä
- lukusuora
- päässä laskua
- vihkotyöskentelyä
- lukumäärän muodostuminen vaihtoehtoisilla tavoilla
- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien näkeminen kuvasta
- yksinkertaisia lukujonoja

Geometria

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointia ja kuvailua
- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointia, kuvailua ja nimeämistä
- kaksiulotteisten ja kolmiulotteisten muotojen tunnistamista, selostamista ja nimeämistä
- kaksiulotteisten muotojen piirtämistä, jäljentämistä ja kokoamista
- kolmiulotteisten muotojen tunnistamista ja rakentamista

Mittaaminen

- mittaamisen periaate
- pituus, aika ja raha
- mittavälineiden käyttöä
- tärkeimpien mittayksiköiden käyttöä ja vertailua
- mittaustulosten arviointia

Tietojenkäsittely ja tilastot

- tietojen etsimistä, keräämistä ja tallentamista

- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukemista

VUOSILUOKKA: 2

Vuosiviikkotuntia:3

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii keskittymään ja kuuntelemaan
- oppii esittämään asioita matematiikan kielellä ja selostamaan ajatteluaan
- kokee iloa ongelmien ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- oppii peruslaskutaitoja
- oppii havaitsemaan säännönmukaisuuksia sekä syy- ja seuraussuhteita
- harjoittelee matematiikan liittämistä arkielämän tilanteisiin
- oppii perustelevaan ratkaisujaan ja päätelmiään

SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä, lukusana ja numerosymboli lukualueella 0 - 1000
- lukujen ominaisuuksia: vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen
- kymmen- ja paikkajärjestelmän periaatteen vahvistaminen
- yhteen-, vähennys- ja kertolaskuja sekä laskutoimitusten välisiä yhteyksiä
- yksinkertaisten laskulausekkeiden muodostamista
- kertotauluja
- jakolaskua konkreettisilla välineillä
- eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä
- lukusuora
- päässä laskua
- vihkotyöskentelyä
- erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen tutkimista
- murtoluvun käsitteen pohjustamista konkreettisilla välineillä
- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien näkeminen kuvista
- yksinkertaisia lukujonoja

Geometria

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointia ja kuvailua
- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointia, kuvailua ja nimeämistä
- kaksiulotteisten ja kolmiulotteisten muotojen tunnistamista, selostamista ja nimeämistä
- kaksiulotteisten muotojen piirtämistä, jäljentämistä ja kokoamista
- kolmiulotteisten kappaleiden tunnistamista ja rakentamista
- yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia
- geometrisia peruskäsitteitä: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma

Mittaaminen

- mittaamisen periaate
- pituus, massa, aika, raha, tilavuus ja pinta-ala
- mittavälineiden käyttöä

- tärkeimpien mittayksiköiden käyttöä, vertailua ja muuntamista
- mittaustulosten arviointia

Tietojenkäsittely ja tilastot

- tietojen etsimistä, keräämistä ja tallentamista
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukemista
- tietojen esittämistä pylväsdiagrammina

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisuisissa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajille
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, muun muassa pirusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksintertaisissa tapauksissa
- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, muun muassa nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma, ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseen.

VUOSILUOKAT 3-5

Vuosiluokkien 3-5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- saa onnistumisen kokemuksia matematiikan parissa
- oppii käyttämään matemaattisia käsitteitä
- oppii peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- perustelee toimintaansa ja päätelmiään sekä esittää ratkaisujaan muille
- oppii esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- oppii käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- oppii työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 4

Sisällöt

- yhteen- ja vähennyslasku lukualueella 0 - 10 000
- kertotaulut 2 - 9
- allekkain kertominen, yksinumeroinen kertoja
- jakolaskun alkeet
- ajan yksiköt
- pituuden, massan ja tilavuuden arviointi ja mittaaminen
- murtolukujen alkeet
- geometrisiä kuvioita ja kappaleita
- taulukoiden ja diagrammien lukeminen ja tulkitseminen
- sanalliset tehtävät
- euro rahayksikkönä
- vihkotyöskentely
- vastauksen arviointi

Lisäsisällöt

- laskimen käyttö

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 4

Sisällöt

- yhteen- ja vähennyslasku, myös 5- ja 6-numeroisilla luvuilla
- kertolasku, yksi- ja kaksinumeroinen kertoja
- jakolasku, jakokulmassa jakaminen
- desimaali- ja murtolukujen välisen yhteyden ymmärtäminen
- mittayksikkömuunnoksia ja arviointia
- tasokuvioiden ja kulmien luokittelua

- ajan yksiköt ja aikalaskuja
- taulukoiden ja diagrammien tulkintaa
- sanalliset tehtävät
- lausekkeen laskeminen vaiheittain, yhtäläisyysmerkin (=) oikea käyttö
- vihkotyöskentely
- vastauksen arviointi

Lisäsisällöt:

- keksimiskyky ja luova ajattelu
- laskimen käyttö
- diagrammien laadinta

VUOSILUOKKA: 5

Vuosiviikkotuntia: 4

SISÄLLÖT

- peruslaskutoimitukset
- jakolasku kaksinumeroisella jakajalla
- desimaaliluvun käsite ja laskutoimitukset desimaaliluvuilla

geometria

- erilaisten kulmien piirtäminen, tunnistaminen ja mittaaminen
- suorakulmion, suunnikkaan ja kolmion pinta-alan laskeminen
- ympyrän kehän mittaaminen

murtoluvut

- murtoluvun käsitteen ymmärtäminen
- murtoluvun ja desimaaliluvun yhteyden hallitseminen
- murtoluvun laventaminen ja supistaminen
- laskutoimituksia murtoluvuilla

mittayksiköt

- pituuden, massan, tilavuuden ja pinta-alan yksiköt ja niiden muunnokset
- mittakaava ja erilaiset diagrammit

sanalliset tehtävät

- lausekkeen vaiheittainen laskeminen, yhtäläisyysmerkin (=) oikea käyttö
- koordinaatiston perusasiat, koordinaatiston ensimmäinen neljännes
- euro rahayksikkönä
- vihkotyöskentely
- vastauksen arviointi

ARVIOINTI 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ:

Arviointi tapahtuu numeerisesti

Hyvä osaaminen (8)

Oppilas suoriutuu tavoitteista hyvin.

Hyväksytty osaaminen (5)

Oppilas pyrkii työskentelemään tavoitteiden suuntaisesti, ja hänellä katsotaan olevan mahdollisuus selviytyä seuraavan vuoden tavoitteista.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- *osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisuihin ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla*
- *pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla*
- *osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruoimalla ja mallintamalla*
- *osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä*
- *ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä*
- *osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi*
- *osaa noudattaa sääntöjä.*

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- *ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla*
- *osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden*
- *osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.*

Geometria

Oppilas

- *osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta*
- *tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot*
- *ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaus tuloksen sopivalla mittayksiköllä*
- *osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.*

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- *osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja*
- *osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdotoman ja varman tapauksen.*

AIHEKOKONAISUUDET

Matematiikka sopii liitettäväksi kaikkiin aihekokonaisuuksiin, mutta erityisesti sillä on annettavaa kansainvälisyys- ja viestintäkasvatukseen.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kaikilla luokka-asteilla matematiikkaan on sisäänrakennettu kansainvälinen ulottuvuus; sen kieli yhdistää eri kulttuurien edustajia. Toisaalta sanallisissa laskuesimerkeissä on mahdollisuus huomioida mm. kulttuuri-identiteetin ja kansainvälisyyden aihepiirejä.

Viestintä ja mediataito

Matematiikka eksaktina tieteenalana tarjoaa paljon välineitä monipuoliseen, vastuulliseen ja kriittiseen viestintään.

Kaikilla luokka-asteilla tutustutaan matemaattisiin symboleihin ja yhtälöiden maailmaan. Huomataan, että on asioita, jotka ovat yksiselitteisesti ilmaistavissa esim. $1+1=2$. Samalla rohkaistaan oppilaita löytämään erilaisia polkuja saman vastauksen luokse. Opitaan ilmaisemaan myös suullisesti miten tiettyyn vastaukseen on päästy. Kun toinen oppilas kertoo omasta ajattelustaan opitaan havainnoimaan ja kunnioittamaan erilaisia ajattelun malleja.

Kaikilla luokka-asteilla opitaan myös ilmaisemaan tietoa graafisin kuvioin. Opitaan myös tulkitsemaan näin ilmaistua tietoa.

VUOSILUOKAT: 6-9

Matematiikan opetuksen tärkeimpänä tehtävänä on syventää ja soveltaa matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä sekä tarjota riittävät perusvalmiudet. Perusvalmiuksiin kuuluvia asioita ovat jokapäiväisten matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelumallien oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen, ryhmässä työskentelemisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittaminen.

TAVOITTEET VUOSILUOKILLE 6-9

Oppilas oppii

- *luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa*
- *ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä*
- *laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia*
- *loogista ja luovaa ajattelua*
- *soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedon hankintaan ja käsittelyyn*
- *ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelevaan toimintaansa ja päätelmiään*
- *esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella*
- *näkemään säännönmukaisuuksia*
- *työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.*

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 4

KESKEISET SISÄLLÖT

- desimaaliluvut (kertolasku, jakaminen)
- suhteet (pienentäminen, suurentaminen)
- mittakaava (kartta)
- geometriaa (tilavuus)

- prosenttilasku (prosenttikäsite, prosenttiarvon laskeminen)
- murtoluvut (luonnollisella luvulla kertominen, jakaminen)
- murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin yhteys
- ajan yksiköiden muuntaminen ja aikavälin laskeminen
- sanalliset tehtävät
- lausekkeen vaiheittainen laskeminen, yhtäläisyysmerkin (=) oikea käyttö
- koordinaatiston perusasiat
- euro rahayksikkönä
- vihkotyöskentely
- vastauksen arviointi

LISÄSISÄLLÖT:

- valinnaiset teemat
- laskimen käyttö
- matemaattiset pelit ja ongelmanratkaisutehtävät

ARVIOINTI 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ:

Arviointi tapahtuu numeerisesti kokeilla ja arvioinnin tukena voidaan käyttää valtakunnallista matematiikan koetta.

Hyvä osaaminen (8)

Oppilas suoriutuu tavoitteista hyvin.

Hyväksytty osaaminen (5)

Oppilas pyrkii työskentelemään tavoitteiden suuntaisesti, ja hänellä katsotaan olevan mahdollisuus selviytyä seuraavan vuoden tavoitteista.

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 3

Ajattelun taidot ja menetelmät

- vertailussa tarvittavien käsitteiden tulkintaa ja käyttöä
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys ja erehdys,
- vääräksi osoittaminen, suora todistus
- matematiikan historiaa

Luvut ja laskutoimitukset

- lukujoukko; luonnolliset luvut, kokonaisluvut ja rationaaliluvut
- vastaluku, itseisarvo
- yhteen- ja vähennyslasku sekä kerto- että jakolasku rationaaliluvuilla
- erilaisten lausekkeiden sieventäminen ja sulkulausekkeiden poistaminen
- potenssimerkintä sekä eksponentin vaikutusalue sekä potenssilaskennan vaikutus
- potenssimerkinnöillä laskeminen; samankantaisten potenssien tulo ja osamäärä
- potenssin potenssi
- nolla eksponenttina ja kymmenpotenssimuoto

- negatiivinen eksponentti
- neliöjuuri käsitteenä sekä neliöjuurilla laskeminen
- funktiolaskimen käyttö
- reaalityökalukäsite
- samanmuotoisten termien yhdistäminen

Algebra

- muuttujakirjain
- lauseke ja sen sieventäminen
- muuttujan arvon sijoittaminen lausekkeeseen
- polynomin käsite; termi, termin kerroin, kirjainosa ja polynomin asteluku sekä termien järjestäminen
- samanmuotoisten termien yhdistäminen

Lineaarisen yhtälön ratkaiseminen

Funktiot

- pisteen paikka tasossa, koordinaatisto

Geometria

- geometriset peruskäsitteet; piste, viiva, puolisuora, jana, murtoviiva
- erilaisten kulmien nimet ja kulmien suuruuksien arvioiminen ja mittaaminen
- geometriset käsitteet; kulman puolittaja, vieruskulma, ristikulma, normaali, keskinormaali, suorien
- yhdensuuntaisuus ja samankohtaiset kulmat
- geometrinen piirtäminen harppia ja viivainta käyttäen
- erilaiset kolmiot ja niihin liittyvät nimitykset
- erilaisten nelikulmioiden piirtäminen sekä niihin liittyvät nimitykset
- sekä epäsäännölliset että säännölliset monikulmiot ja niiden kulmien suuruuksiin liittyvät harjoitukset
- ympyrän liittyvät nimitykset; keskipiste, kehä, säde, halkaisija, segmentti, sektori, tangenti
- sekantti, keskuskulma, kehäkulma ja tangenttikulma
- avaruuskappaleiden esittäminen tasokuvioina
- tasokuvioiden yhtenevyys ja symmetria sekä kuvioiden siirto ja kierto

ARVIOINTI 7. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Arviointi tapahtuu numeerisesti.

Hyvä osaaminen (8)

Oppilas suoriutuu asetetuista tavoitteista hyvin.

Hyväksytty osaaminen (5)

Oppilas pyrkii työskentelemään tavoitteiden suuntaisesti, ja hänellä katsotaan olevan mahdollisuus selviytyä seuraavan vuoden tavoitteista.

VUOSILUOKKA: 8

Vuosiviikkotuntia: 3

KESKEISET SISÄLLÖT

Algebra

- 7. luokalla opittujen polynomiin liittyvien käsitteiden kertaaminen
- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- polynomien arvon laskeminen
- polynomien yhteen- ja vähennyslasku sekä sulkulausekkeiden poistaminen
- polynomien kertolasku; monomi*monomi, monomi*binomi, monomi*polynomi sekä polynomi*polynomi
- laskujärjestyksen palauttaminen mieleen polynomilaskennan yhteydessä
- kokonaislukujen jaollisuus sekä käsitteet suurin yhteinen tekijä sekä pienin yhteinen jaettava
- lukujono käsite
- yhtälöön liittyvät nimitykset sekä ensimmäisen asteen yhtälön ratkaisemisen periaate
- nimittäjän poistaminen ensimmäisen asteen yhtälöstä
- identtiset yhtälöt
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- ongelman ratkaiseminen joko yhtälöä käyttäen tai ilman
- epäyhtälökäsite sekä epäyhtälön ratkaiseminen
- suhde ja verranto; suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- pinta-alan mittaaminen sekä laskeminen likiarvoilla
- monikulmiot; neliö, suorakulmio ja suunnikas sekä puolisuunnikas; kuvioden piirit ja pinta-alat
- kolmiot, niiden korkeusjanat ja pinta-alat

ARVIOINTI 8. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Arviointi tapahtuu numeerisesti.

Kahdeksannen luokan arviointi perustuu päättöarvioinnin kriteereihin.

Hyvä osaaminen (8)

Hyvä osaaminen perustuu 9. luokalle kirjoitettuihin päättöarvioinnin kriteereihin niiltä osin, joilta se sisältöjensä puolesta kahdeksannelle luokalle soveltuu.

Hyväksytty osaaminen (5)

Oppilas pyrkii työskentelemään tavoitteiden suuntaisesti, ja hänellä katsotaan olevan mahdollisuus selviytyä seuraavan vuoden tavoitteista.

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 4

KESKEISET SISÄLLÖT

Geometria

- pythagoraan lause sekä sen soveltaminen erilaisiin tasokuvioihin, muistikolmio
- ympyrään liittyvien nimitysten kertaaminen
- ympyrän kehän pituuden, kaaren pituuden, pinta-alan sekä sektorin alan laskeminen
- kuvioden yhdenmuotoisuus ja mittakaava, verrantomuotoisen yhtälön käyttäminen erilais-ten kartta- ja piirustustehtävien ratkaisussa

Algebra

- prosenttien sekä promillien käsitteet
- prosenttimäärän laskeminen luvusta sekä prosenttiosuuden selvittäminen
- muutosprosentti, vertailuprosentti sekä prosenttiyksikkö
- prosenttikäsite koronlaskussa
- prosenttilaskennan soveltaminen esimerkiksi verotukseen ja liuoslaskuihin

Todennäköisyyslaskentaa

- klassinen todennäköisyys
- tilastollinen todennäköisyys
- peräkkäiset tapahtumat

Funktiot

- funktion käsite
- funktion arvon laskeminen sekä määrittäminen kuvaajan avulla
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- funktion määrittely- ja arvojoukko
- funktion kuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen sekä akselien suuntaiset suorat
- lineaarinen funktio
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Trigonometria ja avaruusgeometria

- suorakulmaisen kolmion nimityksien ja ominaisuuksien kertaaminen
- trigonometriset funktiot ja kolmion tuntemattomien osien ratkaiseminen niiden avulla
- erilaisten kolmiulotteisten kappaleiden pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen
- suorakulmainen särmiö, kuutio, lieriö, ympyrälieriö, kartio, ympyräkartio ja pallo

Yhtälöpari ja tilastot

- kahden muuttujan yhtälö, yhtälöpari ja sen ratkaiseminen sekä algebrallisesti että graafisesti
- yhtälöparin ratkaisujen määrä
- yhtälöparin soveltaminen ongelmanratkaisussa
- tilastojen kuvaaminen ja kuvaajien piirtäminen
- keskiluvut ja hajonta
- 9. luokan aikana pyritään syventämään ja laajentamaan jo opittua.

ARVIOINTI 9. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Arviointi tapahtuu numeerisesti.

Yhdeksännen luokan arviointi perustuu päättöarvioinnin kriteereihin.

Hyväksytty osaaminen (5)

Oppilas pyrkii työskentelemään tavoitteiden suuntaisesti, ja hänellä katsotaan olevan mahdollisuus selviytyä seuraavan vuoden tavoitteista.

ARVIOINTI

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapausten yhtäläisyyden ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten lauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja
- tehdä suunnitelman ongelman
- ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa myös käyttää luokittelua matemaattisen ongelman ratkaisuisissa
- osaa tehdä systemaattisesti listan kaikista mahdollisista ratkaisuvaihtoehdoista taulukkoa, puu-,
- polku-, tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemiseksi ja hänellä on luotettava
- peruslaskutaito
- korottaa luvun kokonaislukupotenssiin ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihin
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuuria
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien
- ratkaisemisessa.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimaansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa
- kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia arkielämässä, tieteissä ja taitoaineissa; hän osaa
- muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen
- todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän
- tilanteissa

- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon,
- mediaanin ja tyyppiäarvon.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa ratkaista lineaarisen yhtälön graafisesti
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön
- annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; oppilas osaa määrittää kahden suoran
- leikkauspisteen piirtämällä

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää algebrallisia lausekkeita sekä kertoa polynomien vakiolla
- korottaa luvun kokonaislukupotenssiin ja osaa potenssin laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen
- algebrallisesti tai päätelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisun eri vaiheet

EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Opettaja huolehtii, että opiskellessaan matematiikkaa yhdessä toisten kanssa oppilas harjaantuu erilaisiin yhteistoimintatapoihin, ottaa toiset huomioon sekä havaitsee oikeudet ja velvollisuudet ryhmässä. Opettaja opettaa myös oppilasta suorittamaan itsearviointia ja tunnistamaan oppimistyyliään ja kehittämään itseään oppijana. Oppilasta myös harjaannutetaan pitkäjänteiseen tavoitteelliseen ajatteluun. Tähän aihekokonaisuuteen keskitytään erityisesti kurssissa 1.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Geometrian tehtävien avulla perehdytetään oppilasta suomalaiseen kulttuuriperintöön. Opettaja ohjaa oppilasta huomaamaan matematiikan kansainvälisen luonteen polynomiopin ja yhtälön ratkaisemisen yhteydessä.

Viestintä ja mediataito

Opettaja harjaannuttaa oppilasta vertailemaan ja valikoimaan tietoa sekä esittämään sitä taulukoiden ja diagrammien avulla. Opettaja ohjaa lukemaan tekstit tarkasti ja suhtautumaan tietoon kriittisesti.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Opettaja selvittää talousmatematiikkaan liittyvien laskujen avulla yrittäjyyttä. Oppilaat osallistuvat valtakunnallisiin matematiikan kilpailuihin. Tähän aihekokonaisuuteen keskitytään erityisesti prosenttilaskennan yhteydessä sekä arkipäivän matematiikkaan liittyvissä tehtävissä.

Vastuu ympäristöstä hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Opettaja ohjaa oppilasta havaitsemaan luonnon haavoittuvuuden ja oman talouden hallinnan tärkeyden. Tähän aihekokonaisuuteen keskitytään erityisesti geometrian ja funktio-opin yhteydessä.

Turvallisuus ja liikenne

Opettaja ohjaa oppilasta huomaamaan liikenteen lainalaisuuksia ja toimimaan vastuullisesti. Tähän aihekokonaisuuteen keskitytään yhtälöiden ja verrannollisuuden yhteydessä.

Ihminen ja teknologia

Opettaja ohjaa oppilasta käyttämään laskinta ja tietotekniikkaa matematiikan apuna. Tähän aihekokonaisuuteen liittyviä asioita käsitellään käytettäessä funktiolaskimia sekä käsiteltäessä erilaisia funktioita.

7.7 YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIETO

VUOSILUOKKA:1

Vuosiviikkotuntia:1

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tekemään havaintoja eri aisteja ja opiskeluvälineitä sekä erilaisia tiedonlähteitä apuna käyttäen
- opettelee huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti
- oppii liikkumaan luonnossa ja saamaan siitä elämyksiä
- oppii ryhmässä toimimalla ja harjoittelemalla myönteisiä vuorovaikutustaitoja
- harjoittelee kartanlukua
- oppii turvallisuuteen ja terveyteen liittyvää ajattelua ja toimintamalleja
- oppii toimimaan turvallisesti liikenteessä
- tutustuu vertailuun ja luokitteluun

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- eloton ja elollinen luonto
- erilaisten elinympäristöjen havainnointia
- tuttuihin kasveihin, sieniin ja eläimiin tutustumista
- luonnon tarkkailua eri vuodenaikoina

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- luonnonympäristö / ihmisen muovaama ympäristö
- lähiympäristön maisema ja maasto
- vuorokauden- ja vuodenaikoihin sekä viikonpäiviin ja kuukausiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä

Ympäristön ilmiöitä

- sääilmiöitä

Ympäristön aineita

- aineiden ominaisuuksia ja olomuotoja, esim. ilma ja vesi
- arkielämään kuuluvia materiaaleja

Ihminen ja terveys

- ihmisen kehonosia
- ihmisen elämäntyyli
- terveystottumukset ja terveydestä huolehtiminen

Turvallisuus

- omia kokemuksia ja havaintoja ympäristöstä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta
- kiusaaminen ja väkivallan ehkäisy
- turvallinen liikennekäyttäytyminen
- fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen
- oman koulun turvallisuus

VUOSILUOKKA:2

Vuosiviikkotuntia:2

TAVOITTEET**Oppilas**

- oppii tekemään havaintoja eri aisteja ja opiskeluvälineitä sekä erilaisia tiedonlähteitä apuna käyttäen
- harjaantuu tekemään omien havaintojen perusteella kysymyksiä ja johtopäätöksiä sekä arvioimaan hankkimiaan tietoja
- harjaantuu vertailemaan sekä luokittelemaan havaintojaan ja tietojaan
- kasvaa tutkivaksi ja toimivaksi kansalaiseksi, joka on kiinnostunut luonnosta, sen tutkimisesta ja suojelusta
- oppii liikkumaan luonnossa ja saamaan siitä elämyksiä
- oppii ryhmässä toimimalla ja harjoittelemalla myönteisiä vuorovaikutustaitoja
- harjoittelee kartanlukua ja tutustuu erilaisiin karttoihin
- oppii turvallisuuteen ja terveyteen liittyvää ajattelua ja toimintamalleja
- oppii toimimaan turvallisesti liikenteessä

KESKEISET SISÄLLÖT**Eliöt ja elinympäristöt**

- eloton ja elollinen luonto
- eliöiden elämänvaiheisiin tutustumista
- erilaisten elinympäristöjen havainnointia
- tuttuihin kasveihin, sieniin ja eläimiin tutustumista ja niiden nimeämistä
- luonnon tarkkailua eri vuodenaikoina

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- ympäristön muutosten havainnointia
- lähiympäristön maisema ja maasto
- vuorokauden- ja vuodenaikoihin sekä viikonpäiviin ja kuukausiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä
- Suomen ja sen lähialueiden tarkastelua
- kartan ilmaisuun tutustumista

Ympäristön ilmiöitä

- lämpötilan mittaamista, sääilmiöitä

Ympäristön aineita

- aineiden vuorovaikutukseen tutustumista
- arkielämään kuuluvia materiaaleja ja niiden säästävää käyttöä ja kierrätystä

Ihminen ja terveys

- ihmisen kehon toimintaan tutustumista
- ihmisen elämäntapa
- terveystottumukset ja terveydestä huolehtiminen
- yksinkertaisia ensiaputoimenpiteitä

Turvallisuus

- omia kokemuksia ja havaintoja ympäristöstä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta
- kiusaaminen ja väkivallan ehkäisy
- turvallinen liikennekäyttäytyminen
- fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen
- oman koulun turvallisuus
- vaaratilanteiden välttäminen

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 3

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti sekä noudattamaan ohjeita koulussa, lähiympäristössä ja liikenteessä
- tuntemaan ja jäsentämään lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä
- hahmottamaan kotiseutunsa osana Suomea
- hankkimaan tietoa lähiympäristön luonnosta havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähdeaineistoja käyttämällä
- vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan sekä jäsentämään kokonaisuuksia
- ymmärtämään ja käyttämään käsitteitä, joiden avulla ympäristön ilmiöitä kuvataan
- nimeämään tavallisimpia pihan ja tienvarren kasveja
- tuntemaan kasvien ja eläinten elämänvaiheita
- laatimaan yksinkertaisia karttoja ja etsimään tietoa kartastosta
- tuntemaan joidenkin yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita
- säästämään ympäristöä esim. vähentämällä, lajittelemalla jätteitä ja kierrättämällä tavaroita arvostamaan itseään ja muita ihmisiä
- työskentelemään yksilöllisesti ja toimimaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- piha elinympäristönä ja eliöiden sopeutuminen elinympäristöönsä
- tavallisimpia pihan ja tienvarren kasvi- ja eläinlajeja
- muutamien kasvi- ja eläinlajien elämänvaiheita

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oma kotiseutu ja lähiympäristö
- Suomi maapallolla
- suomalaisten elinkeinoja
- maaston keskeisimpiä piirteitä ja kartta

Ympäristön ilmiöitä

- yksinkertaisten laitteiden (vipu, pyörä, jousi, kompassi) toimintaperiaatteita
- erilaisten rakenteiden lujuuden tutkimista, esim. kolmio- ja putkirakenne

Ympäristön aineita

- materiaalien säästävä käyttö ja kierrätys

Ihminen ja terveys

- ystävyyden merkitys
- sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys ihmisen hyvinvoinnille
- terveydestä huolehtiminen

Turvallisuus

- sopimuksien ja sääntöjen noudattaminen
- kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy
- oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen
- hyvät tavat ja toisen huomioon ottaminen
- rahan käyttäminen
- fyysisen koskemattomuuden ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 3

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti ja itseään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössä ja liikenteessä
- hahmottamaan kotiseutunsa osana Pohjoismaita ja muita lähialueita
- tuntemaan ja havaitsemaan ympäristössä tapahtuvia muutoksia
- käyttämään monipuolisia tiedonhankintamenetelmiä
- tekemään havaintoja omia aisteja ja erilaisia tutkimusvälineitä käyttäen ja raportoimaan havaintojaan
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- käyttämään monipuolisesti erilaisia karttoja
- käyttämään ympäristön ilmiöiden ja kohteiden selittämiseen ja kuvaamiseen tarvittavia käsitteitä
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- tuntemaan itsensä fyysisesti ja psyykkisesti sekä arvostamaan itseään ja muita ihmisiä
- käyttämään sosiaalisia vuorovaikutustaitoja
- edistämään terveyttä ja tuntemaan terveyteen ja sairauden hoitoon liittyviä käsitteitä ja toimintatapoja sekä tekemään terveyttä edistäviä valintoja.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- luonto eri vuodenaikoina ja eläinten talvehtiminen
- valon, veden ja lämmön merkitys eliöille
- ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- Pohjoismaat lähialueineen
- maapallo ihmisen elinpaikkana

- kartan monipuolista käyttöä, esim. pinnanmuotojen vertailua, kasvillisuusvyöhykkeitä ja kielialueita

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen, valoon ja lämpöön liittyviä ilmiöitä ja lämmön lähteitä
- kuulon ja näön suojelu
- magneettisia ja sähköisiä ilmiöitä

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvia aineita ja materiaaleja
- ilman ominaisuuksia sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksia sekä veden käyttö ja kiertokulku luonnossa

Ihminen ja terveys

- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset
- yksinkertaisia ensiaputoimenpiteitä

Turvallisuus

- fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen
- oman koulun turvallisuus
- hyvät tavat ja toisen huomioon ottaminen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- *osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin*
- *osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella*
- *osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnonilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön*
- *osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa*
- *osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.*

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- *ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallimpia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangkaisista eläimistä*
- *tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet erivuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen*
- *tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan*
- *osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä*

- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, kartta-merkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia, sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaatutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähkön käyttöön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toiseksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänsä eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmii, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden

fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotut kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen, ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä

- *tietää ikäkautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei*
- *tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.*

AIHEKOKONAISUUDET YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIEDON OPETUKSESSA VUOSILUOKILLA 1–4

Ihmisenä kasvaminen

Aihekokonaisuuden tavoitteet ja keskeiset sisällöt toteutuvat ympäristö- ja luonnontiedon tavoitteissa ja sisällöissä. Opiskelutaitoja, erilaisia yhteistoimintatapoja ja pitkäjänteistä sekä tavoitteellista itsensä kehittämistä harjoitellaan jokaisella vuosiluokalla. Oppitunneilla painotetaan oppilaan omaa aktiivisuutta ja vastuunottoa sekä omasta että ryhmän työskentelyprosessista ja tuloksesta.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Aihekokonaisuuden tavoitteet ja keskeiset sisällöt toteutuvat oppiaineen tavoitteissa ja sisällöissä. Vahvistetaan oppilaiden aluetietoisuutta ja tunnetta kuulua tietylle alueelle ja tiettyyn yhteisöön, esimerkiksi perheeseen, sukuun ja koululuokkaan.

Viestintä ja mediataito

Opetellaan erittelemään ja tulkitsemaan viestin sisältöä ja tarkoitusta sekä tekemään mm. työselostuksia ja raportteja yksin tai ryhmän jäsenenä.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua, osallistumista ja vaikuttamista omassa luokassa ja koulussa. Erilaisia työtapoja käyttämällä opitaan omatoimiseksi, vastuuntuntoisiksi ja yhteistyökykyisiksi ryhmän jäseniksi. Tutustutaan eri ammatteihin ja toimeentulomahdollisuuksiin.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Opetellaan ymmärtämään, että jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa ympäristön tilaan omalla toiminnallaan ja kulutuskäyttäytymisellään. Harjoitellaan ympäristöystävällisten ja ympäristöä säästävien valintojen tekemistä. Tutustutaan muutamien tuotteiden uusiokäyttöön. Harjoitellaan hyviä tapoja ja toiset huomioonottavaa kanssakäymistä omassa koulussa ja lähiympäristössä.

Turvallisuus ja liikenne

Aihekokonaisuuden tavoitteet ja keskeiset sisällöt toteutuvat oppiaineen tavoitteissa ja sisällöissä.

Ihminen ja teknologia

Opetellaan näkemään teknologian osuus kodeissa, koulussa ja lähiympäristössä ja ymmärtämään sen vaikutus ihmisen arkeen, työhön ja vapaa-aikaan.

7.8 BIOLOGIA JA MAANTIETO

VUOSILUOKKA: 5

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöihinsä
- ymmärtämään, että ihminen on ravintotuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- tuntemaan perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina, tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä ja ymmärtämään ihmisen seksuaalisuutta
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeistä nimistöä
- tuntemaan Euroopan maantietoa ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, kansoihin ja kulttuureihin sekä arvostamaan niitä
- laatimaan ja tulkitsemaan kartoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteenä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- erilaisia elinympäristöjä
- erilaisia ravintoketjuja
- kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen
- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- ihmisen kehon rakenne ja keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- oman kehon arvostus ja suojeleminen, tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät sekä seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu
- ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät, suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Eurooppa osana maailmaa

- Eurooppa maailman kartalla ja Euroopan karttakuva
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä ihmisen toiminta

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataidot
- ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

ARVIOINTI

Biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä oppiaineena 5. luokalla.

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET**Oppilas oppii**

- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- kehittämään ympäristönlukutaitoaan, toimimaan ympäristöystävällisesti, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa
- ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset

KESKEISET SISÄLLÖT**Eliöt ja elinympäristöt**

- lähialueiden eliölajiston tunnistamista ja ohjattua kasvien keruuta pihalta ja tienvarsilta
- metsä elinympäristönä ja metsien hyötykäyttö

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Luonnon monimuotoisuus

- luonnon monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataidot
- sademetsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

ARVIOINTI

Biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä oppiaineena 6. luokalla.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ***Luonnon tutkimisen taidot******Oppilas***

- *osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa*
- *osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia*
- *tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.*

Eliöt ja elinympäristöt***Oppilas***

- *tuntee eri selkärankaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä*
- *tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla*
- *osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla*
- *ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän*
- *osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella.*

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- *osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista*
- *osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä*
- *osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä, ja siitä, mitenasioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta, sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuun liittyvää ihmisten erilaisuutta*
- *tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa.*

Karttataidot

Oppilas

- *osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja*
- *osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä*
- *osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.*

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- *tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.*

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- *tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet*
- *tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä*
- *osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä*
- *osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.*

Ihmisenä kasvaminen

Syvennetään ympäristö- ja luonnontiedon opetuksessa harjoiteltuja työskentelytaitoja. Oppilaita ohjataan hyväksymään epävarmuutta ja ristiriitoja sekä tekemään yksilöllisiä ratkaisuja erilaisissa tutkimus- ja opiskelutehtävissä. Tavoitteena on tukea erilaisilla valinnoilla oppilaan terveen itsetunnon kehitystä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja muiden eurooppalaisten kulttuurien välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kehittää valmiuksia kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Viestintä ja mediataito

Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa itsenäisesti, käyttämään monipuolista lähdemateriaalia ja suhtautumaan kriittisesti hankkimaansa tietoon. Kaikilla luokka-asteilla harjoitellaan medialukutaitoa erilaisten tekstien ja kuvien avulla. Harjoitellaan viestintätekniisten laitteiden monipuolista käyttöä ja verkkoetiikkaa sekä korostetaan tietoturvan merkitystä.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Tutustutaan työpaikkoihin ja työelämään. Tavoitteena on kasvattaa oppilaista aktiivisia, osallistuvia, kriittisiä ja vastuuntuntoisia kansalaisia.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa kulutustaan ja arkikäytäntöjään. Opitaan ymmärtämään, että oma hyvinvointi riippuu ympäristön hyvinvoinnista ja että omilla valinnoilla rakennetaan sekä omaa että yhteistä tulevaisuutta.

Turvallisuus ja liikenne

Aihekokonaisuuden tavoitteet ja keskeiset sisällöt toteutuvat oppiaineen tavoitteissa ja sisällöissä. Oppilasta ohjataan tunnistamaan turvallisuus- ja terveystarpeita sekä ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita. Opitaan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä.

Ihminen ja teknologia

Opetellaan tunnistamaan teknologian merkitys arkielämässä. Harjoitellaan hyödyntämään teknologiaa ja käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin.

VUOSILUOKAT 7-9

*Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luonnontuntemusta ja ohjata ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat myös evoluutioon, ekologian perusteisiin ja ihmisen rakenteeseen ja elintoi-
mintoihin. Biologian opetuksessa oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota ihmisen ja muun luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon monimuotoisuuden suojelussa.*

Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen ja kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille valmiudet havainnoida ja tutkia luontoa sekä hyödyntää biologisen tiedon haussa myös tietoteknisiä mahdollisuuksia. Opetus järjestetään siten, että oppilaat saavat myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnossa opiskelusta, oppilaiden ympäristötietoisuus kehittyy ja halu vaalia elinympäristöjä ja elämän eri muotoja kasvaa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä sekä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä
- tunnistamaan eliölajeja ja arvostamaan luonnon monimuotoisuutta sekä suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet.

EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvuympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan. Biologian opetuksen pyrkimyksenä on opettaa oppilaita toimimaan eettisesti oikein ja tunnistamaan oikean ja väärän. Biologian opetukseen sisältyvä ryhmätyöskentely opettaa oppilaita toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

Viestintä ja mediataidot

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaitoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

Biologian opiskeluun kuuluu normaaleina opetussisältöinä tehtäviä, ryhmätöitä ja paritöitä, joiden tarkoituksena on opettaa oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan toisten lähettämiä viestejä. Oppilas oppii etsimään tietoa, vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään sitä. Myös mediakriittisyyden herääminen on oppimisen tavoitteena. Tutustutaan erilaisen median ja viestinnän välineiden käyttöön viestien tuottamisessa ja välittämisessä sekä tiedonhankinnassa, -välittämisessä ja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

Biologian pyrkimyksenä on opettaa oppilaille ympäristönsuojelun välttämättömyyttä ja sen vaikutusta ihmisen hyvinvointiin. Oppilasta ohjataan huomaamaan ympäristön ja oman hyvinvoinnin välisiä syy-seuraussuhteita sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Oppilaalle pyritään herättämään kiinnostus siihen, miten oma kulutus ja jokapäiväinen toiminta vaikuttaa esim. ympäristöön sekä toimimaan kestävän kehityksen ajatuksen mukaisesti.

Turvallisuus ja liikenne

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistäen.

Biologia pyrkii ohjaamaan oppilasta tunnistamaan turvallisuus- ja terveystorjuntariskejä, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävällä tavalla sekä oppitunneilla että koulun ulkopuolella. Oppilasta ohjataan väkivallattomuuteen ja välttämään kiusaamistilanteita sekä kiusattuna että kiusaajana. Maastossa tapahtuvilla retkillä ja opetustuokioilla toimitaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä.

Ihminen ja teknologia

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

Biologia pyrkii opettamaan oppilaita ymmärtämään nykyaikaista biologiaan liittyvää teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueille. Myös biologisen teknologian eettisyys ja eettinen käyttö sekä vaikutus tulevaisuuteen tulisi oppia.

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 1

KESKEISET SISÄLLÖT

Kotiseudun keskeisten vesiekosysteemiin liittyvien kasvi- ja eläinlajien sekä alkueläinlajien ja bakteerien tunnistaminen ja luokittelu. Vesiekosysteemin rakenteen ja toiminnan sekä ominaispiirteiden opetteleminen. Luonnon monimuotoisuuden käsitteen ymmärtäminen ja sen näkyminen luonnossa. Oppilaat opettelevat luontoon ja vesiekosysteemeihin liittyvää yleistä biologista käsitteistöä, tiedonhankintaa ja tutkimusmenetelmiä. Evoluutiosta opetellaan osat, jotka ovat tapahtuneet vedessä. Oppilaat opettelevat ekologisesti kestävän kehityksen periaatetta ja ympäristönsuojelun periaatetta ja sisältöä. Oman läheisen vesiekosysteemin tilan ja ympäristömuutosten seuraaminen ja pienimuotoinen tutkiminen sekä ympäristön tilaa parantavien toimien pohdinta. Sisältöihin voidaan tutustua koulun ympäristöön suuntautuvilla tutkimusretkillä, luokassa tapahtuvalla mikroskopoinnilla ja prepparoinneilla, ryhmä- ja paritöitä tekemällä ja opettajajohtoisilla oppitunneilla.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA (8):

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratorioissa annettujen ohjeiden mukaan

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin-, alkueläinlajeja ja bakteereja
- kuvata vesiekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata järvityyppejä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta ja osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyyden kannalta

Elämä ja evoluutio

- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyn.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehitystä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

VUOSILUOKKA: 8

Vuosiviikkotuntia: 1

KESKEISET SISÄLLÖT

Kotiseudun keskeisten kasvi-, eläin- ja sienilajien tunnistaminen sekä ohjattu kasvien kerääminen. Ekosysteemi, sen rakenne ja toiminta, metsäekosysteemin ominaispiirteet sekä ekosysteemin oma-kohtainen tutkiminen. Metsänhoitoon tutustuminen. Luonnon monimuotoisuuden ymmärtäminen ja kuinka sitä vaalitaan. Kasvisolun rakenne ja toiminta. Evoluutiosta ne osat, jotka käsittelevät metsien ja niiden lajien kehitystä. Eliökunnan järjestelmä. Ekologisesti kestävä kehitys sekä ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet koskien metsiä ja niiden suojelua. Oman elinympäristön tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen läheisissä metsäekosysteemeissä. Oman lähiympäristön tilaa parantavien toimien tarkastelu sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen koskien metsäekosysteemiä. Sisältöihin voidaan tutustua koulun ympäristöön suuntautuvilla tutkimusretkillä, luokassa tapahtuvalla mikroskoppoinnilla ja preparoinneilla, ryhmä- ja paritöitä tekemällä ja opettajajohtoisilla oppitunneilla.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA (8):

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratorioissa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kas-

- *veja ohjeiden mukaisesti*
- *toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.*

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- *jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja*
- *kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan*
- *nimetä ja kuvata metsätyyppejä*
- *tehdä pienimuotoisia metsä- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia*
- *selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä*
- *kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyuden kannalta sekä tuntee metsien kestävän käytön periaatteet.*

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- *kuvata pääpiirteet kasvisolun rakenteesta*
- *selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta*
- *kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä*
- *selostaa evoluution peruspiirteet liittyen metsään*
- *jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyn.*

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- *kuvata ekologisesti kestävästä kehitystä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä*
- *tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta*
- *kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.*

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 2

KESKEISET SISÄLLÖT

Solun rakenteen ja toiminnan opetus.. Ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet. Biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset. Ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot. Ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen. Perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA (8):

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- *käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan*
- *toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia*

Elämä ja evoluutio*Oppilas osaa*

- kuvata pääpiirteet eläinsolun rakenteesta
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet

Ihminen*Oppilas osaa*

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdynnän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8:**Biologian tutkimustaidot***Oppilas osaa*

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit*Oppilas osaa*

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järvityyppejä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyyskannalta sekä tuntee metsien kestävä käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio*Oppilas osaa*

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyn.

Ihminen*Oppilas osaa*

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet

- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdyntän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehitystä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

MAANTIETO

VUOSILUOKAT 7-9

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa ja sen erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä. Opetuksen tulee kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa ja sen alueellista perustaa. Maantiedon opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä tarkastella luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä ja sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta paikallistasolta globaalille tasolle saakka. Opetuksen tulee ohjata oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niiden vaikutusta luontoon ja ihmisen toimintaan.

Maantiedon opetus järjestetään siten, että oppilaiden kulttuurien tuntemus lisääntyy ja kyky ymmärtää ihmisten elämän ja elinympäristöjen erilaisuutta eri puolilla maailmaa kehittyy. Maantiedon opetuksen tulee toimia siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita pohtimaan maapallolla esiintyvien luonnontieteellisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita. Maantiedon opetuksen tulee tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

MAANTIETEDON OPETUKSEN TAVOITTEET:

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, ilmakuvia, satelliittikuvia, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä sekä oppii hahmottamaan oman alueellisen identiteettinsä
- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.

EHEYTTÄMINEN J A AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvuympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

Maantiedon opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintaa ja niiden sijoittumista. Opetus auttaa oppilaita tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja opastaa suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin. Oppilas osaa etsiä ja hahmottaa itselleen oman alueellisen identiteetin. Opetus opastaa omiin mahdollisuuksiin vaikuttaa elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Maantieto opettaa tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria, oma kulttuuriaan, kotiseudun kulttuuria, suomalaisuutta, pohjoismaalaisuutta ja eurooppalaisuutta tutkimalla. Opetus auttaa ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä. Oppilas tutustuu muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä ja oppii ymmärtämään kulttuuri-identiteetin osatekijöitä ja niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Tavoitteena on opettaa myös ihmisoikeuksia ja ihmisryhmien välisen luottamuksen, keskinäisen arvostuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä, kansainvälisyyttä eri elämänalueilla ja taitoja toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa sekä tapakulttuurin merkitystä.

Viestintä- ja mediataidot

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

Maantiedon tunneilla ja erilaisissa esiteltävissä töissä oppilas tottuu ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää, kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa, suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä. Hän oppii tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti. Oppilas harjaantuu käyttämään viestinnän ja median välineitä tiedonhankinnassa, -välittämisessä sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaasta kehittyy media- ja lähdekriittinen yhteiskunnan jäsen.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Maantieto opettaa oppilasta osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä. Oppilas oppii demokratian merkitystä yhteisössä ja yhteiskunnassa, erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja kansalaisyhteiskunnassa. Oppilas oppii ymmärtämään osallistumisen ja vaikuttamisen omassa elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointia.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestäväan elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

Maantieto opettaa oppilasta havainnoimaan ympäristössä tapahtuvia muutoksia, selvittämään niiden syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Oppilas oppii ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestäväan tulevaisuuden puolesta. Oppilas oppii ajattelemaan asioita kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen kannalta omassa koulussa ja elinympäristössä. Oppilas ymmärtää ekotehokkuuden tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toiminta-voissa ja tuotteen elinkaariajattelua.

Turvallisuus ja liikenne

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistäen.

Maantieto opettaa oppilaita vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen ja tuntemaan yhteiskunnan hyvinvointipalveluja.

Ihminen ja teknologia

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

Maantieto auttaa ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä, käyttämään teknologiaa vastuullisesti ja käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin sekä ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.

MAANTIEDON KESKEISET SISÄLLÖT

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 1

KESKEISET SISÄLLÖT

Maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottamien sekä maailman alueellinen jäsentäminen. Maapallon sisäiset ja ulkoiset tapahtumat. Pohjois- ja Etelä-Amerikan maanosien luonnonolojen, ihmistoiminnan ja kulttuuristen piirteiden vertailu. Ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä ongelmien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

HYVÄN OSAAMISEN KUVAUS (8)

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

VUOSILUOKKA: 8

Vuosiviikkotuntia: 1

KESKEISET SISÄLLÖT

Euroopan karttakuvan, luonnonolojen, maiseman ja ihmisen toiminnan peruspiirteet opettelu sekä niiden vuorovaikutus Euroopan eri alueilla. Euroopan maantieteellinen tarkastelu osana maailmaa ja Euroopan tulevaisuus. Ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä ongelmien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen. Ihminen luonnonvarojen kuluttajana.

HYVÄN OSAAMIEN KUVAUS (8)

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tai väestöpyramidin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaan-tieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistie-tojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastu-minen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 1

KESKEISET SISÄLLÖT

Suomen karttakuvan ja maiseman opiskelu. Luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Suomen eri alueilla sekä rakennetussa ympäristössä ja perinnemaisemassa. Suomen väestön rakenne ja sen vähemmistökulttuurit. Vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittymises-sä. Suomi osana maailmaa. Oman lähiympäristön tai kotikunnan pienimuotoinen tutkiminen: luonnonympäristö, rakennettu ympäristö ja sosiaalinen ympäristö. Ympäristö- ja kehityskysymykset pai-kallisesti. Itämeren alueen ympäristökysymykset. Ihminen luonnonvarojen kuluttajana.

HYVÄN OSAAMISEN KUVAUS (8)

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tai äestöpyramidin tilastotietojen perusteella.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen vähemmistökulttuurit
- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset paikalliset ympäristö- ja kehitysongelmat
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä paikallisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- *hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaan-tieteelliset peruspiirteet*
- *soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistie-tojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.*

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- *kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden*
- *vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.*

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- *selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vai-kuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla*
- *kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suo-messa*
- *analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri-ja perinnemaisemat*
- *osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen*
- *suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäris-töön liittyviä tutkimuksia*
- *tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit*
- *kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.*

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- *selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, ku-ten kasvihuoneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastu-minen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma*
- *kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja paran-taa Itämeren alueen ympäristön tilaa*
- *kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.*

7.9 FYSIIKKA JA KEMIA

FYSIIKKA

VIOSILUOKKA: 5

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti ja suojelemaan itseään ja ympäristöään sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- ymmärtämään päihde- ja vaikuteaineiden vaarallisuuden.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luonnon rakenteet

- Maan vetovoima ja vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia, kuten kitka, painovoima, ilman- ja vedenvastus sekä voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä
- Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas
- Maan ja Kuun liikkeistä aiheutuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet ja pimennykset
- turvallinen liikkuminen liikenteessä ja muussa arkiympäristössä sekä tapaturmien ehkäisy

Aineet ympärillämme

- tietoa tupakan, päihteiden ja huumaavien aineiden vaikuttavista aineista sekä niiden käytön haitallisuudesta ja vaarallisuudesta

VIOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti ja suojelemaan itseään ja ympäristöään sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä suhteita ja riippuvuuksia
- tekemään kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseksi.

KESKEISET SISÄLLÖT

Energia ja sähkö

- eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku, sekä sähköön muuntaminen lämmöksi, valoksi ja liikkeeksi
- sähköturvallisuus
- sähköön ja lämmön tuottaminen erilaisten luonnonvarojen avulla
- uusiutuvia ja uusiutumattomia luonnonvaroja
- maapallon energiavarojen kestävä käyttö

Aineet ympärillämme

- maaperästä saatavien aineiden luokittelua sekä aineiden erottamismenetelmiä, kuten suodatus, kiteytys ja seulominen
- maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, elinkaari ja kierrätys sekä turvallinen käyttö
- veden ominaisuudet ja sen merkitys liuottimena
- luonnonvesien tutkiminen ja veden puhdistaminen
- ilmakehä ja ilman koostumus sekä ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä
- ilmakehän merkitys elämän ylläpitäjänä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi mitä suurempi massa kappaleella on, sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia, mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa
- osaa koota eri lähteistä löytämänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- *osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima, kitka sekä ilman ja vedenvastus sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä*
- *osaa tutkia, miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä*
- *tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta*
- *osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.*

Aineet ympärillämme

Oppilas

- *tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä*
- *osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan*
- *osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä, kuten suodatusta, kiteytystä ja seulomista*
- *tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta*
- *tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumaavista aineista, tietää, miksi ne ovat haitallisia, ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista.*

AIHEKOKONAISUUDET FYSIIKAN JA KEMIAN OPETUKSESSA VUOSILUOKILLA 5–6

Ihmisenä kasvaminen

Tutustutaan luonnontieteellisiin tutkimusmenetelmiin ja niiden käyttöön. Tavoitteena on saada oppilas ymmärtämään luonnonilmiöitä ja luonnontieteellisten menetelmien hyväksikäyttöä luontoon liittyvien ongelmien ratkaisussa sekä kehittää oppilaan havaintokykyä, kätevyyttä, omatoimisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Fysiikan ja kemian opetuksessa korostetaan oppiaineiden kansainvälistä luonnetta. Oppilas oppii, että kemian merkkikieli ja mittayksikköjärjestelmä ovat kansainvälisiä.

Viestintä ja mediataito

Oppilas oppii arvioimaan ja vertaamaan saamiaan tuloksia muihin lähteisiin, esim. toisten töihin ja lähdekirjallisuuden tietoihin. Oppilas harjoittelee myös raportoimaan tuloksensa johdonmukaisesti ja selkeästi sekä suullisesti että kirjallisesti.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Oppilasta ohjataan omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi, joka osaa arvioida omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Oppilasta ohjataan tekemään oikeita ja tarkoituksenmukaisia valintoja, jotka noudattavat kestävä kehityksen periaatteita. Oppilas tiedostaa fysiikan ja kemian kokeellisiin tutkimustehtäviin liittyvät vastuukysymykset huolehtimalla esimerkiksi asianmukaisesti työympäristöstään ja työskentelyvälineistään.

Turvallisuus ja liikenne

Aihekokonaisuuden tavoitteet ja keskeiset sisällöt toteutuvat oppiaineen tavoitteissa ja sisällöissä. Fysiikan ja kemian opetuksessa korostetaan työ- ja ympäristöturvallisuutta ja ohjataan noudattamaan työskentelyohjeita ja yleisiä turvallisuusmääräyksiä.

Ihminen ja teknologia

Käsitellään teknologiaan liittyviä valintoja ja tutustutaan teknologian tarkoituksenmukaiseen käyttöön.

Aineet ympärillämme

tietoa tupakan, päihteiden ja huumaavien aineiden vaikuttavista aineista sekä niiden käytön haitallisuudesta ja vaarallisuudesta

VUOSILUOKAT: 7–9

Vuosiluokilla 7–9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan peruskäsitteitä ja lakeja. Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun.

Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä yksilönä ja yhteisön jäsenenä oikeudenmukaiseksi, toiset huomioon ottavaksi sekä oikeudet ja velvollisuudet tiedostavaksi ihmiseksi. Fysiikan opetus ohjaa oppilasta luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Suureiden tunnukset ovat yleensä suureiden englanninkielisten sanojen alkukirjaimia. Suureiden yksiköt ovat kansainvälisen mittajärjestelmän (SI-järjestelmä) mukaisia.

Viestintä ja mediataito

Oppilas oppii erilaisten tiedonvälitystapojen ja tietolähteiden käyttöä tekemällä työselostuksia ja suullisia esityksiä. Tiedonhankinnassa oppilasta ohjataan kriittiseen ajatteluun

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Fysiikan opiskelu lisää oppilaan valmiuksia ja motivaatiota tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa sekä toimia ihmisten ja hyvinvoinnin puolesta. Tarkoituksena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestäväan elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Fysiikan opiskelu lisää oppilaan valmiuksia ja motivaatiota tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa sekä toimia ihmisten ja hyvinvoinnin puolesta. Tarkoituksena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestäväan elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia

Turvallisuus ja liikenne

Opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota, työturvallisuuteen esim. seuraavilla osa-alueilla: käyttäytyminen laboratorioissa, vaaralliset aineet sekä sähköturvallisuus.

Fysiikan opetuksen tarkoituksena on auttaa oppilasta ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tarjoaa perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin sekä kriittisyyteen. Lisäksi oppilas saa valmiuksia toimia vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä

Ihminen ja teknologia

Fysiikan opetuksen tarkoituksena on auttaa oppilasta ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tarjoaa perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin sekä kriittisyyteen.

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa*
- *luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista*
- *havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemistä.*
- *käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita*
- *tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneseosten vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita*
- *arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta.*

KESKEISET SISÄLLÖT

Värähdys- ja aaltoliike

- *Erilaiset värähdys- ja aaltoliikkeiden perusilmiöt, aaltoliikkeen synty ja vastaanottaminen sekä havaitseminen, heijastuminen ja taittuminen sekä niihin liittyvät ominaisuudet, suureet ja lait*
- *äänien ja valon merkitys ja sovellukset*
- *optisten laitteiden toimintaperiaatteita.*

Luonnon rakenteet

- *Luonnon rakenteet ja mittasuhteet.*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- *osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa*
- *osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa*
- *osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä*
- *tietää, että fysiikka on peruluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.*

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- *tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen*
- *tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla*
- *osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa*
- *ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.*

Luonnon rakenteet

Oppilas

- *hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla*
- *osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä, muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily.*

VUOSILUOKKA: 8

vuosiviikkotuntia: 1,5

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa*
- *luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista*
- *havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen*
- *suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja variaoidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia*
- *muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta*
- *käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita*

- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämässä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

KESKEISET SISÄLLÖT

Liike ja voima

- Vuorovaikutus ja niistä syntyvät voimat sekä niistä aiheutuvat liike- ja tasapainoilmiöt sekä niiden esiintyminen ympäristössä
- liike, tasaisen ja tasaisesti kiihtyvän liikkeen mallit
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho.

Lämpö

- Kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla sekä lämpöilmiöiden merkitys ja sovellukset
- energian säilyminen ja huononeminen, lämpö energiamuotona.

Luonnon rakenteet

- Rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimusselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on peruluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tihey-

den avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan

- *tuntee työn ja energian välisen yhteyden*
- *ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.*

Lämpö

Oppilas

- *tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä*
- *osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla*
- *osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.*

Luonnon rakenteet

Oppilas

- *osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä, muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily*
- *ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuttumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.*

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa*
- *luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemisestä ja ongelmien hahmottamisesta*
- *havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen*
- *suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja variaoidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia*
- *muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta*
- *käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita*
- *arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta*
- *käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa*
- *tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.*

KESKEISET SISÄLLÖT

Sähkö

- *Kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat*
- *tasavirtapiiri ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden ilmiöiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä ja tekniikassa*
- *sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa sekä sähkön käyttö kotona.*

Luonnon rakenteet

- *Rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset*
- *radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon sekä säteilyltä suojautuminen.*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- *osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa*
- *osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa*
- *osaa laatia pienimuotoisia tutkimusselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä*
- *osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä*
- *tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.*

Sähkö

Oppilas

- *osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia*
- *ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina*
- *tuntee sovelluksia kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä*
- *tuntee sähköän tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.*

Luonnon rakenteet

Oppilas

- *tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä*
- *hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla*
- *osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily*
- *ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa.*

PÄÄTTÖARVIOINTI

Kaikilla vuosiluokilla oppilaan kokeellinen työskentely, yhteistyötaidot ja kyky esittää tulokset sekä suullisesti että kirjallisesti ovat keskeisessä asemassa.

Arvosanan 8 (hyvän osaamisen) kriteerit noudattavat valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä arvosanalle 8. Fysiikan päättöarviointiin vaikuttavat voimakkaimmin 8. ja 9. luokan fysiikan arvosanat. Lisäksi päättöarvosanaan vaikuttaa opiskelun kehitys eli onko fysiikan opiskelu ollut loppua kohden nousevaa vai laskevaa.

KEMIA

VUOSILUOKAT: 7–9

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Kemian opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen liittyvistä asioista ja ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkittamiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielillä. Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen*
- *käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä*
- *tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan ja esittämään tuloksia*
- *aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden linkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle*
- *tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä*
- *aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja*
- *kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla*
- *soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa*
- *tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.*

EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

työskentelyssä toisten huomioon ottaminen, oikeudet ja velvollisuudet ryhmässä sekä erilaiset yhteistoimintatavat
kokeellinen työskentelytapa tarjoaa oppilaalle jatkuvasti mahdollisuuksia toimia yhteisön jäsenenä, arvioida toimintansa eettisyyttä ja kehittää itseään oppijana

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

opetuksessa korostetaan oppiaineen kansainvälistä luonnetta suomalaista kulttuuri-identiteettiä unohtamatta. Oppilas oppii, että kemian merkkikieli on kansainvälinen.

Viestintä ja mediataito

kemia opettaa oppilasta hankkimaan tietoa medialähteistä kriittisesti valikoiden sekä ilmaisemaan ajatuksia mm. työselostuksia laatimalla ja raportteja laatimalla yksin tai ryhmänjäsenenä.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

energian tuotantoon ja tuotteiden elinkaareen perehdyttäessä oppilas oppii muodostamaan oman mielipiteensä erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
kestävän kehityksen periaatteita opiskeltaessa oppilas tiedostaa oman toimintansa vaikuttavuuden

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

kemian opiskelu lisää oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta
keskustellaan jätteiden hävittämisestä, keräämisestä ja mahdollisesta uudelleenkäytöstä
yritetään vaikuttaa oppilaiden asenteisiin ympäristön puolesta

Turvallisuus ja liikenne

kokemukselliset opiskelutilanteet auttavat oppijaa ymmärtämään turvallisuuden ylläpitämisen työskentelyssä ja sen edistämisen merkityksen ja opettavat välttämään vaaratilanteita
varoituserkkien sisäistäminen

Ihminen ja teknologia

kemian opiskelu auttaa ymmärtämään ihmisen riippuvuuden teknologiasta ja näkemään sen merkityksen arkielämässämme

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen*
- *käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintäteknikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä*
- *tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia*
- *tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä*
- *aineen rakennetta kuvaavia käsitteitä ja malleja*
- *kuvailemaan ja mallintamaan yksinkertaisia palamisreaktioita reaktioyhtälöiden avulla*
- *soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa.*

KESKEISET SISÄLLÖT

Ilma ja vesi

- *Ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle*
- *vesi ja veden ominaisuuksia, kuten happamuus ja emäksisyys*
- *aineiden paloherkkyys, palamisreaktio, sen kuvaaminen kemian merkkielellä sekä palamistuotteiden ominaisuudet.*

Raaka-aineet ja tuotteet

- *Alkuaineiden ja yhdisteiden merkitseminen, luokittelu ja erottaminen sekä reaktionopeuksien vertailu*

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön.

VUOSILUOKKA: 8

Vuosiviikkotuntia: 1,5

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikka, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

Ilma ja vesi

- Epämetallien ja metallien palamistuotteet
- palamistuotteiden ominaisuudet ja vaikutukset ympäristössä
- happamuus ja emäksisyys, neutralointi sekä suolanmuodostus
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen.

Raaka-aineet ja tuotteet

- Tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuuksia sekä tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemistä veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee teollisuuden eri aloja kuten metalliteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönjohtokykyä ja olomuodon muutoksia
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisilla malleilla käyttäen
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

Raaka-aineet ja tuotteet

- Alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen atomimallin tai jaksollisen järjestelmän avulla
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen.

Elollinen luonto ja yhteiskunta

- *Hiilivedyt, öljynjalostusteollisuus ja sen tuotteita*
- *orgaanisten yhdisteiden hapettumisreaktioita ja reaktiotuotteita, kuten alkoholit ja karboksyylihapot sekä niiden ominaisuudet ja käyttö*
- *hiilihydraatit, valkuaisaineet, rasvat, niiden koostumus ja merkitys ravintoaineina sekä teollisuuden raaka-aineina*
- *fotosynteesi ja palaminen, energialähteet*
- *pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit.*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA

Oppilas

- *osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä*
- *osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä*
- *osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen*
- *osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä*
- *osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön*
- *osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa*
- *tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku ja kasvihuoneilmiö*
- *tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle*
- *tuntee teollisuuden eri aloja, kuten puunjalostusteollisuus, sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä*
- *osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja tehdä valintoja kuluttujana.*

PÄÄTTÖARVIOINTI

Kaikilla vuosiluokilla oppilaan kokeellinen työskentely, yhteistyötaidot ja kyky esittää tulokset sekä suullisesti että kirjallisesti ovat keskeisessä asemassa.

Arvosanan 8 (hyvän osaamisen) kriteerit noudattavat valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä arvosanalle 8.

Kemian päättöarviointiin vaikuttavat voimakkaimmin 8. ja 9. luokan kemian arvosanat. Lisäksi päättöarvosanaan vaikuttaa opiskelun kehitys eli onko kemian opiskelu ollut loppua kohden nousevaa vai laskevaa.

7.10 TERVEYSTIETO

VUOSILUOKAT: 7–9

Terveystiedon opetus perustuu monitieteiseen tietoperustaan. terveystiedon opetuksen tarkoitus on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden tiedollisia, sosiaalisia, tunteiden säätelyä ohjaavia, toiminnallisia ja eettisiä valmiuksia.

Opetuksen lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaalisesti toimintakyvyksi. Opetuksessa kehitetään tietoja ja taitoja terveydestä, elämäntavasta, terveystottumuksista ja sairauksista sekä kehitetään valmiuksia ottaa vastuuta ja toimia oman sekä toisten terveyden edistämiseksi.

Terveystieto on oppiaineena oppilaslähtöinen, toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukeva. Opetuksen lähtökohtana tulee olla lapsen ja nuoren arki, kasvu ja kehitys sekä ihmisen elämäntapa. Opetuksessa otetaan huomioon myös yleiset ja koulu- ja paikkakuntakohtaiset ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Opetuksessa kehitetään tärkeitä tiedonhankintaan ja sen soveltamiseen liittyviä taitoja sekä edistetään terveyden ja hyvinvoinnin kriittistä arvopohdintaa.

Terveystiedon sekä biologian, maantiedon, fysiikan, kemian, kotitalouden, liikunnan ja yhteiskuntaopin opetusta tulee suunnitella yhteistyössä. Opetuksen suunnittelussa tehdään yhteistyötä myös oppilashuollon henkilöstön kanssa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämäntavan tunnuspiirteitä ja oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä*
- *ymmärtämään yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisten hyvinvoinnissa*
- *ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä*
- *kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja*
- *huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyä ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa*
- *tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja*
- *arvioimaan ympäristön, elämäntavan ja kulttuurin sekä median merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta*
- *käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveyden edistämiseksi*
- *ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä.*

OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Vilppulan yhteiskoulussa opetus on järjestetty seuraavasti:

7. luokalla terveystietoa on 1,5 tuntia, 8.luokalla 1 ja 9.luokalla 0,5 tuntia viikossa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Alleviivattuna aiheet, jotka sijoittuvat eri kohtaan kuin valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa.

VUOSILUOKKA: 7

Kasvu ja kehitys

- ihmisen elämänkulku, eri ikäkaudet, syntymä, kuolema
- *fyysinen kasvu ja kehitys: vuorokausirytmä, uni, lepo ja kuormitus, terveyttä edistävä liikunta*
- ravitsemus ja terveys, ravitsemukselliset tarpeet ja ongelmat eri tilanteissa, yleisimmät allergiat ja erityisruokavaliot
- psyykinen kasvu ja kehitys: itsetuntemus ja itsensä arvostaminen, perhe ja sosiaaliset suhteet
- sosiaalinen kasvu ja kehitys: yksilöllisyys ja erilaisuus, yksilön velvoitteet ja vastuu yhteisössään, suvaitsevaisuus, välittäminen ja huolenpito, ristiriitojen selvittäminen ja mieltä painavista asioista puhuminen
- nuoruuden kehityksen erityispiirteitä ja tarpeita, kehittyvä seksuaalisuus
- omasta terveydestä huolehtiminen
- tupakka, alkoholi ja muut päihteet, mielihyvä ja riippuvuus sekä niihin liittyvät valinnat

VUOSILUOKKA: 8

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- *seksuaaliterveys: ihmissuhteet, seksuaalisuus, käyttäytyminen ja niihin liittyvät arvot ja normit*
- *tavallisimmat tartuntataudit ja sairaudet, oireiden tunnistaminen, sairastaminen, itsehoito*
- *liikenneturvallisuus ja -käyttäytyminen, vaaratilanteet ja onnettomuudet, tapaturmat ja ensiapu*

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

- *kansantaudit*
- *ympäristö ja terveys, työhyvinvointi, kulttuuri ja terveys*
- *keskeiset terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelut ja kansalaisjärjestöjen työ*
- *lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskeva lainsäädäntö*

VUOSILUOKKA: 9

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- *terveys, työ- ja toimintakyky voimavarana, henkilökohtaiset voimavarat*
- *tunteet ja niiden ilmaiseminen, sosiaalinen tuki ja turvaverkostot, vuorovaikutustaidot*
- *kehitykseen ja elämänkulkuun liittyvät muutokset, kriisit ja niistä selviytyminen, mielenterveys ja sen vaihtelut, mielen ja ruumiin tasapaino*

- terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä ylläpitävä liikunta, rentoutuminen

AIHEKOKONAISUUDET TERVEYSTIEDOSSA

Kaikki aihekokonaisuudet kuuluvat olennaisesti koko terveystiedon opetussuunnitelmaan. Aihekokonaisuuksien aiheita käsitellään tai hyödynnetään mm. seuraavasti:

Ihmisenä kasvaminen

Ihmisen psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista kasvua käsittelevien aiheiden opiskelu antaa oppilaalle mahdollisuuden pohtia itsessään ja muissa tapahtuvia muutoksia oikean tiedon valossa. Näin oppilaalle tarjoutuu mahdollisuus paremmin ymmärtää ja hyväksyä omia ja muiden erityispiirteitä ja kehittyä suvaitsevana yksilönä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kulttuurin ja terveyden sekä kansantautien välisten yhteyksien pohdinta avartaa oppilaiden käsitystä suomalaisuudesta. Myös suomalaisten hyvinvointipalvelujen, terveydenhuollon ja kansalaisjärjestöjen toiminnan käsittely ohjaa oppilasta huomaamaan suomalaisia erityispiirteitä.

Viestintä ja mediataito

Oppiaineessa ohjataan oppilasta omatoimiseen tiedonhankintaa sekä korostetaan kriittistä suhtautumista eri tiedonlähteisiin.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

Vastuun kantaminen omista valinnoista, ristiriitojen ja ongelmien kohtaaminen ja käsittely, yrittäjä- ja aloitteellinen toiminta, nuorten oikeudet ja velvollisuudet liittyvät olennaisesti terveystiedon keskeisiin sisältöihin, joita käsitellään yksilön ja yhteiskunnan sekä terveyden näkökulmista. Oppilaita pyritään ohjaamaan aktiivisuuteen omien asioidensa hoidossa ja oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa selvittämisessä.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Oppilasta ohjataan tiedostamaan omaa vastuutaan omasta ja muidenkin toiminnasta ja valinnoista, joilla on vaikutusta omaan terveyteen, muihin ihmisiin, yhteiskuntaan tai luontoon.

Turvallisuus ja liikenne

Oppiaineessa ohjataan oppilasta terveellisten elintapojen tiedostamiseen ja noudattamiseen. Lain ja liikennesääntöjen tuntemuksen lisäämisellä, sekä nuorten omien oikeuksien ja velvollisuuksien pohdinnalla oppilaita ohjataan turvalliseen ja terveelliseen elämään.

Ihminen ja teknologia

Opiskelun aikana oppilaat hakevat tietoa myös tietoverkkojen avulla. Teknologian merkitystä nyt ja tulevaisuudessa ihmisen terveyteen ja toimintakykyyn sekä ympäristöön pohditaan mm. työ- ja toimintakykyä käsiteltäessä.

ARVIOINTI

Arvioinnissa huomioidaan yksilöllinen ja monipuolinen työskentely sekä suoriutuminen ja kehitty-

minen tavoitteiden osa-alueilla. Arviointia sovelletaan opetuksen aikana käytettävien erilaisten toiminta- ja työskentelytapojen mukaan. Yhtenä merkittävänä osana arviointia on oppilaan itsearviointi, jossa korostetaan oppilaan omaa ajattelua ja pohdintaa oppiaineen sisältöihin liittyvissä kysymyksissä. Arvioinnilla kannustetaan oman elämäntilanteen arviointiin, muutostarpeiden huomioimiseen ja vastuullisiin, terveyttä edistäviin valintoihin.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Kasvu ja kehitys

Oppilas

- *tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämäntilanteeseen liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta*
- *osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia*
- *osaa kuvata hyvän ystävyysuhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista*
- *tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään*
- *osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.*

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- *tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä*
- *osaa kuvata ja pohtia päihde- ja vaikuteaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuutta ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä*
- *tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta*
- *osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään*
- *tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua.*

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- *osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla*
- *osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet*
- *osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja*
- *osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä.*

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri***Oppilas***

- *tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä*
- *osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niitä edistävistä keinoista omassa lähiympäristössään*
- *tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti*
- *osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.*

7.11 USKONTO

7.11.1 Evankelisluterilainen uskonto

VUOSILUOKKA: 1

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas

- harjoittelee yhdessä elämisen taitoja
- oppii luottamaan elämään ja itseensä
- oppii ymmärtämään oikean ja väärän eron
- tutustuu kristinuskon keskeisiin käsitteisiin ja henkilöihin

KESKEISET SISÄLLÖT

- eläminen muiden kanssa
- rukous lapsen arjessa
- Taivaan Isä
- tutustumista Jeesuksen elämään
- Raamatun kertomuksia
- joulukuukin ja pääsiäinen

VUOSILUOKKA:2

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas

- hyväksyy itsensä ja toiset ihmiset
- opettelee jakamaan omia tunteitaan ja kokemuksiaan
- tutustuu kotiseurakuntaan
- tutustuu Raamatun rakenteeseen ja keskeisiin kertomuksiin

KESKEISET SISÄLLÖT

- erilaisten tunteiden tunnistaminen ja käsittely
- minä ja lähimmäiseni
- Raamattu, pyhä kirja
- Raamatun kertomuksia
- kirkkovuoden juhlia
- kotiseurakunta

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii luottamaan elämään ja itseensä, pyrkii kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä

- tutustuu Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista

KESKEISET SISÄLLÖT

Luottamus ja turvallisuus

- oppilaiden kokemuksista ja elämän tilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita
- Jumala Isänä ja Luojana, Herran siunaus sekä Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- Minun juureni; perheen ja suvun arvoja ja perinteitä
- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- alku- ja patriarkkakertomuksia
- Egyptistä Luvattuun maahan
- kuninkaiden ja profeettojen elämää

Eettisyyteen kasvaminen

- ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus
- kymmenen käskyä ja rakkauden kaksoiskäsky
-

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä
- yhteistyö oman seurakunnan kanssa
- seurakunnan keskeisiä toimintoja kuten jumalanpalvelus
- Herran siunaus
- virsiä ja hengellisiä lauluja

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii luottamaan elämään ja itseensä, pyrkii kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Vanhaan testamenttiin perillä Luvatussa maassa
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista

KESKEISET SISÄLLÖT

Luottamus ja turvallisuus

- Jumala Isänä ja Luojana

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen, vastuullisuus
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia

Raamatun kertomuksia

- kuninkaiden ja profeettojen elämää
- Jeesuksen elämä
- Isä meidän - rukous

Eettisyyteen kasvaminen

- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä
- yhteistyö oman seurakunnan kanssa
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- virsiä ja hengellisiä lauluja

VUOSILUOKKA: 5

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii luottamaan elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista

KESKEISET SISÄLLÖT

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia
- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka liittyvät oppilaiden elämään

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jeesuksen opetukset, Vuorisaarna, Kultainen sääntö

Eettisyyteen kasvaminen

- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot omassa lähipiirissä
- yhteistyö oman seurakunnan kanssa
- juutalaisuuden ja kristinuskon yhteisiä ja erilaisia piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat raamatusta ja suomen evankelisluterilaisesta kirkosta ja osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen

Oppilas

- *tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia*
- *tuntee evankelisluterilaisen kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan*
- *tuntee Suomen evankelisluterilaisen kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä*

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä

Oppilas

- *ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta*
- *tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia*
- *näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään*

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- *hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta*
- *osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänkysymyksiä*
- *pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan*

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- *kykenee eettiseen pohdintaan*
- *tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa niitä huomioon omassa elämässään*

USKONTO JA AIHEKOKONAISUUDET 3-5 LUOKILLA

Ihmisenä kasvaminen

- toisen ihmisen kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus, teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus (kymmenen käskyä ja rakkauden kaksoiskäsky)
- oppilaiden kokemuksista ja elämän tilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita

- Isä meidän - rukous
- Jeesuksen elämä
- seurakunta oppilaan elämässä
- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka kuuluvat oppilaiden elämään
- Jeesuksen opetukset, Vuorisaarna, Kultainen sääntö
- elämän merkitys ja rajallisuus
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- Minun juureni, perheen ja suvun arvoja ja perinteitä
- seurakunta oppilaan elämässä, yhteistyö oman seurakunnan kanssa
- seurakunnan keskeisiä toimintoja, kuten jumalanpalvelus
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia sekä niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- oppilaan kohtaamat uskonnot ja kirkot omassa lähipiirissä
- juutalaisuuden ja kristinuskon yhteisiä ja erilaisia piirteitä
- Raamatun kulttuurivaikutuksia
- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti evankelisluterilainen- ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä
- muut uskonnot ja uskonottomuus
- uskonnonvapaus

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäys

- seurakunta oppilaan elämässä ja yhteistyö seurakunnan kanssa

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

- Jumala luojana
- luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus

Viestintä- ja mediataito

- kristilliseen symboliikkaan tutustuminen

Turvallisuus ja liikenne

eettistä keskustelua Raamatun opetusten vaikutuksesta kulttuurimme käyttäytymissäntöihin (Esim. 10 käskyä ja kultainen sääntö)

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET

Oppilas

- perehtyy kristinuskoon, luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha testamentti juutalaisuuden ja kristinuskon näkökulmasta uusi testamentti Jeesuksen opetusten ja kristinuskon ilmentäjänä
- Raamatun kulttuurivaikutuksia

Suomalainen katsomusperinne

- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus
- uskonnonvapaus
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne
- yhteistyö oman seurakunnan kanssa

Eettisyyteen kasvaminen

- elämän merkitys ja rajallisuus
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET:

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyiden ulottuvuuden ihmisen ja yhteisön elämässä
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteittäin
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

KESKEISET SISÄLLÖT:

- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin
- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän piirteet
- luonnonuskonnot, suomalaiset muinaisuskot
- uskonnonvapaus
- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkkon ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus

ARVIOINTIKRITEERIT ARVOSANALLE 8:

Oppilas

- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta
- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

- hahmottaa omaan maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä

VUOSILUOKKA: 8

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET:

Oppilas

- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy kristinuskoon, sen syntyyn ja kehitykseen sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

SISÄLLÖT:

- Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta
- Uusi Testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia
- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kirkkorakennus sekä sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne
- katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika

ARVIOINTIKRITEERIT ARVOSANALLE 8:

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelisluterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 1

TAVOITTEET:

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä.
- tuntee eettiseen ajatteluun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita, sekä osaa soveltaa näitä pohdintaansa ja toimintaansa

KESKEISET SISÄLLÖT:

- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde
- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen

- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.
- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia.

AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Uskonto oppiaineena tarjoaa aineksia oppilaan psykologiseen ja sosiaaliseen kasvuun esimerkiksi etiikan opetuksen muodossa.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Uskonto ja suvaitsevuus

Kristinuskon suuri vaikutus suomalaisen kulttuurin muotoutumisessa

Suuret maailmanuskonnot ja niiden kulttuurivaikutuksen pääpiirteittäin.

Perheen ja suvun perinteet.

Seurakunta.

Kirkkovuoden juhlat.

Viestintä ja mediataito

Terve kriittisyys uskonnollisen tiedon suhteen.

Eettisten arvojen tunnistaminen viestinnässä.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäys

Oman toiminnan seurausten eettinen arviointi ja vastuu lähimmäisestä.

Seurakunnan ja erilaisten järjestöjen (esim. SPR, Suomen Lähetysseura jne.) toiminta ja merkitys.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä

Eettisesti kestävät arvot.

Jatkuvuuden ajatuksen sisäistäminen.

Elämän ja luonnon kunnioittaminen.

Turvallisuus ja liikenne

Uskontojen väkivallan ja koston vastainen sanoma.

Ristiriitatilanteiden kohtaaminen ilman väkivaltaa.

Ihminen ja teknologia

Teknologia ja eettiset ongelmat (esimerkiksi geenimanipulaatio).

Jokapäiväiseen elämään liittyvien eettisten kysymysten kohtaaminen tiedotusvälineissä.

7.12 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen kokonaisuus, jonka lähtökohtiin kuuluu filosofia sekä yhteiskunta- ja kulttuuritieteitä. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja ohjata aktiivisesti omaa elämäänsä. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaisiksi,

vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Elämäkatsomustiedon opetus tukee kasvua täysivaltaiseen demokraattiseen kansalaisuuteen, joka globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa edellyttää eettisen ajattelu- ja toimintakyvyn kehittämistä, niihin liittyviä laaja-alaisia tietoja ja taitoja sekä katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamista. Elämäkatsomustiedon opetusta ohjaa käsitys oppilaiden mahdollisuudesta kasvaa vapaiksi, tasa-arvoisiksi ja kriittisiksi hyvän elämän rakentajiksi.

VUOSILUOKAT: 1–5

Opetuksen ydintehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja antaa hänelle välineitä tutkia ja rakentaa elämäkatsomustaan ja maailmankuvaansa.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan ja sen myötä oppia hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja kehittää taitojaan ilmaista itseään
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- tutustua ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteisiin ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteisöstä ja luonnosta
- tutustua lähiympäristönsä katsomuksiin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Sisällöistä muodostetaan opintokokonaisuuksia, joiden tulee sisältää aineksia seuraavista aihepiireistä. Vuosittain käsiteltävät sisällöt voivat vuorotella opetusryhmien koostumuksen mukaan.

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

- toisen kohtaaminen ja hänen asemaansa asettautuminen
- hyvä, oikea ja väärä, oikean ja väärän erottaminen, ihmisen hyvyys
- ystävyyden sisältö ja merkitys elämässä
- oikeudenmukaisuus, oikeudenmukaisuuden toteutuminen jokapäiväisessä elämässä, rikkaus ja köyhyys maailmassa
- ajattelun vapaus, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapaus, suvaitsevaisuus ja syrjintä
- hyvä elämä, arvo ja normi, vastuu ja vapaus elämässä

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

- kuka olen ja mitä osaan, elämänvaiheet ja toiveet
- erilaisia elämäntapoja, suvaitsevaisuus ja monikulttuurisuus

- *suomalainen kulttuuri ja suomalaiset kulttuurivähemmistöt, maailman kulttuuriperintö*
- *elämäkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys, erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia*

Yhteisö ja ihmisoikeudet

- *yhteiselämän perusteita, sääntö, sopimus, lupaus, luottamus, rehellisyys ja reiluus, kultainen sääntö*
- *lasten oikeudet, oikeus ja velvollisuus, ihmisoikeudet*
- *tasa-arvo ja rauha, demokratia, tulevaisuuden maailma*
- *etiikan perusteita, teon moraalinen oikeutus, teon tarkoitus ja seuraus, oman elämäni eettisiä ongelmia ja niiden ratkaisuja*

Ihminen ja maailma

- *ympäristö ja luonto, eloton ja elävä, kauneus luonnossa*
- *elämän synty ja kehitys, kertomuksia maailman synnystä, maa ja maailmankaikkeus, elämän erilaisia muotoja, syntymä, elämä ja kuolema luonnossa*
- *luonnon tulevaisuus ja kestävä kehitys, erilaiset aikakäsitykset ja niiden merkitys ihmisten elämässä, maailmanperintö ja ympäristö*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- *kykenee arvioimaan erilaisten tilanteiden moraalisia vaatimuksia ja teon moraalista oikeutusta*
- *ymmärtää tekevänsä väärin toimiessaan vastoin omaksumiaan periaatteita*
- *kykenee tutkimaan moraalisia ongelmia yhdessä muiden kanssa ja hyväksyy erilaisten toimintalähtökohtien olemassaolon*
- *ymmärtää, että konfliktteihin on löydettävissä väkivallattomia ratkaisuja.*

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- *tunnistaa katsomuksellisia kysymyksiä*
- *osaa käyttää oppiaineen keskeisiä käsitteitä (elämäkatsomus, kulttuuri, vähemmistö)*
- *rohkenee esittää omia näkemyksiään ja ymmärtää, että näkemyksiä tulee perustella*
- *pystyy hahmottamaan katsomusvapauden merkityksen omassa elämässään*
- *osaa hahmottaa suomalaisuuden osana maailman kulttuurista monimuotoisuutta.*

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- *tuntee ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita*
- *ymmärtää yhteisten sääntöjen merkityksen*
- *ymmärtää yksilöllisen vastuullisuuden ja sen, että yksilö kuuluu erilaisiin yhteisöihin.*

Ihminen ja maailma

Oppilas

- *tuntee erilaisia maailmaa ja ihmisen paikkaa koskevia selityksiä*

- ymmärtää luonnon ja ympäristön tärkeyden ihmiselle
- osaa toimia luontoa kunnioittaen ja on omaksunut kestävän kehityksen periaatteita.

VUOSILUOKAT: 6–9

Opetuksen ydintehtävänä on syventää oppilaan omaa elämäkatsomusta ja maailmankuvaa koskevaa ymmärrystä. Erilaisista katsomuksista ja uskonnoista opiskellaan perustiedot sekä oppilaan kasvua vastuulliseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi tuetaan.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan ja oppia samalla hahmottamaan kokonaisuuksia sekä kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja kehittää taitojaan ilmaista itseään ja elämäkatsomustaan
- kehittää arvostelukykyyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- omaksua ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailman laajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään ja oppia tuntemaan eri kulttuureissa tärkeinä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppia arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntaapamme.

KESKEISET SISÄLLÖT

Opintokokonaisuudet, jotka voidaan opettaa kursseina, sisältävät syventäviä aineksia luokilla 1–5 käsitellyistä aihepiireistä: ihmissuhteista ja moraalisesta kasvusta, itsetuntemuksesta ja kulttuuri-identiteetistä, yhteisöstä ja ihmisoikeuksista sekä ihmisestä ja maailmasta.

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- yhteiskuntateorian perusteet, demokratia
- politiikka, toimiminen kansalaisena, kestävä kehitys

Katsomusten maailma

- katsomusten historiaa, katsomusvapaus
- maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäkatsomus
- tieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen
- uskonto ja uskonnottomuus, oma elämäkatsomus

Kulttuuri

- kulttuurin tutkimus, kulttuuri ja luonto
- kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus
- käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen

Etiikka ja hyvä elämä

- etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu
- ihmisoikeusetiikka, ympäristöetiikka
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkiminen*
- *luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus, maailmanperintö*
- *minun tulevaisuuteni, toimiminen tulevaisuuden hyväksi*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- *osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä*
- *tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurausten huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat*
- *kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun*
- *kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelevaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä.*

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- *tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja*
- *kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomusperinteisiin*
- *ymmärtää sekulaarin ja uskonnollisen katsomuksen eron*
- *osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista.*

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- *tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron*
- *hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön*
- *pystyy perustelevaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden*
- *tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä*
- *tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita*
- *tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisia että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta.*

Ihminen ja maailma

Oppilas

- *ymmärtää kestävä kehityksen periaatteita*
- *tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia*
- *osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön*
- *ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia.*

Vilppulan kunnassa ei ole lukuvuonna 2005-2006 elämäntutkimustietoa opiskelevia oppilaita. Mikäli myöhemmin on tarvetta aineen opettamiseen, laaditaan siihen osallistuville henkilökohtainen suunnitelma opiskelun tavoitteista.

7.13 HISTORIA

VUOSILUOKKA: 5

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään historian tiedot oman aikansa tulkintoina
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin
- käyttämään oikein aikakäsitteitä
- kuvailemaan muutoksia oman perheen ja kotiseudun historiassa
- esittämään muutoksille syitä

KESKEISET SISÄLLÖT

Omat juuret ja historiallinen tieto

- oman perheen ja kotiseudun historia

Esihistoriallinen ja historiallinen aika sekä ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena
- maaviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin heijastuminen tähän päivään

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään historian tiedot oman aikansa tulkintoina
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin
- kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen oleellisesti ihmisten elämään
- tunnistamaan jatkuvuuden historiassa
- esittämään muutoksille syitä ja seurauksia

KESKEISET SISÄLLÖT

Keskiaika

- uskonnollisen ja maallisen vallan vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin
- ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia

Uuden ajan murros

- eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa; renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- elämää kuninkaan alamaisin ja suurvallan asukkaina
- suomalaisen kulttuurin muotoutuminen
-

Vapauden aate voittaa alaa

- itsevaltiuden aika Euroopassa
- Yhdysvallat itsenäistyy
- Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset

Yksi seuraavista teemoista

- jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri (esim. Kiina tai Etelä-Amerikan intiaanit)
- kaupan käynnin kehitys
- kulttuurin kehitys
- liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- väestössä tapahtuneet muutokset

EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET HISTORIAN OPETUKSESSA 5-6 LUOKIL-
LA.

Ihmisenä kasvaminen

Tavoitteet perusteista.

Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia. Oppilas tietää, että yhteiskunnan jäsenenä hänellä on erilaisia vastuita, velvoitteita ja oikeuksia.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Tavoitteet perusteista.

Oppilas hankkii taitoja toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. Oppilas ymmärtää ihmisoi-
keuksien merkityksen lähiympäristössään ja koko maailmassa.

Viestintä ja mediataito

Tavoitteet perusteista.

Historian opetuksessa korostetaan lähdekritiikkiä sama kriittisyys tulee esille myös suhtautumisessa
tiedotusvälineisiin.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

Tavoitteet perusteista.

Oppilas pohtii demokratian merkitystä eri yhteiskunnissa.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä

Tavoitteet perusteista.

Turvallisuus ja liikenne

Tavoitteet perusteista.

Aihekokonaisuuden tavoitteet ja keskeiset sisällöt toteutuvat oppiaineen tavoitteissa ja sisällöissä,
oppiaineen tunneilla korostetaan turvallisuutta ja vastuullista käyttäytymistä.

Ihminen ja teknologia

Tavoitteet perusteista.

Tutustutaan teknologian kehitykseen eri aikoina.

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa omaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

VUOSILUOKKA 7

Vuosiviikkotuntia: 2

Historian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on syventää oppilaan käsitystä historian tiedon luonteesta. Historian opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä ja perehdyttää hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan 1800- ja 1900-luvuilla.

TYÖTAVOISTA

Vilppulan yhteiskoulussa pyrimme opiskelemaan monimuotoisia työ- ja opiskelutapoja käyttäen. Työtavat vaihtelevat aiheittain: itsenäiset työtavat, ryhmä- ja parityöt, yhteistoiminnallinen oppiminen, erilaiset projektit, tiedotusvälineiden jatkuva seuraaminen (TV, sanomalehdet, videot), www-sivustojen mediakriittinen käyttäminen sekä ulkopuoliset vierailevat asiantuntijat ja erilaiset opintokäynnit, joita toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Sekä historian että yhteiskuntaopin yhtenä tehtävänä on harjaannuttaa oppijan medialukutaitoa ja lähdekritiikkiä esimerkiksi vertailemalla erilaisia tiedonlähteitä. Oppitunneilla harjoitteleminen myös oman perustellun mielipiteen muodostamista mahdollisuuksien mukaan. Tarkoituksena on oppia ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin. Lisäksi 7. ja 8.luokalla oppilas oppii käyttämään historiallista tietoa ja pystyy yhdistämään itsensä oman kotikuntansa menneisyyteen.

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- elämää 1800-luvun Suomessa
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen
- teollistuvan Vilppulan kehitys

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus. Ns. sortokaudet.

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset

KUVAUS OPPILAAN VÄLTTÄVÄSTÄ OSAAMISESTA:*Oppilas*

osallistuu opetukseen ja saavuttaa joitakin opetussuunnitelman tiedollisia ja taidollisia tavoitteita osaa hankkia ja käyttää historiallista tietoa tiedonhaun välineenä.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA:***Tiedon hankkiminen menneisyydestä****Oppilas*

- *pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä. Lähdekritiikki ja lähteiden luotettavuuden arvioiminen.*

Historian ilmiöiden ymmärtäminen*Oppilas*

- *kykenee sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla*
- *aikajärjestykseen*
- *osaa selittää, miksi jollain elämänalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään*
- *osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia.*

Oppilas osaa käyttää historiallista tietoa*Oppilas*

- *pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa*
- *informaatiota.*

VUOSILUOKKA: 8

Vuosiviikkotuntia: 2

Ensimmäisen maailmansodan seuraukset. Laman ja totalitarismin aika

- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota
- *Vilppula sisällissodan näyttämönä.*
- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa
- Suomi maailmansotien välillä

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen
- *Sotavuosien tarinoita ja kohtaloita Vilppulassa soveltuvien osien*

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys
- Lisäksi yksi historian tapahtumien ajankohtaisuuteen (vrt. teemavuodet) nivoutuva työ, jossa käsitellään soveltaen yhtä teemaa. Esimerkiksi
 - a) Jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri
 - b) tasa-arvoisuuden kehitys
 - c) pohjoismaat
 - d) teknologian kehitys
 - e) Euroopan yhdentymisen kehitys

Teematyössä kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (8)

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- *osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä*
- *pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.*

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- *kykenee sijoittamaan opiskelemaansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.*
- *osaa selittää, miksi jollain elämänalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään.*
- *osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia.*

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- *pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykyteknologian avulla saamaansa informaatiota. Hänellä on perusvalmiudet lähdekriittiseen ajatteluun.*
- *pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.*

7.14 YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 yhteiskuntaopin opetuksen tulee antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaa kasvua suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi ja antaa hänelle kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta.

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 3

TAVOITTEET

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut
- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset.

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

Yksilö yhteisön jäsenenä

- perhe, erityyppiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa

Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa. Oman kotikunnan, Vilppulan, vaikuttamisfoorumit
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU-tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- liikenneturvallisuus
- turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittikka, maanpuolustus

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työnteko ja yrittäjäyys

Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistaloukseen
- julkinen talous ja verotus. Aiheen syventäminen mahdollisuuksien mukaan oman kotikunnan esimerkkejä käyttäen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (8)**Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja käyttäminen****Oppilas**

- kykenee tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä
- pystyy perustelevaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista
- osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja niiden seurauksia.

Yhteiskunnallisen tiedon ymmärtäminen**Oppilas**

- ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuissa on olemassa useita vaihtoehtoja
- ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä.

PÄÄTTÖARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Vilppulan yhteiskoulun historian ja yhteiskuntaopin arviointi perustuu perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereihin. Historiaa opiskellaan luokilla 7 ja 8 ja yhteiskuntaoppia opiskellaan 9. vuosiluokalla. Historiasta ja yhteiskuntaopista annetaan päättötodistukseen erilliset numerot. Päättöarviointia annettaessa otetaan tarvittaessa huomioon oppilaan yksilöllisyys ja elämäntilanteiden vaikutus.

7.15 MUSIIKKI

VUOSILUOKKA: 1

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään musiikillisin keinoin sekä yksin että ryhmässä
- kuuntelemaan ääniympäristöä ja musiikkia
- luontevaa äänenkäyttöä
- musiikin perustaitoja -käsitteitä
- oppilas saa monipuolisia kokemuksia musiikista ja musiikin tuottamisesta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- lastenlaulut, laululeikit ja musiikkisadut
- soittamista kehosoitinilla ja tutustumista rytmisoittimiin
- liikkumista musiikin mukana
- elämyksellistä musiikin kuuntelua
- äänen ominaisuuksien havainnointia sekä rytmi- ja melodiakokeiluja
- musiikin peruskäsitteisiin tutustumista, esim. melodia ja rytmi
- oman ja muun maailman musiikkia

VUOSILUOKKA: 2

Vuosiviikkotuntia: 1-2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- luontevaa äänenkäyttöä
- ilmaisemaan itseään musiikillisin keinoin sekä yksin että ryhmässä
- kuuntelemaan ja havainnoimaan ääniympäristöä ja musiikkia
- musiikin perustietoja ja -taitoja
- oppilas saa monipuolisia kokemuksia musiikista ja musiikin tuottamisesta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- lastenlaulut, laululeikit ja musiikkisadut
- soittamista kehosoitinilla, tutustumista rytmi- ja melodiasoitimiin sekä säestystehtäviä
- musiikkiliikuntaa
- elämyksellistä musiikin kuuntelua ja kokemusten kuvailua
- äänen ominaisuuksien havainnointia sekä havainnointia sekä rytmi- ja melodiakokeiluja
- musiikin peruskäsitteisiin tutustumista, esim. nuotti, tauko ja perussyke
- oman ja muun maailman musiikkia

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 1-2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *käyttämään luontevasti omaa ääntään ja ilmaisemaan itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin*

- *kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia*
- *käyttämään musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina*
- *ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta*
- *toimimaan vastuullisesti musisoivan ryhmän jäsenenä sekä musiikin kuuntelijana.*

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäytön harjoituksia puhuen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- lauluohjelmistoa ja kaanoneita
- yhteissoittoa keho- rytmi- ja melodia-soittimilla; perussyke
- monenlaisen musiikin kuuntelua, omien elämysten, mielikuvien ja kokemusten ilmaisua sekä kuvailua
- musiikillista keksintää ja improvisointia
- rytmiin, melodiaan ja dynamiikkaan liittyvää peruskäsitteistöä ilmaisun ja kuuntelun yhteydessä
- suomalaista ja muun maailman musiikkia laulaen, soittaen ja kuunnellen

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 1-2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *käyttämään luontevasti omaa ääntään ja ilmaisemaan itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin*
- *kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia*
- *käyttämään musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina*
- *ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta*
- *toimimaan vastuullisesti musisoivan ryhmän jäsenenä sekä musiikin kuuntelijana.*

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäytön harjoituksia puhuen ja laulaen
- lauluohjelmistoa ja kaanonharjoituksia yksinkertaisina moniäänisinä lauluina
- yhteissoittoa keho- rytmi- ja melodia-soittimilla, sointusoittamisen alkeita
- monenlaisen musiikin kuuntelua, omien elämysten, mielikuvien ja kokemusten ilmaisua sekä kuvailua
- musiikillista keksintää ja improvisointia
- rytmiin, melodiaan, harmoniaan, dynamiikkaan, sointiväriin ja muotoon liittyvää peruskäsitteistöä ilmaisun ja kuuntelun yhteydessä (esim. C-duuriasteikko ja nuottien aika-arvot)
- suomalaista sekä muiden maiden ja kulttuurien musiikkia, esimerkkejä eri aikakausilta ja eri musiikin lajeista

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- *osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiaäniseen yhteislauluun*
- *hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon*
- *hallitsee lauluohjelmistoa, joista osan ulkoa*
- *osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia mu-*

siikillisiä ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja soolo/tutti-harjoituksissa

- *tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla*
- *osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet.*

AIHEKOKONAISUUDET VUOSILUOKILLE 1-4

Ihmisenä kasvaminen

Harjaannutaan toimimaan ryhmässä ja opitaan, että musiikki alkaa hiljaisuudesta. Oppilaalla on mahdollisuus kokea esteettisiä elämyksiä sekä musiikkia kuunnellen että itse musiikkia tuottaen. Opitaan nauttimaan musiikin tuottamisesta sekä ilmaisemaan omaa kokemusta ja omia mielikuvia kuullusta piirtäen, liikkuen ja sanallisesti. Laulu- ja soittoharjoittelun yhteydessä opetellaan tavoitteellisuutta sekä toisten huomioon ottamista.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Opiskellaan oman alueen lauluja ja tutustutaan suomalaiseen musiikkiperintöön (esim. kalevalainen laulanta, kantele). Tutustutaan pohjoismaalaiseen musiikkiin, Euroopan ulkopuoliseen musiikkiin ja kevyeen musiikkiin.

Viestintä ja mediataito

Opitaan ilmaisemaan itseä laulaen, soittaen ja liikkuen. Havaitaan, että musiikin avulla voi ilmaista erilaisia tunnetiloja. Opitaan erilaisia tapoja käyttää omaa ääntä ilmaisemaan laulun välittämää tunnetilaa. Opitaan tulkitsemaan piirtäen ja sanallisesti kuunnellun musiikin viestejä ja tunnelmia.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäjys

Vahvistetaan ilmaisuohkeutta. Osallistutaan oman luokan ja koulun juhliin, kirkkotilanteisiin ja yhteisiin tapahtumiin yhteislaulujen ja musiikkiesitysten muodossa sekä esiintyjinä että yleisönä. Opitaan että erilaisiin tilanteisiin sopivat erilaiset esitykset.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Havainnoidaan ympäristön äänimaailmaa. Opitaan oman äänenkäytön hallintaa. Opitaan nauttimaan hiljaisuudesta ja musiikin kuuntelemisesta. Opitaan huolehtimaan musiikinkirjoista, soittimista ja yhteisistä musiikin opetustiloista. Laulujen aihepiirien valinta ja aihepiiristä keskusteleminen.

Turvallisuus ja liikenne

Laulujen aihepiirien valinta ja niistä keskusteleminen.

Ihminen ja teknologia

Tutustutaan teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin musiikin tekemisessä.

VUOSILUOKKA: 5

Vuosiviikkotuntia: 1-2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- kehittämään osaamistaan musisoivan ryhmän jäsenenä toimien
- tarkastelemaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- havainnoimaan musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriin ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa
- rakentamaan luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen ke-

sinnän keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäyttöä kehittäviä harjoituksia, monipuolista lauluohjelmistoa musiikin eri tyyliä ja lajit huomioon ottaen, osa ulkoa; yksinkertaisia moniäänisiä lauluja
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia
- monipuolista musiikin kuuntelua; sidotaan aikaan, paikkaan tai kulttuuriin (esim. länsimaisen taidemusiikin historiaa)
- tutustutaan orkesterisoittimiin
- musiikillista kokeilua ääntä, laulua, soittimia ja liikettä käyttäen esim. improvisoiden; yksinkertaisia sävellyksiä

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 1-2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ylläpitämään ja kehittämään osaamistaan soittamalla ja laulamalla musisoivan ryhmän jäsenenä toimien
- tarkastelemaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- ymmärtämään musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriä ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa
- rakentamaan luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäyttöä kehittäviä harjoituksia, monipuolista lauluohjelmistoa musiikin eri tyyliä ja lajit huomioon ottaen, osa ulkoa; yksinkertaisia moniäänisiä lauluja
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia
- monipuolista musiikin kuuntelua; sidotaan aikaan, paikkaan tai kulttuuriin (esim. kevyen musiikin vaihteita)
- musiikillista kokeilua ääntä, laulua, soittimia ja liikettä käyttäen esim. improvisoiden; yksinkertaisia sävellyksiä

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ylläpitämään ja kehittämään osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla musisoivan ryhmän jäsenenä toimien
- tarkastelemaan ja arvioimaan kriittisesti erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- ymmärtämään musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriä ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa sekä käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä
- rakentamaan luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

- rentoutus-, hengitys- ja äänenmuodostusharjoituksia
- rytmi- ja melodiaharjoituksia
- monipuolista lauluohjelmistoa, osa ulkoa
- tietoa ihmisäänestä ja laulumusiikista
- kitaran, basson ja rumpujen soiton harjoittelua
- monipuolista yhteissoitto-ohjelmistoa
- kuuntelutehtäviä: joitakin merkittävien säveltäjien teoksia, joiden avulla tutustutaan sävellysten mutorakenteisiin, soittimiin, aikakauteen ja tyylikauteen sekä säveltäjän henkilöön. Tutustutaan eri maiden musiikkiin sekä pop- ja rockmusiikin kehityslinjoihin
- kuuntelun tueksi tarvittavaa tietoa
- rytmien, melodioiden ja sointukulkujen keksintää, variaatoiden tekemistä, erilaisten säestysvaihtoehtojen kokeilua
- laulu-, soitto- ja sävellysharjoituksissa tarvittavaa musiikinteoriaa koskien nuottikirjoitusta, esitysojeita, asteikkoja ja sointuja

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- *osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti*
- *hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittamisen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon*
- *osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan*
- *osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa*
- *tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien musiikkia*
- *tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää*
- *osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä*
- *osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa.*

VIOSILUOKKA: 8-9

TAVOITTEET

Musiikki on 8.-9. luokilla valinnainen aine, jolloin tavoitteet näillä vuosiluokilla pohjautuvat aiemmin määriteltyihin tavoitteisiin vuosiluokille 1-7.

KESKEISET SISÄLLÖT

- valinnaisen musiikin oppisisällöt laajentavat ja syventävät kaikille pakollisen musiikin sisältöalueita painottuen omakohtaiseen musiikin tekemiseen soittaen ja laulaen.

ARVIOINTI

Valinnaisen musiikin arviointi perustuu soveltuvin osin päättöarvioinnin kriteereihin.

AIHEKOKONAISUUDET VIOSILUOKILLE 5-9

Ihmisenä kasvaminen

Musiikkitunneilla oppilaat oppivat suvaitsemaan muiden ihmisten erilaisia ajatuksia ja mielipiteitä

tutustumalla erilaisiin musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin. Samalla avarretaan omia näkemyksiä ja maailmankuvaa. Yhteissoitto ja –laulu auttavat oppilasta huomaamaan yhteistyön onnistumisen edellytykset, joita ovat toisten huomioon ottaminen, vastuun kantaminen sekä omasta osuudesta että kokonaisuuden onnistumisesta. Oppilaat rohkaistuvat myös arvostamaan omia ja toisten näkemyksiä ja saavutuksia. Musisoimisen harjoittelussa opitaan sietämään pettymyksiä, mutta samalla huomataan harjoittelun, pitkäjänteisyyden ja työnteon merkitys tavoitteiden saavuttamisessa. Musiikillisen ilmaisun, luovuuden ja vuorovaikutuksen kautta on mahdollisuus vaikuttaa eheyttävästi oppilaan tunne-elämään.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Tutustutaan valikoiden Suomen ja oman paikkakunnan musiikkiin ja musiikintekijöihin. Valittaessa oppiainesta otetaan huomioon vuodenajat ja erilaiset juhla-ajat. Erilaiset musiikkiesitykset koulun juhlissa ja muissa yhteisissä tilaisuuksissa vahvistavat osaltaan oppilaan kulttuuri-identiteettiä. Tutustutaan eri maiden ja kansojen musiikkikulttuureihin.

Viestintä ja mediataito

Tarkkaillaan musiikin tulkinnan keinoja yksittäisissä sävellyksissä sekä musiikin käyttöä viestinnän ja tehon lisääjänä. Opetellaan rakentavaa kriittisyyttä musiikin kuulijana sekä havaitaan myös kaupallisuuden vaikutuksia musiikkitarjonnassa.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

Tutustutaan musiikin rooliin ja mahdollisuuksiin yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Tarkastellaan musiikintekijöiden asemaa ja oikeuksia yhteiskunnassa.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Tarkastellaan melun ja liiallisen äänenvoimakkuuden vaikutuksia ihmisen terveyteen. Laulujen sanoitusten mahdolliset viittaukset ympäristökysymyksiin huomioidaan.

Turvallisuus ja liikenne

Tarkastellaan turvallisuutta ja liikennettä koskevia kysymyksiä aiheeseen liittyvän musiikin yhteydessä.

Ihminen ja teknologia

Tutustutaan sähkösoittimiin ja äänentoistoon sekä mahdollisuuksien mukaan käytetään tietokonetta musiikin tekemisessä.

7.16 KUVATAIDE

VUOSILUOKKA:1

Vuosiviikkotuntia:2

TAVOITTEET

Oppilas

- kokee iloa ja mielihyvää
- opettelee asettamaan tavoitteita
- saa monipuolisia hahmottamiseen liittyviä kokemuksia eri ympäristöistä
- ilmaisee monipuolisesti itseään kuvataiteen keinoin eri materiaaleja ja työvälineitä käyttäen
- tarkastelee ja oppii arvostamaan omaa ja toisten kuvataiteellista toimintaa

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- piirtäminen: viiva, pinta ja muoto, tumman ja vaalean ero
- maalaaminen ja välineet sekä niiden huolto
- painotyöt
- muovailu ja rakentelu

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- taidekasvatusta
- mahdolliset vierailut ja omat näyttelyt

VUOSILUOKKA:2

Vuosiviikkotuntia:1-2

TAVOITTEET

Oppilas

- kokee iloa ja mielihyvää
- oppii asettamaan tavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi
- saa monipuolisia hahmottamiseen liittyviä kokemuksia eri ympäristöistä
- ymmärtää todellisen ja kuvitteellisen maailman eron
- ilmaisee monipuolisesti itseään kuvataiteen keinoin eri materiaaleja ja työvälineitä käyttäen
- opettelee luottamaan omiin ideoihinsa ja toteuttamaan niitä persoonallisella tavalla
- keskustelee omista ja muiden töistä
- tarkastelee ja oppii arvostamaan omaa ja toisten kuvataiteellista toimintaa

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- piirtäminen: viiva, pinta ja muoto, valo, varjo, tila ja liike
- maalaaminen: väriopin alkeita
- painotyöt
- muovailu ja rakentelu, kolmiulotteisen muodon tutkimista

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- taidekasvatusta
- mahdolliset vierailut ja omat näyttelyt

- eri kulttuurit ja niihin liittyvät myytit, kuvat, esineet

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- oman lähiympäristön tarkastelemista

Media ja kuvaviestintä

- valokuvan ja tietotekniikan välineisiin tutustumista
- kuvien tutkimista
- omia kuvituksia
- kuvakerrontaa

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 1-2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, mielikuvien prosessointia, kuvittelun, keksimisen taitoja, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- *kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja ja materiaalin tuntemusta*
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä
- arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspäivissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä ja nykytaidetta
- *arvioimaan ympäristönsä esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta*
- *tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään*
- *kuvallisen viestinnän välineiden käyttöä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja.*

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- *kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, muovailua ja rakentelua*
- *kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, väri, muoto, tila, liike, aika ja viiva*
- *kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *museo- tai taidenäyttelyvierailuja ja taiteilijan työhön tutustumista*
- *taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista*
- *Suomen kultakauden mestareita, esimerkkejä eri aikakausien taiteesta ja nykytaiteesta*

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Luontoon ja rakennuksiin tutustumista ja niiden kuvaamista
- esineiden tarkastelua, suunnittelua ja valmistamista sekä kolmiulotteista rakentelua

Media ja kuvaviestintä

- kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, kuvan ja tekstin yhdistäminen
- kuvitus, sarjakuva, mainoskuva
- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien kriittistä tarkastelua ja tutkimista

ARVIOINTI

Arviointi muodostuu seuraavista osa-alueista:

- oppilastyöt työkohtaisiin arviointikriteereihin pohjautuen
- tuntityöskentely ja osallistuminen opetuskeskusteluun
- mahdollinen ryhmätyö
- asennoituminen kuvataiteen opiskeluun, harrastuneisuus

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 1-2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, mielikuvien prosessointia, kuvittelun, keksimisen ja luovan ongelmanratkaisun taitoja, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua*
- *kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja ja materiaalin tuntemusta*
- *tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä*
- *tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspöirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytaidetta, suomalaista rakennusperinnettä sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä, arkkitehtuuria ja muotoilua*
- *arvioimaan ympäristönsä esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta*
- *tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään*
- *käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja.*

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- *kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, muovailua ja rakentelua*
- *kuvassomittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, väri, muoto, tila, liike, aika ja viiva*
- *kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *oman paikkakunnan museo- tai taidenäyttelyvierailuja ja taiteilijan työhön tutustumista*
- *taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista*
- *Suomen kultakauden mestareita, esimerkkejä eri aikakausien taiteesta ja nykytaiteesta*

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luontoon, rakennuksiin ja rakennusperintöön tutustumista ja niiden kuvaamista, sekä ympäristön muutosten tunnistamista
- esineiden tarkastelua, suunnittelua ja valmistamista sekä kolmiulotteista rakentelua, ympäristösuunnitelmien tai pienoismallien valmistamista

Media ja kuvaviestintä

- *kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, lähikuva ja yleiskuva, kuvan ja tekstin yhdistäminen*
- kuvitus, sarjakuva, mainoskuva
- valokuvaan, videokuvaan ja digitaaliseen kuvaan tutustuminen mahdollisuuksien mukaan
- *television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien kriittistä tarkastelua ja tutkimista*

AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Tehdään esteettisiä havaintoja. Tuetaan oppilaan kokonaisvaltaista kasvua suhteessa itseen. Toisten huomioonottaminen, oikeudet, velvollisuudet ja vastuut ryhmässä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Tutustutaan omaan, kotiseudun ja suomalaiseen kulttuuriin sekä pohjoismaalaisuuteen. Välitetään tapakulttuuria.

Viestintä ja mediataito

Opetellaan ilmaisemaan omia ajatuksia ja tunteita erilaisissa tilanteissa. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista median välittämiin sisältöihin ja pohditaan niihin liittyviä arvoja.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Omassa yhteisössä osallistumisen ja vaikuttamisen opettelua sekä arviointia.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Työskentelyvälineistä, materiaaleista ja siisteydestä huolehtiminen. Kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä.

Turvallisuus ja liikenne

Liikennemerkit, huomiovärit, turvallisuusvärit. Työturvallisuus.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- *osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvillean sekä muuntaa havaintojaan kuviksi*
- *osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia*
- *osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna*

- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearvioinnissaan
- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemieltyksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä
- tietää, mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä sekä taiteen parissa eri yhteyksissä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa
- tunnistaa ja arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää, mitä arkkitehdit ja muotoilijat tekevät, ja tuntee joitakin arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

ARVIOINTI

- Arviointi muodostuu seuraavista osa-alueista:
- oppilastyöt työkohtaisiin arviointikriteereihin pohjautuen
- tuntityöskentely ja osallistuminen opetuskeskusteluun
- mahdollinen ryhmätyö
- asennoituminen kuvataiteen opiskeluun, harrastuneisuus

VUOSILUOKAT: 5–9

Kuvataiteen opetuksessa 5–9 luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy.

Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi yhdessä toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- *tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan*
- *nauttimaan omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti sekä ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä*
- *ymmärtämään taiteellisen prosessin ominaislaatua taltioidessaan oman työskentelynsä kulua*

- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja, kuten sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja, sekä käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä
- hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä
- tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
- työskentelemään itsenäisesti ja yhteisön jäsenenä kuvataiteen projekteissa.

VUOSILUOKKA : 5

Vuosiluokat 5. ja 6. yhteensä 3 vuosiviikkotuntia

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- piirustus, grafiikka, maalaus, kuvanveisto, kuvallisen ajattelun syventäminen
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika ja viiva
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja nykytaiteessa
- ohjattuja näyttely- tai museovierailuja, taiteilijan työhön tutustumista
- kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutkimista
- suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tärkeimpiin edustajiin tutustumista

Media ja kuvaviestintä

- kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa
- kuvakerronnan muotoja: kuvituksen ja sarjakuvan erityispiirteitä
- graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä
- mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja
- elokuvien ja televisio-ohjelmien analysointia

Arviointi perustuu soveltuvin osin päättöarvioinnin kriteereihin

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiluokat 5. ja 6. yhteensä 3 vuosiviikkotuntia

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- piirustus, grafiikka, maalaus, kuvanveisto, kuvallisen ajattelun syventäminen

- *kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika ja viiva*
- *kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa*
- *omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja nykytaiteessa sekä eri kulttuurien kuvamaailmassa*
- *ohjattuja näyttely- tai museovierailuja, taiteilijan työhön tutustumista ja tietoverkon kulttuuripalvelujen hyödyntämistä*
- *kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää*

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- *luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutkimista sekä erilaisten ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesti ja suunnittelun näkökulmasta*
- *arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoihin, tyylipiirteisiin ja perinteisiin tutustumista*

Media ja kuvaviestintä

- *kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa, mediaesitysten rakenteellista ja sisällöllistä analyysia*
- *graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita*
- *mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja*
- *elokuvien ja televisio-ohjelmien analysointia*

Arviointi perustuu soveltuvin osin päättöarvioinnin kriteereihin

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotunteja: 1

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuu ja kuvallinen ajattelu

- *piirustus, maalaus, keramiikka, tilataide ja taide ympäristössä, kuvallisen ajattelun syventäminen*
- *kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi*
- *kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa*
- *omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin*
- *Itseensä ja muihin tutustuminen kuvataiteen keinoin.*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *keskeisiä piirteitä nykytaiteessa. Esim. installaatio nykytaiteen muotona*
- *ohjattuja näyttely- tai museovierailuja, taiteilijan työhön tutustumista ja tietoverkon kulttuuripalvelujen hyödyntämistä*
- *kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää, suomalaisesta taiteesta*

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- *luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutki-*

mista sekä erilaisten ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta

- *tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista, muotoiluprosessiin tutustumista, materiaalin ja käyttötarkoituksen yhteyden tarkastelua. Tilasuunnitelman rakentaminen, Vilpulan kunta tarkastelun kohteena.*

Media ja kuvaviestintä

- *kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa, mediaesitysten rakenteellista ja sisällöllistä analyysia. Kuvan viesti ja viestin lukeminen.*
- *valokuvausta tai video- ja digitaalista kuvausta*
- *graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä, typografi an ja taiton perusteita*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas osaa

- *ilmaista itseään kuvallisin keinoin*
- *käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita*
- *valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimpia materiaaleja ja tekniikoita*
- *selostaa kuvan tekemisen prosessia luonnoksista valmiisiin töihin*
- *tunnistaa joitakin keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen*
- *tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia*
- *hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- tai museokäyntejä ja Internetin kulttuuripalveluja*
- *erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia*
- *tuntee suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään*
- *tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä*
- *kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta tai videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua*
- *analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta*
- *osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saatua palautetta omassa työskentelyssään*
- *osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearviointissa*
- *pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa*
- *osaa ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon- ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä.*

ARVIOINTI

Arviointi muodostuu seuraavista osa-alueista:

- oppilastyöt työkohtaisiin arviointikriteereihin pohjautuen
- tuntityöskentely ja osallistuminen opetuskeskusteluun
- mahdollinen ryhmätyö
- asennoituminen kuvataiteen opiskeluun, harrastuneisuus

AIHEKOKONAISUUDET KUVATAITEEN OPETUKSESSA

Ihmisenä kasvaminen

Pitkäjänteinen ja tavoitteellinen työskentely, aiheen pohdinta ja luonnostelu osana kuvataideprosessia. Esteettisten havaintojen tulkinta.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Omaan kulttuuriseen ympäristöön tutustuminen mm. taideteosten, kuvien, rakennusten, ympäristön ja esineiden kautta. Kunnioituksen herääminen omaa asunympäristöä, kulttuuria ja perinteitä kohtaan. Omassa kokemuspöyrissä oleviin vieraisiin kulttuureihin tutustuminen.

Viestintä- ja mediataito

Tutustuminen ja kriitiseen suhtautumiseen kasvaminen viestinnän ja median kuvallisiin keinoihin ja kuvaan viestinä. Omien ajatusten ja tunteiden ilmaisua erilaisissa tilanteissa. Harjoitellaan käyttämään viestinnän ja median välineitä tiedonhankinnassa.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Ympäristön tarjoamiin kulttuuri- ym tapahtumiin osallistuminen ja vaikuttaminen.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys. Mahdollisimman pitkä elinkaari hyödykkeille kierrättämällä ja uusiokäyttämällä. Työskentelyvälineistä,, materiaaleista ja siisteydestä huolehtiminen.

Turvallisuus ja liikenne

Liikenteen vaikutus ympäristöön. Värisymboliikka; liikennemerkkien värit ja niiden merkitys.

Ihminen ja teknologia

Moderni teknologia tarjoaa uusia innovatiivisia ratkaisuja.

7.17 KÄSITYÖ

VUOSILUOKKA:1

Vuosiviikkotuntia:2

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii kehittämään käden taitojaan
- tutustuu erilaisiin materiaaleihin, työvälineisiin ja -menetelmiin
- kehittää luovuuttaan, esteettisyyden tajuaan ja ongelmanratkaisukykyään
- opettelee noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita
- opettelee tarkastelemaan omaa työskentelyään
- oppii työvälineiden turvallista käyttöä
- oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä siisteydestä

KESKEISET SISÄLLÖT

- erilaiset tekstiilityön ja teknisen työn materiaalit, esimerkiksi kangas, huopa, paperi, pahvi, langat, puu ja kierrätysmateriaalit
- työvälineet, esimerkiksi sakset, neula, liima, erilaiset massat ja savi
- työtavat, esimerkiksi käsin ompelu, leikkaaminen, rakentelu ja muovailu, pujottelu, punominen, paperin taittelu
- oikeat työasennot
- työturvallisuus; välineiden asianmukainen käyttö ja säilytys
- työn suunnittelua, toteutusta ja arviointia
- käsityöperinteeseen tutustumista

VUOSILUOKKA:2

Vuosiviikkotuntia:1-2

TAVOITTEET

Oppilas

- kehittää edelleen käden taitojaan
- tutustuu erilaisiin materiaaleihin, työvälineisiin ja -menetelmiin
- kehittää luovuuttaan, esteettisyyden tajuaan ja ongelmanratkaisukykyään
- opettelee noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita
- oppii työvälineiden turvallista käyttöä
- oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä siisteydestä
- oppii työn itsenäistä suunnittelua
- oppii tarkastelemaan omaa työskentelyään sekä arvostamaan omaa ja toisten työtä

KESKEISET SISÄLLÖT

- erilaiset tekstiilityön ja teknisen työn materiaalit, esimerkiksi kangas, huopa, paperi, pahvi, langat, puu ja kierrätysmateriaalit
- työvälineet, esimerkiksi sakset, neula, liima, erilaiset massat ja savi
- työtavat, esimerkiksi käsin ompelu, leikkaaminen, rakentelu ja muovailu, virkkaus, pujottelu, punominen, paperin taittelu, naulaaminen, hionta, sahaaminen
- oikeat työasennot

- työturvallisuus; välineiden asianmukainen käyttö ja säilytys
- työn suunnittelua, toteutusta ja arviointia
- käsityöperinteeseen tutustumista

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 2

Opetus käsittää sisältöjä teknisestä työstä ja tekstiilityöstä.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä
- oppii käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- oppii käsityön perustekniikoita ja tuotesuunnittelua
- kehittää luovuuttaan, esteettisyyden tajuaan ja ongelmanratkaisukykyään
- opettelee noudattamaan kestäväen kehityksen periaatteita
- oppii työvälineiden ja koneiden turvallista käyttöä
- oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- *oppii avaruudellista hahmottamista suunnittelussaan ja työskentelyssään*
- *oppii kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin*
- opettelee kokonaisen käsityöprosessin toteuttamista (suunnittelu, toteutus, arviointi)
- oppii arvioimaan omaa työskentelyään ja arvostamaan omaa ja toisten työtä

KESKEISET SISÄLLÖT

- keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja ja työvälineitä
- keskeisiä työtapoja (esim. koneompeluun tutustuminen, neulonta tai virkkaus, puun sahaaminen, hiominen, naulaaminen ja poraaminen)
- *työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät*
- omien töiden suunnittelua, tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua sekä tuotteiden valmistamista
- oppilaan lähiympäristössä esiintyviin ilmiöihin tutustumista, esim. sähkö

ARVIOINTI

Arviointi muodostuu seuraavista osa-alueista:

- Oppilastyöt
- Tuntityöskentely ja osallistuminen opetuskeskusteluun
- Mahdollinen ryhmätyö ja esitelmä/ tutkielma
- Asennoituminen käsityön opiskeluun, harrastuneisuus

Töiden ja tuotosten yhteydessä suoritetaan itsearviointia

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 2

Opetus käsittää sisältöjä teknisestä työstä ja tekstiilityöstä.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä
- oppii käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- oppii käsityön perustekniikoita ja tuotesuunnittelua
- oppii valmistamaan, huoltamaan ja korjaamaan arkipäivän tuotteita
- kehittää luovuuttaan, esteettisyyden tajuun ja ongelmanratkaisukykyään
- opettelee noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita
- oppii työvälineiden ja koneiden turvallista käyttöä
- oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- *oppii avaruudellista hahmottamista suunnittelussaan ja työskentelyssään*
- *oppii kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin*
- oppii hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin (suunnittelu, toteutus, arviointi)
- oppii arvioimaan omaa työskentelyään ja arvostamaan omaa ja toisten työtä
- tutustuu arkielämään liittyvään teknologiaan sekä tietoteknisten välineiden käyttöön käsityöprosessin eri vaiheissa

KESKEISET SISÄLLÖT

- keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja ja työvälineitä
- keskeisiä työtapoja (esim. koneompelu, neulonta tai virkkaus, kirjonta, puun sahaaminen, hiominen, naulaaminen, poraaminen, maalaaminen ja lakkaus, myös muovien ja raudan työstö)
- *työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät*
- omien töiden suunnittelua, tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua sekä tuotteiden valmistamista
- oppilaan lähiympäristössä esiintyviin ilmiöihin tutustumista, esim. sähkö
- tutustutaan mahdollisuuksiin harrastaa käsitöitä lähiseudulla
- tutustutaan kotipaikkakunnalle omaleimaisiin, sekä vanhoihin että moderneihin käsityötuotteisiin, -välineisiin, -materiaaleihin ja työtapoihin
- *materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- *osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen*
- *työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen*
- *hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja*
- *työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä*
- *ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita*

- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

ARVIOINTI

Arviointi muodostuu seuraavista osa-alueista:

- Oppilastyöt
- Tuntityöskentely ja osallistuminen opetuskeskusteluun
- Mahdollinen ryhmätyö ja esitelmä/ tutkielma
- Asennoituminen käsityön opiskeluun, harrastuneisuus
- Töiden ja tuotosten yhteydessä suoritetaan itsearviointia

AIHEKOKONAISUUDET

Käsityö sopii liitettäväksi kaikkiin aihekokonaisuuksiin, mutta erityisesti ihmisenä kasvamiseen, kulttuuri-identiteettiin ja kansainvälisyyteen, ympäristökasvatukseen, työturvallisuuteen ja teknologiaan.

Ihmisenä kasvaminen

Opetellaan pitkäjänteistä työskentelyä ja itsensä kehittämistä. Toimitaan ryhmässä toiset huomioi- den. Saadaan esteettisiä kokemuksia.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Tutustutaan kotiseudun käsityökulttuuriin.

Ympäristökasvatus

Opetellaan huomioimaan oman toiminnan vaikutuksia sekä omaksumaan kestävän kehityksen mu- kaisia toimintatapoja.

Työturvallisuus

Opetellaan tunnistamaan turvallisuus- ja terveystorjennat, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan vahingon sattuessa tarkoituksenmukaisesti.

Teknologia

Opetellaan ymmärtämään työvälineiden ja koneiden toimintaperiaatteita ja käyttämään niitä.

VUOSILUOKAT 5–9

Käsityön opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 5–9 on syventää ja kartuttaa oppilaan käsityötietoja ja -taitoja siten, että hän kykenee entistä itsenäisemmin tekemään tarkoituksenmukai- sia materiaali-, työtapa- ja työvälinevalintoja käsityöprosessin eri vaiheissa. Häntä rohkaistaan luovaan suunnitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn sekä ohjataan arvostamaan työn ja mate- riaalin laatua. Oppilaiden yhteistyötaitoja kehitetään toteuttamalla yhteishankkeita oppilasryhmis- sä eri oppiaineitten ja paikkakunnan työ-, tuotanto- ja kulttuurielämän edustajien kanssa. Opetus käsittää kaikille oppilaille yhteisesti sekä teknisen työn että tekstiilityön sisältöjä, minkä lisäksi op- pilaalle voidaan antaa mahdollisuus painottua käsityöopinnoissaan kiinnostuksensa ja taipumus- tensa mukaan joko tekniseen työhön tai tekstiilityöhön.

Oppilaat valitsevat painotuksen teknisen- ja tekstiilityön välillä vuosiluokille 5 -7. Lisäksi toteute- taan lukuvuosittain vaihtotyöskentelyjakso, jossa tutustutaan ei-painotetun osa-alueen työtapoihin, välineisiin ja tekniikoihin. Vaihtojakson arviointi vaikuttaa suuntaa-antavasti käsityön päättöarvosa-

naan.

Perusopetuksen vuosiluokilla 5 -9 varmistetaan ehjä käsityön koulupolku, jolla turvataan oppilaan taitojen kehittyminen.

TAVOITTEET

Vuosiluokkien 1–4 tavoitteita käsitellään syvällisemmin, ja lisäksi oppilas

- *oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita sekä ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot*
- *perehtyy suomalaiseen ja soveltuvin osin myös muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin saaden siten ainesta oman identiteettinsä rakentamiseen ja omaan suunnittelutyöhönsä*
- *perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevaisuustyötehtävissä ja harrastuksissa*
- *oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä etsimään luovia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä*
- *oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa*
- *oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja.*

KÄSITYÖN YHTEISET SISÄLLÖT

- *tuote- ja prosessi-ideointi*
- *muodot, sommittelu ja värit*
- *materiaali- ja kuluttajatietous*
- *tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö*
- *erilaiset työjärjestykset ja työohjeet*
- *käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin, muun muassa kuvataiteeseen, luonnontieteisiin ja matematiikkaan*
- *erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi- ja dokumentointitekniikoita*
- *tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista*
- *oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi sekä osallistuminen myös toisten töiden yhteiseen tarkasteluun*

VUOSILUOKKA 5

Vuosiviikkotunteja: 2

TAVOITTEET

Vuosiluokkien 1–4 tavoitteita käsitellään syvällisemmin, ja lisäksi oppilas

- *oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita*

- oppii ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- tutustuu suomalaiseen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin
- tutustuu perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä ja harrastuksissa
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan omaa ja muiden työtä
- oppii etsimään luovia ratkaisuja ongelmiin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa

TEKNISEN TYÖN SISÄLLÖT

Vuosiluokkien 1-4 sisältöjä käsitellään syvällisemmin

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekninen piirtäminen ja mallintaminen
- *erilaisten materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin*
- rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden sisältämä viesti
- erilaisten laitteiden toimintaperiaatteisiin ja teknologisiin käsitteisiin tutustuminen

Valmistaminen

- *teknisessä työssä tarvittavat käsityövälineet ja koneet sekä niiden taitava ja turvallinen käyttö*
- *teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden luova valinta, yhdistäminen ja työstäminen*
- *kodin ja vapaa-ajan välineiden huolto, kunnostus ja kierrätys*

TEKSTIILITYÖN SISÄLLÖT

Vuosiluokkien 1-4 sisältöjä käsitellään syvällisemmin

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekstiilituotteiden kolmiulotteisen muodon ja kaavan yhteys
- materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri tekniikoilla

Valmistaminen

- tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden oikea valinta käyttökoh- teeseen, toimintaperiaatteet, turvallinen käyttö sekä huolto
- *tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen luovasti*
- *tekstiilituotteiden hoito ja huolto sekä kierrätys*

Arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin päättöarvioinnin kriteereitä

VUOSILUOKKA 6

Vuosiviikkotunteja: 2

TAVOITTEET

Vuosiluokkien 1–5 tavoitteita käsitellään syvällisemmin, ja lisäksi oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuot- teita
- oppii ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot

- tutustuu suomalaiseen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin
- tutustuu perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä ja harrastuksissa
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisestikin omaa ja muiden työtä
- oppii etsimään luovia ratkaisuja ongelmiin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa

TEKNISEN TYÖN SISÄLLÖT

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- *erilaisten materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin*
- tekninen piirtäminen ja mallintaminen
- rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden sisältämä viesti
- erilaisten laitteiden toimintaperiaatteisiin ja teknologisiin käsitteisiin tutustuminen

Valmistaminen

- *teknisessä työssä tarvittavat käsityövälineet ja koneet sekä niiden taitava ja turvallinen käyttö*
- elektroniikkaan tutustuminen : peruskäsitteitä ja komponentteja
- *teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden luova valinta, yhdistäminen ja työstäminen*
- *kodin ja vapaa-ajan välineiden huolto, kunnostus ja kierrätys*

TEKSTIILITYÖN SISÄLLÖT

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekstiilituotteiden kolmiulotteisen muodon ja kaavan yhteys
- materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri tekniikoilla

Valmistaminen

- tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden oikea valinta käyttökoh- teeseen, toimintaperiaatteet, turvallinen käyttö sekä huolto
- *tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen luovasti*
- *tekstiilituotteiden hoito ja huolto sekä kierrätys*

Arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin päättöarvioinnin kriteereitä

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotunteja: 3

Oppilaat jatkavat 7. luokalla painotetusti sen käsityön osa-alueen opiskelua, jonka he ovat valinneet 5. luokalla. Lisäksi toteutetaan 7. luokan aikana vaihtotyöskentelyjakso, jossa tutustutaan ei-paino- tetun osa-alueen työtapoihin, välineisiin ja tekniikoihin. Vaihtojakson arviointi vaikuttaa suuntaa- antavasti käsityön päättöarvosanaan.

Perusopetuksen vuosiluokilla 5-9 varmistetaan ehjä käsityön koulupolku, jolla turvataan oppilaan taitojen kehittyminen.

TEKNISEN TYÖN SISÄLLÖT

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- Tutustuminen tietotekniseen työsuunnitteluun ja työpiirustuksen laatimiseen
- Rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden sisältämä symbolinen merkitys eli viesti.

Valmistaminen

- Puun, muovin ja metallin koneellinen työstäminen
- Teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden luova valinta, yhdistäminen ja työstäminen
- Hitsaustekniikoiden perusteita
- Pienjännitteisten laitteiden suunnittelu, testaus ja kojerakentelu
- Viimeistely
- Monipuolista laiterakentelua.
- **Puutyö**
 - Toteutetaan aihepiirin pohjalta itsenäisesti suunniteltu tuote, jossa oppilaan on laadittava ymmärrettävä työpiirustus. Prosessin aikana opitaan koneellisen puuntyöstön oikeat työtavat ja turvallisuustekijät. Tutustutaan eri puulajikkeisiin ja niistä tehtyihin tuotteisiin.
- **Metallityö**
 - Opetetaan perustyö- ja perustyöstötavat valmistamalla yksinkertaisia tuotteita. Samoin harjoitellaan teknistä piirustusta. Tutustutaan eri metalleihin ja niiden kauppa-laatuihin.
- **Elektroniikka**
 - Opetetaan elektroniikan perusteita tekemällä yksinkertainen harjoitustyö, jonka toiminta kyetään ymmärtämään. Työssä voidaan yhdistellä erilaisia materiaaleja kotelointia toteutettaessa.
- **Muovityö**
 - Tutustutaan muovin ominaisuuksiin sekä tehdään pienimuotoinen harjoitustyö, jossa opitaan muovin työstön perusteita.

Käytettävät työtavat pyritään valitsemaan siten, että niiden tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytapoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista samoin kuin antaa mahdollisuuksia eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan ja elämyksiin. Tavoitteena on myös, että oppilas ymmärtää huolehtia työympäristöstään.

TEKSTIILITYÖN SISÄLLÖT

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- *tekstiili- ja muotihistoriaa soveltuvin osin kodin tekstiilejä ja vaatekappaleiden yhteistyössä*
- *sisustustekstiilien, vaatteiden ja tekstiilitaitteen symbolinen merkitys eli viesti*

- *tietoteknisiä sovelluksia ja uusi teknologia suunnittelun apuvälineinä*
- *tekstiilituotteiden kolmiulotteisen muodon konstruointi, esimerkiksi kaavoituksen perusteita*
- *kaavojen jäljentäminen ja saumavaran lisäys kaavoihin*
- *tekstiilimateriaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin*
- *materiaalitietoutta: kankaat, neuleet, luonnonkuidut ja tekokuidut*

Valmistaminen

- *tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden oikea valinta*
- *käyttökohteeseen, toimintaperiaatteet, turvallinen käyttö sekä huolto*
- *tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen*

- *tekstiilituotteiden hoito ja huolto sekä kierrätys*

• **Ompelu**

- *ompeelukoneen käytön kertaus*
- *yhdysseura, huollittelu ja päärme*
- *työjärjestys*
- *vaatteita ja muita käyttötuotteita muodin ja mieltymyksien mukaan, yhdessä/ yksin suunnitellen, taitojen mukaan omia sovellutuksia ideoiden.*

• **Lankatyöt**

- *kerrataan ja syvennetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja*
- *itse suunnitellen yksinkertainen neule- tai virkkuutyö*

• **Tuotteen kuviointi**

- *erilaisiin kankaan kuviointitapoihin tutustuminen; kankaanpainanta, maalaus, konekirjonta, käsikirjonta, neuleen kirjonta ym*

• **Erikoistekniikat**

- *valmistetaan mahdollisuuksien ja mieltymysten mukaan esim: huovutustyö, kynttilöitä, paperinarutöitä, solmutöitä ym.*

• **Kudonta**

- *kudonnan perustekniikka, jolla kudotaan poppana, matto, kaulahuivi tai vastaava.*
- *Kudonnan opetus toteutetaan yhteistyössä Pirkanmaan käsi- ja taideteollisuus ry:n Vilppulan käsityökeskuksen kanssa..*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- *havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaa-*

lit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus

- *ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle*
- *dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa*
- *osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.*

Valmistaminen

Oppilas

- *työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä*
- *hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen*
- *osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä*
- *osaa ohjatusti käyttää työssään kehittynyttä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia*
- *osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.*

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- *kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan*
- *havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa*
- *osoittaa arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja halua suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti*
- *arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein*
- *ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia*
- *muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.*

ARVIOINTI

Arviointi muodostuu seuraavista osa-alueista:

- oppilastyöt
- tuntityöskentely ja osallistuminen opetuskeskusteluun
- mahdollinen ryhmätyö ja esitelmä/ tutkielma
- asennoituminen käsityön opiskeluun, harrastuneisuus

Töiden ja tuotosten yhteydessä suoritetaan itsearviointia.

AIHEKOKONAISUUDET KÄSITTYÖN OPETUKSESSA

Ihmisenä kasvaminen

Onnistumisen kokemuksen kautta myönteinen minäkuva, vastuuntunto sekä positiivinen asenne käsillä tekemiseen kehittyy. Töiden valinnoissa otetaan huomioon oppilaan ikä ja iän mukanaan tuomat kiinnostuksen kohteet. Toimitaan ryhmässä toiset huomioiden. Positiivinen minäkuva kehittyy mielekkästä tekemisestä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Tutustutaan suomalaiseen ja muiden maiden käsityön kulttuuriperinteeseen. Kauneuskäsitys kehittyy esteettisillä kokemuksilla.

Viestintä- ja mediataito

Pukeutuminen tilanteen mukaan. Mitä haluamme viestiä pukeutumisellamme. Esineiden ja vaateiden kertoma viesti (esteettisyys- funktionalisuus). Muodin ja mainonnan merkitys vaatetuksessa.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Sisäiseen yrittäjyyteen kannustaminen omatoimisuuden ja aloitteellisuuden kautta.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Vastuunkantaminen ympäristöstä kuluttajakasvatuksen keinoin. Käsillä tekeminen tukee yleistä hyvinvointia sekä mielenterveyttä. Ehkäisee uusavuttomuuden kehittymistä. Tuotteiden korjaaminen ja kierrätysmateriaalin käyttö.

Turvallisuus ja liikenne

Opetellaan tunnistamaan turvallisuus- ja terveysriskejä, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan vahingon sattuessa tarkoituksenmukaisesti. Turvallinen liikkuminen liikenteessä kauppaan, käsityökeskukseen ym paikkoihin.

Ihminen ja teknologia

Hyvät työskentelyasennot terveyden ja hyvinvoinnin säilymiseksi. Koneiden ja laitteiden käytön hallinta. Tietoteknisten sovellutusten käyttäminen opetuksessa.

7.18 LIIKUNTA

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT LUOKILLA 1-4

Vuosiluokkien 1-4 liikunnan opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan valmiudet sekä yksilölliset kehitysmahdollisuudet. Opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus, ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

VUOSILUOKKA: 1

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas

- koee liikunnan iloa
- oppii yhteispeliä ja sääntöjen noudattamista
- oppii motorisia perustaitoja
- innostuu liikunnan harrastamisesta
- oppii huolehtimaan tarkoituksenomaisesta pukeutumisesta ja puhtaudesta
- oppii turvallisia liikuntatapoja

KESKEISET SISÄLLÖT

Motoriset perustaidot:

- juokseminen etu- ja takaperin
- hyppääminen: ponnistaminen, joustaminen, käsien käyttö
- heittäminen: erilaisia heittoja yhdellä ja kahdella kädellä

Luontoliikunta:

- liikkuminen erilaisissa maastoissa
- koulun alueen hahmottaminen
- maastoleikit

Musiikkiliikunta:

- musiikin mukaan liikkuminen, esim. mielikuvat, laulu- ja perinneleikit

Talviliikunta:

- luistelu ja jääpelit: luistinten kiinnittäminen, kaatuminen ja nouseminen, tasapainoharjoitukset, t-potku, liukuminen, jarrutus, leikit ja pelit
- hiihto: hiihtovälineiden kiinnitys ja oikeat otteet, suksien hallinta, perinteisen hiihdon alkeet

Uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja

Palloilu

- viitepelejä

VUOSILUOKKA: 2

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas

- koee liikunnan iloa

- oppii noudattamaan reilun pelin sääntöjä
- kehittää edelleen motorisia perustaitoja
- innostuu liikunnan harrastamisesta
- oppii uimataidon alkeet

KESKEISET SISÄLLÖT

Motoristen perustaitojen kehittäminen:

- juokseminen nopeutta ja suuntaa vaihdellen
- hyppääminen: vauhdin ja ponnistuksen yhdistäminen
- heittäminen: heittoasento, erilaisia heittoja yhdellä ja kahdella kädellä

Luontoliikunta:

- liikkuminen erilaisissa maastoissa
- koulun alueen hahmottaminen
- maasto- ja piiloleikit

Musiikkiliikunta:

- musiikin mukaan liikkuminen, esim. mielikuvat, laulu- ja perinneleikit

Talviliikunta:

- luistelu: jarrutus, taaksepäin luistelu, hyppääminen, leikit ja pelit
- hiihto: mäen laskeminen ja nouseminen, jarruttaminen

Uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja

VUOSILUOKKA: 3

Vuosiviikkotuntia: 2-3

TAVOITTEET

Oppilas

- kokee liikunnan ja oppimisen iloa
- oppii monipuolisesti liikunnan motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä liikunnan harrastamiseen
- harjaantuu yhteistyötaitoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista
- oppii pukeutumaan asianmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtimaan puhtaudestaan

KESKEISET SISÄLLÖT

Perusliikuntaa

- juokseminen: pika- ja kestävyysjuoksua leikinomaisin harjoittein
- heittäminen: pituus- ja tarkkuusheittoja erilaisin välinein
- hyppääminen: vauhdin ja erilaisten ponnistusten yhdistäminen

Voimistelua

- ilman välineitä: esim. lihaskuntoharjoituksia, venyttelyä
- erilaisilla välineillä: pyörityksiä, heittoja, venytyksiä
- telineillä: tasapainottamista, hyppäämistä, heilumista, pyörimistä, erilaisia voimistelusarjoja

Musiikkiliikuntaa

- pieniä tansseja, luovia tanssiharjoitteita

Tutustumista eri palloilulajeihin sekä niiden viite- ja pienpeleihin

- perustaitojen harjoittelua, pelivälineiden käsittelyharjoituksia, peliharjoituksia

Luontoliikuntaa, karttaan tutustumista

- karttamerkit, kartan suuntaaminen

Talviliikuntaa

- hiihtotaitojen harjaannuttaminen erilaisissa maastoissa
- luistelu eteen - ja taaksepäin, liu'ut, jarruttaminen, jääpelit

Uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja

VUOSILUOKKA: 4

Vuosiviikkotuntia: 2-3

TAVOITTEET**Oppilas**

- kokee liikunnan ja oppimisen iloa
- oppii monipuolisesti liikunnan motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä liikunnan harrastamiseen
- harjaantuu yhteistyötaitoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista
- oppii pukeutumaan asianmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtimaan puhtaudestaan

KESKEISET SISÄLLÖT**perusliikuntaa**

- Juokseminen: pika- ja kestävyysjuoksua leikinomaisin harjoittein,
- koordinaatioharjoitteita
- heittäminen: pituus- ja tarkkuusheittoja erilaisin välinein
- hyppääminen: vauhdin ja erilaisten ponnistusten yhdistäminen

voimistelua

- ilman välineitä: esim. lihaskuntoharjoituksia, venyttelyä
- erilaisilla välineillä: pyörityksiä, heittoja, venytyksiä
- telineillä: tasapainottamista, hyppäämistä, heilumista, pyörimistä, erilaisia voimistelusarjoja

musiikkiliikuntaa

- pieniä tansseja, luovia tanssiharjoitteita, paritansseja

tutustumista eri palloilulajeihin sekä niiden viite- ja pienpeleihin

- perustaitojen harjoittelua, pelivälineiden käsittelyharjoituksia, peliharjoituksia

suunnistusta kartan kanssa, luontoretkeä**talviliikuntaa**

- hiihtotaitojen harjaannuttaminen erilaisissa maastoissa
- luistelu eteen - ja taaksepäin, liu'ut, jarruttaminen, kaarreluistelua, jääpelit

uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja

AIHEKOKONAISUUDET VUOSILUOKILLA 1-4**Ihmisenä kasvaminen:**

oikeudet ja velvollisuudet ryhmässä, joukkueen jäsenenä toimiminen, oikeudenmukaisuus ja reilun pelin henki.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

kansantanssit ja perinneleikit.

Turvallisuus ja liikenne

liikkuminen liikuntapaikoille turvallisesti ja liikennesääntöjä noudattaen.

Vastuu ympäristöstä

vastuu liikuntavälineistä ja -paikoista, luonnon kunnioittaminen.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4.LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- hallitsee motorisia perustaitoja ja osaa soveltaa niitä eri liikuntamuodoissa
- osaa juosta, hypätä ja heittää
- osaa voimisteluliikkeitä ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- osaa ilmaista itseään liikunnan avulla ja liikkua rytmin tai musiikin mukaan
- osaa käsitellä pelivälineitä leikeissä ja harjoituksissa sekä toimia peleissä
- osaa liikkua luonnossa opetuskarttaa hyväksi käyttäen
- osaa luistelussa liukumisen, eteenpäin luistelun ja jarrituksen
- pystyy liikkumaan suksilla monipuolisesti
- pystyy uimaan monipuolisesti uintisyvyisessä vedessä
- toimii pitkäjänteisesti ja suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa
- osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtia puhtaudestaan
- toimii itsenäisesti ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti ja yritteliäästi liikunnan opetukseen.

VUOSILUOKAT 5-9

Vuosiluokkien 5-9 yleiset tavoitteet: Vilppulassa vuosiluokkien 5-9 liikunnanopetus ottaa huomioon oppilaan yksilölliset valmiudet, sukupuolten erilaiset tarpeet sekä kasvun ja kehityksen erot. Opetuksessa harjoitetaan eri liikunta- ja lajitaitoja sekä niiden soveltamista.

Liikunnallisten tavoitteiden lisäksi otetaan huomioon parhaansa yrittäminen, asiallinen käytös sekä toisten huomioiminen.

Lisäksi luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

VUOSILUOKKA: 5

TAVOITTEET

Oppilas

- kehittää jo opittuja perus- ja lajitaitoja sekä oppii uusia taitoja
- pyrkii parantamaan fyysistä kuntoaan
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen oman terveyden ylläpitämisessä
- liikkuu turvallisesti liikuntapaikoille ja pukeutuu asianmukaisesti
- oppii huolehtimaan puhtaudestaan

KESKEISET SISÄLLÖT

perusliikuntaa

- juokseminen: kestävyysjuoksua, viestijuoksua
- hyppääminen: vauhdin ja ponnistusten yhdistäminen, erilaiset loikat
- heittäminen: vauhdin ja heiton yhdistäminen, eri heittolajeihin tutustumista

voimistelua:

- perus- ja kuntovoimistelua esim. kuntopiirit, kuntotestit, lihashuolto
- telinevoimistelun perusliikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen, liikeyhdistelmät esim. kieppi + oikonoja, liikesarjat
- voimistelua erilaisin välinein esim. pallot, hyppynarut

musiikkiliikuntaa

- rytmiiikkaharjoituksia, paritansseja esim. jenkka ja valssti

eri palloilulajeja sisällä ja ulkona

- pelivälineen käsittely, peliajatuksen kehittäminen ja monipuolistaminen, leikinomaisia pelejä ja viitepelejä

suunnistusta ja luontoliikuntaa

- karttamerkit, kartan suuntaaminen ja lukeminen, mittakaava, suunnistusta lähiympäristössä, ympäristökasvatus esim. jokamiehen oikeudet

talviliikuntaa:

- luistelu: lähdöt, liu'ut, jarrutukset, käännökset, hyyt, pyörinnät, kaarreluistelu eteen- ja taaksepäin
- jääpelit: peliajatuksen kehittäminen, pelivälineiden käsittely, leikit ja pienpelit
- hiihto: hiihtotekniikoiden syventäminen, suksihuolto, retkihiihto

uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja

VUOSILUOKKA: 6

Vuosiviikkotuntia: 2-3

TAVOITTEET

Oppilas

- kehittää motorisia perustaitoja ja oppii liikunnan lajitaitoja
- pyrkii parantamaan fyysistä kuntoaan
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen oman terveyden ylläpitämisessä
- oppii liikkumaan turvallisesti liikuntapaikoille ja pukeutumaan asianmukaisesti
- kehittää uimataitoaan
- oppii huolehtimaan terveydestään

KESKEISET SISÄLLÖT

perusliikuntaa

- juokseminen: pika- ja kestävyysjuoksun tekniikkaharjoittelua
- hyppääminen: tekniikkaharjoittelua
- heittäminen: vauhdin ja erilaisten heittojen yhdistäminen, eri heittolajeihin tutustumista

voimistelua

- perus- ja kuntovoimistelua esim. kuntopiirit, kuntotestit, lihashuolto
- telinevoimistelun perusliikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen, liikeyhdistelmät esim. käsinseisonta + kuperkeikka + jännehyyt, liikesarjat
- voimistelua erilaisin välinein esim. pallot, hyppynarut

musiikkiliikuntaa

- rytmiiikkaharjoituksia, paritansseja esim. jenkka ja valssti

eri palloilulajeja sisällä ja ulkona

- pelivälineen käsittely, peliajatuksen kehittäminen ja monipuolistaminen, leikinomaisia pelejä ja viitepelejä

suunnistusta ja luontoliikuntaa

- reitin valinta, matkan mittaaminen, retkeily, suunnistus lähiympäristössä

talviliikuntaa:

- luistelu: perusluistelutaitojen ja jääpelitaitojen kehittäminen, leikit ja pienpelit
- hiihto: perushiihtotaitojen kehittäminen, retkihiihto

uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja

VUOSILUOKKA: 7

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Oppilas

- kokee liikunnan ja oppimisen iloa
- oppii liikunnan perus- ja lajitaitoja
- oppii toimimaan vastuullisesti ryhmässä
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen oman terveyden ylläpitämisessä
- oppii tarkkailemaan ja kehittämään omaa fyysistä kuntoa

KESKEISET SISÄLLÖT**perusliikuntaa ja yleisurheilua**

- suoritustekniikoiden vahvistaminen (juoksut, hyyt, heitot), juoksutestit esim. pikajuoksu ja kestävyysjuoksu

voimistelua

- kuntopiiri- ja kuntosaliharjoittelu, aerobic, lihahuolto, kuntotestit
- telinevoimistelu: telinevoimistelun perusliikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen ja kertaaminen, liikeyhdistelmät
- voimistelua erilaisin välinein

musiikkiliikuntaa:

- rytmikkaharjoituksia, tutustumista erilaisiin tansseihin

eri palloilulajeja sisällä ja ulkona

- pelivälineen käsittely, peliajatuksen kehittäminen ja monipuolistaminen, leikinomaisia pelejä ja viitepelejä

suunnistusta ja luontoliikuntaa

- kompassin käytön alkeet, suunnassa kulkeminen, suunnistus lähiympäristössä

talviliikuntaa:

- luistelutaitojen syventäminen esim. taito- ja muodostelmaluistelua, jääpelien peliajatuksen kehittäminen, pienpelejä
- hiihtoa ja laskettelua mahdollisuuksien mukaan

uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja
- uusiin liikuntamuotoihin tutustumista ja liikuntatietoutta

VUOSILUOKKA: 8**TAVOITTEET**

Oppilas

- kokee liikunnan ja oppimisen iloa
- oppii liikunnan perus- ja lajitaitoja sekä tietoja
- yrittää parhaansa ja osallistuu myös liikuntalajeihin, jotka eivät kuulu omiin suosikkeihin
- oppii toimimaan vastuullisesti ryhmässä
- toimii sääntöjen ja ohjeiden mukaan
- oppii hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen oman terveyden ylläpitämisessä

KESKEISET SISÄLLÖT

perusliikuntaa ja yleisurheilua

- suoritustekniikoiden vahvistaminen (juoksut, hypyt, heitot), juoksutestit esim. pikajuoksu ja kestävyysjuoksu

voimistelua

- kuntopiiri- ja kuntosaliharjoittelu, aerobic, lihashuolto, kuntotestit
- telinevoimistelu: telinevoimistelun perusliikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen ja kertaaminen, liikeyhdistelmät
- voimistelua erilaisin välinein

musiikkiliikuntaa

- rytmiikkaharjoituksia, tutustumista erilaisiin tansseihin

eri palloilulajeja sisällä ja ulkona

- pelivälineen käsittely, peliajatuksen kehittäminen ja monipuolistaminen, leikinomaisia pelejä ja viitepelejä

suunnistusta ja luontoliikuntaa:

- suunnistusta lähiympäristössä, kompassin käyttö

talviliikuntaa

- luistelu: luistelu- ja jääpelitaitojen taitojen kehittäminen
- hiihto: hiihto ja laskettelu mahdollisuuksien mukaan

uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja tai liikunnanopettaja

VUOSILUOKKA: 9

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET**Oppilas**

- kokee liikunnan ja oppimisen iloa
- oppii liikunnan perus- ja lajitaitoja sekä tietoja
- yrittää parhaansa ja osallistuu myös liikuntalajeihin, jotka eivät kuulu omiin suosikkeihin
- oppii toimimaan vastuullisesti ryhmässä
- toimii sääntöjen ja ohjeiden mukaan
- oppii hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen oman terveyden ylläpitämisessä

KESKEISET SISÄLLÖT**perusliikuntaa ja yleisurheilua**

- suoritustekniikoiden vahvistaminen (juoksut, hypyt, heitot), juoksutestit esim. pikajuoksu ja kestävyysjuoksu

voimistelua

- kuntopiiri- ja kuntosaliharjoittelu, aerobic, lihashuolto, kuntotestit
- telinevoimistelu: telinevoimistelun perusliikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen ja kertaaminen, liikeyhdistelmät
- voimistelua erilaisin välinein

musiikkiliikuntaa

- rytmiikkaharjoituksia, tutustumista erilaisiin tansseihin

eri palloilulajeja sisällä ja ulkona

- pelivälineen käsittely, peliajatuksen syventäminen ja monipuolistaminen, leikinomaisia pelejä ja viitepelejä

suunnistusta ja luontoliikuntaa:

- suunnistus- ja retkeilytaitojen syventäminen

talviliikuntaa:

- luistelua: luistelutaitojen kehittäminen, peliajatusten syventäminen, pelinomaisia harjoitteita ja pelejä
- hiihtoa ja laskettelua mahdollisuuksien mukaan

uinti

- Vilppulan kunnassa koulujen uimaopetuksesta vastaa uimahallin uimaopettaja tai liikunnanopettaja

AIHEKOKONAISUUDET VUOSILUOKILLA 5-9**Ihmisenä kasvaminen**

Oman fyysisen kasvun ymmärtäminen, realistinen käsitys itsestään, toimiminen joukkueen jäsenenä, oikeudenmukaisuus ja reilun pelin henki, oppii edistämään terveyttään ja omaksumaan liikunnallisen elämäntavan

Turvallisuus ja liikenne

Liikkuminen turvallisesti sääntöjen mukaan liikuntapaikoille, liikuntavammojen ennaltaehkäisy

Vastuu ympäristöstä

Vastuu liikuntavälineistä ja -paikoista, luonnon kunnioittaminen

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Perinnelajit, kansantanssit ja perinneleikit

Ihminen ja teknologia

Tutustumista esim. sykemittariin ja askelmittariin, suoritusten videointia, liikuntavälineiden huoltoa

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8**Oppilas**

- osaa ydintaidot juoksussa, hyppyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunneille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta.

7.19 KOTITALOUS

VUOSILUOKAT 7

OPISKELUN LÄHTÖKOHTIA

Kotitalouden opetuksen tarkoituksena on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön taitoja, yhteistyötaitoja ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Tehtävänä on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omista ruokavalinnoistaan, hyvinvoinnistaan, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta.

Kotitalouden toiminnan tulee perustua käytännön harjoituksiin. Ryhmässä työskentely kehittää oppilaan sosiaalisia taitoja, toisen huomioimista ja erilaisuuden hyväksymistä. Kotitalouden opiskelussa perehdytään moniin hyvän elämän ja ihmisen hyvinvoinnin kannalta tärkeisiin asioihin, jotka koskettavat oppilasta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muuttuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön. Kotitalous soveltaa monien eri alojen tietoa käytäntöön, mikä osaltaan mahdollistaa monipuolisen yhteistyön muiden oppiaineiden kanssa.

TAVOITTEET

Oppilas oppi

- *ymmärtämään hyvien tapojen ja tasa-arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta*
- *pohtimaan kotitalouden arjen hallintaa ja sen yhteyksiä omiin valintoihinsa ja toimintaansa*
- *tekemään ruokatalouden, asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyviä perustehtäviä ja käyttämään tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestävän kehityksen mukaisia aineita, välineitä ja työtapoja*
- *toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutukseen liittyviä ongelmia*
- *tiedostamaan kotitalouksien toimintaan liittyvää kansallista kulttuuria sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden tuomia mahdollisuuksia.*

KESKEISET SISÄLTÖALUEET JA NIIHIN LIITTYVÄT AIHEKOKONAISUUDET

VUOSILUOKKA: 7

Sisällöt

Sisältöihin liittyviä aihekokonaisuuksia

Perhe ja yhdessä eläminen

- hyvät tavat, sopiva käyttäytyminen eri tilanteissa
- toisten huomioon ottaminen
- suomalainen tapakulttuuri
- kodin ja kalenterivuoden juhlia
- tasa-arvo ja ajankäyttö perheessä

- oikeudet ja velvollisuudet ryhmässä, erilaiset yhteistoimintatavat(1)
- tapakulttuurien merkityksestä (2)
- esteettisyys (1)
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu (1)

Ravitsemus ja ruokakulttuuri

- suomalaiset ravitsemussuosituks
- terveellinen ruoka, ruoan laatu ja turvallisuus

- oma ja kotiseudun kulttuuri (2)
- teknologia arkielämässä ja tuotteiden ja

- perusruoanvalmistusmenetelmät palveluiden tuottamisessa (7)
- ateriasuunnittelua, erilaisia ruokailutilanteita
- ruokakulttuurien muuttuminen

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

- oman rahankäytön pohdintaa
- tuotteiden ja palvelujen hankkiminen
- kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet
- kulutuksen ympäristövaikutukset
- mainonta
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen, kuluttajan vaikuttamiskeinot (4, 5)
- ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa, arjen toiminnoissa, tuotteen elinkaari (5)
- viestien sisällön tulkinta ja tarkoitus, monimediaalisuus, viestintäympäristön muuttuminen (3)
- lähdekritiikki, tietoturva (3)

Koti ja ympäristö

- kodinhoito ja vaatehuolto
- jätehuolto, kierrätys
- kotitalouskoneiden ja kodin latteiden turvallinen käyttö ja energian säästö.
- ekologinen ja taloudellinen toiminta koulussa ja omassa elinympäristössä (5)
- ympäristöarvot ja kestävä kehitys (5)
- turvallisuus ja liikenne (6)

AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Ryhmätyöskentely kotitalouden tunneilla opettaa oppilaita ottamaan huomioon omat ja muiden oikeudet ja velvollisuudet. Yhdessä ja yksin työskentely kehittää oppilaassa näkemystä omista ja muiden taidoista ja tiedoista sekä kehittää oppilaan mahdollisuuksia kehittyä ja kasvaa ihmisenä ja ryhmän jäsenenä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Perinteisten suomalaisten ja kansainvälisten ruokien valmistuksen yhteydessä tutustutaan sekä omaan että kansainvälisiin ruokakulttuureihin eroja ja samankaltaisuuksia pohtimalla ja vertailemalla.

Viestintä ja mediataito

Oppilaiden kanssa keskustellaan eri viestintä- ja tiedotusvälineidenvälityksellä saatavasta kotitalouksien toimintaa, ruoanvalmistusta, terveyttä ja elämistä koskevasta tiedosta ja mainonnasta. Oppilaita ohjataan kriittisyyteen eri tietolähteiden suhteen.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys

Omatoimisuutta ja yritteliäisyyttä korostetaan alusta alkaen kotitalouden opetuksessa. Kotitalous on ennen muuta käytännön oppiaine, jossa aktiivisesti osallistumalla sekä tiedon hankintaan että käytännön työtehtäviin menestyy ja onnistuu. Nopea palaute onnistuneiden / epäonnistuneiden ruokien tai leivonnaisten muodossa tai opettajan suullisesti antamana ohjaa oppilaita myöhemmin parempiin suorituksiin. Kotitalouden ammatteja/yrityksiä sivutaan tuntien aikana sopivissa tilanteissa.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Oppiaineessa paneudutaan jätehuoltoon, omien valintojen vaikutukseen omaan hyvinvointiin ja luontoon ja energiantuhlaukseen kotitalouden näkökulmasta.

Turvallisuus ja liikenne

Kotitaloudessa harjoitellaan turvallisia, terveellisiä ja hygieenisiä tapoja toimia valmistettaessa ruokaa ja leivonnaisia, käytettäessä kotitalouden välineitä ja koneita, siivouksessa ja vaatehuollossa. Oppilaiden asioissa kunnan keskustassa, oppilaita kehoitetaan noudattamaan liikennesääntöjä ja kulkemaan turvallisinta reittiä.

Ihminen ja teknologia

Opettaja ohjaa oppilaita hyödyntämään monipuolisesti, mutta kriittisesti, eri tiedonhankintavälineitä tiedonhankintaan. Oppitunnilla opetellaan käyttämään yleisimpiä kotitalouksissa olevia koneita ja laitteita.

ARVIOINTI

Kotitalous on taitoaine, jossa avoimena käytännön taitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhankinta- ja käsittelytaitoja. Käytännön taitoihin kuuluu konkreettinen tekeminen opeutustilanteissa ja työskentelyyn liittyvä suunnittelu ja organisointi. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja ovat toisen ihmisen huomioonottaminen ja kuunteleminen sekä tasapuolinen työnjako ryhmässä. Tiedonhankinta- ja käsittelytaitoihin kuuluu tiedon etsimistä oppikirjoista ja muista tietolähteistä sekä tiedon luotettavuuden kriittistä arviointia.

Arvioinnille on ominaista jatkuva näyttö ja opettajan antama suullinen palaute työtehtävien yhteydessä. Myös oppilas arvioi omaa työskentelyään, ryhmänsä työskentelyä ja työskentelyn tuloksia. Arvioinnissa otetaan huomioon kirjalliset tehtävät ja kokeet.

HYVÄ OSAAMISEN (8) KRITEERIT PÄÄTTÖARVIOINNISSA

Oppilas

- *osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään sekä toimia itsenäisesti ja r ryhmässä*
- *tuntee kotitaloustyön suunnittelun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteessa*
- *tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa*
- *osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuosituksen huomioon ottaen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja –välineitä turvallisesti*
- *osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä*
- *osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä*
- *osaa toimia ympäristöä säästäen, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta*
- *osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta*
- *osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouksien menot koostuvat ja tehdä oman rahankäytösuunnitelmansa*
- *tuntee tärkeimmät kuluttajan velvollisuudet ja vaikutusmahdollisuudet*

7.20 VALINNAISET AINEET

VALINNAINEN B2-kieli

Valinnaisen kielen opetuksen tulee painottua puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa. Käytettävän oppimateriaalin lähtökohtana ovat tavallisimmat arkipäivän viestintätilanteet. Alusta alkaen tarkoituksena on kehittää oppilaan suullista kielitaitoa hänen kannaltaan mielekkäällä tavalla. Tekstien ja käytännönläheisten tilanteiden avulla saadaan oppilas innostumaan kunkin aihepiirin sanoista ja sanonnoista, ja opittua voidaan luontevalla tavalla kehittää ja syventää opintojen myöhemmissä vaiheissa. Valinnaista B2-kieltä on 2 viikkotuntia 8. ja 9. luokalla.

TAVOITTEET

Tavoitteet ovat samat vuosiluokille 8-9. Tavoitteita syvennetään 9. luokalla.

Kielitaito

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekumppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tarpeisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja ja muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään.

Taitotasoasteikolla ilmaistuna tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taso A1.1–A1.2 ja kuullun ja luetun ymmärtämisen osalta taso A1.2–A1.3.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja kohdekulttuuria sekä tutustumaan niiden välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- oppii viestimään kulttuurille luontevalla tavalla ja arvostamaan tämän kulttuurin edustajia.
- käyttämään kohdekielelle tyypillisiä ilmauksia
- kohdemaan maantietoa, historiaa ja kulttuuria
- arkielämän tapakulttuuria
- kohteliasta kielenkäyttöä kohdekielellä
- juhlia ja perinteitä

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- tapakulttuuriin liittyvä kieli perusvuorovaikutustilanteissa
- esittäytyminen
- itsestä ja lähiympäristöstä puhuminen
- perhe ja vapaa-aika

- selviytyminen arkipäivän viestintätilanteista, kuten kaupassa käynnistä, ruokailemisesta ja matkustamisesta.

Rakenteet

- viestinnän kannalta kullekin kielelle ominainen lauseenmuodostus ja keskeinen kielioppi.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhelumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omassa tuotoksissa.

VALINNAINEN B2-kieli RANSKA

Aihepiirit

- kaverit, ystävät ja perhe
- asioiminen kahvilassa; kaupungissa ja kulkuneuvoilla liikkuminen
- hyvinvointi ja pahoinvointi
- ruoka, ruokatottumukset ja syöminen
- peseytyminen ja puhtaus, pukeutuminen
- koulunkäynti, harrastukset ja kiinnostukset
- mieltymyksiä ja vastenmielisyyksiä
- toisen huomioonottaminen, seurustelu
- matkustaminen ja turistina liikkuminen
- Pariisin nähtävyydet, taide ja urheilu
- ostosten tekeminen ja rahankäyttö; huvittelu

Kielitaito ja keskeiset viestintätilanteet

- esittäytyminen ja esittely
- kohteliaisuusfraasit ja tervehdykset
- kuulumisten kysyminen ja itsestä kertominen
- tapaamisesta sopiminen
- lipunosto
- tiedon/avun pyytäminen, tien kysyminen
- palvelun pyytäminen ja palvelusta maksaminen
- pöytävarauksen tekeminen, tilauksen teko ja ruuasta puhuminen
- mielipiteenilmaisu
- viestinkirjoitus ja kuulumisista kertominen kirjallisesti
- ohjeita, kieltoja, toivotuksia, valitteluja sekä ihastelua

Kulttuuritaidot

- ranskalainen tapakulttuuri
- kulttuurintuntemus
- maantuntemus

Opiskelustrategiat

- puhumiseen ja kielitaidon aktiiviseen käyttöön rohkaistaan alusta alkaen
- oppilasta ohjataan tekemään havaintoja, päättämään ja miettimään sääntöjä
- oman oppimisen ja työskentelyn arviointi kaikilla kielitaidon osa-alueilla
- monipuolisten opiskelutaitojen kehittäminen ja aktiivisuuteen neuvominen erilaisissa pari- ja ryhmätyöskentelytavoissa
- vertailu muihin tunnettuihin kieliin ja niiden hyödyntäminen kokonaisvaltaisesti

Keskeiset rakenteet

Kurssi 1 (8. luokka)

artikkelit

adjektiivin taipuminen

omistuspronominit

kieltoilmauksia

kellonaika

demonstratiivipronominit

I verbi luokka

genetiivi

lukusanat 1-69

kysymyslauseita

lähifuturi

I verbi luokan passé composé

epäsäännölliset verbit: être, aller, prendre, avoir, voir, écrire, faire, venir, connaître, croire, boire, sortir

Kurssi 2 (9.luokka)

refleksiiviverbejä

il faut

adjektiivin paikka ja taipuminen substantiivin kanssa

II verbi luokka

komparatiivi

III verbi luokka

Lukusanat 70-100

järjestysluvut

III verbi luokka passé composé

kieltoilmauksia

partitiivi

II verbi luokka passé composé

objektipronominit COD ja COI

imperatiivi

passé composé ja être-apuverbi

epäsäännölliset verbit: partir, pouvoir, vouloir, devoir, dormir, savoir, vivre, apprendre, mettre, suivre, sourire, rire, dire, envoyer, offrir, lire, tenir, comprendre, ouvrir

ARVIOINTI

ARVIOINTIKRITEERIT ARVOSANALLE HYVÄ (8):

Kuullun ymmärtäminen

- Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen.
- Joutuu ponnistelemaan ymmärtääkseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilannevihteitä.
- Tarvitsee paljon apua; puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännöstä.

Puhuminen

- Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekumppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin.
- Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia.
- Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia.
- Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja.
- Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaukset voivat olla melko virheettömiä.

Luetun ymmärtäminen

- Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita.
- Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset).
- Lyhyenkin tekstinpätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta.

Kirjoittaminen

- Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein.
- Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja).
- Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälauseita.
- Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.

VALINNAINEN B2-kieli SAKSA

VUOSILUOKKA: 8

KESKEISET SISÄLLÖ

Tilanteet

- esittäytyminen
- perheestä, harrastuksista ja kuulumisista kertominen
- kohteliaasti pyytäminen ja tarjoaminen
- omasta päivästä kertominen
- säästä keskusteleminen
- elokuvalipun ostaminen
- kahvilassa asioiminen

Aihepiirit

- saksankieliset maat
- perheenjäsenet, sukulaiset
- viikonpäivät
- harrastuksia
- kellonajat
- aamiainen
- kouluaineita
- koulusanastoa
- sää
- värejä

Rakenteet

- numerot
- verbin preesens
- persoonapronominit
- kieltosanat nein ja nicht
- substantiivin suku
- vahvojen verbien preesens
- päälauseen sanajärjestys
- eriävät yhdysverbit
- epämääräinen ja määräinen artikkeli
- se-sanana vastineet er, sie, es
- mein jadein
- modaaliapuverbit
- akkusatiiviobjekti
- persoonapronominien objektimudot

VUOSILUOKKA 9

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet

- kaupassa asiointi
- kulkuneuvoilla liikkuminen
- pahoittelu
- tien neuvominen
- kylään kutsuminen
- onnitteleminen
- kodista kertominen
- luonteenpiirteiden kuvaileminen
- matkalipun ostaminen
- hyvästeleminen
- kotipaikkakunnan ja Suomen esitteleminen
- kerrotaan ja tutustutaan Itävaltaan ja Sveitsiin

Aihepiirit

- ruokia, ruokailukulttuuria
- vaatteita, vaateostoksia
- nähtävyyksiä
- kulkuneuvoja
- sairauksia
- tuliaisia
- kuukaudet
- horoskoopit
- onnitteluja
- huoneita, huonekaluja
- luonteenpiirteitä
- hedelmiä, vihanneksi ja juureksia (toriostokset)

Rakenteet

- akkusatiiviobjekti (kertaus)
- datiiiviobjekti
- mein/dein (kertaus)
- sein/ihr/unsere/uer/Ihr
- preesens (kertaus)
- perfekt
- werden
- hatte ja war
- man-rakenne
- zum/zur, nach
- sivulauseet (dass, wenn, weil)

Viestintätaidot

Oppilas oppii kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat

Puheen ja kirjoittamisen tavoitetaso yhdeksännen luokan päätteeksi A1.1-A1-2

Taitotaso A 1		Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa	
		Puhuminen	Kirjoittaminen
	Kielitaidon alkeiden hallinta	<p>*Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekumppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin.</p> <p>*Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia.</p> <p>*Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia.</p> <p>*Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>*Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaisut voivat olla melko virheettömiä.</p>	<p>*Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisin.</p> <p>*Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja.</p> <p>*Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja ja</p> <p>*Ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia.</p>
A1.2	Kehittyvä alkeiskieli-taito	<p>*Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita ja kysyä ja vastata henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä vuoropuheluissa. Tarvitsee usein puhekumppanin apua.</p> <p>*Puheessa on taukoja ja muita katkoksia.</p> <p>*Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisongelmia.</p> <p>* Osaa hyvin suppean perussanaston, joitakin tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia.</p> <p>*Alkeellisessäkin vapaassa puheessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä</p>	<p>*Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein.</p> <p>*Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja).</p> <p>*Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälauseita.</p> <p>*Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.</p>

Kuullun- ja luetunymmärtämisen tavoitetaso yhdeksännen luokan päätteeksi A1.2-A1.3

		Kuullun ymmärtäminen	Luetun ymmärtäminen
A1.2	Kehittyvä alkeiskieli -taito	<p>*Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehoituksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen</p> <p>*Joutuu ponnistelemaan ymmärtääseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilannevihjeitä.</p> <p>*Tarvitsee paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännoästä.</p>	<p>*Ymmärtää nimiä, kylttejä ja muita hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia testejä, jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin.</p> <p>*Tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon, jos voi lukea tarvittaessa uudelleen.</p> <p>* Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustettavassa yhteydessä on rajallinen.</p>
A1.3	Toimiva alkeiskieli - taito	<p>*Ymmärtää yksinkertaisia lausumia (henkilökohtaisia kysymyksiä ja jopakäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kielltoja) rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana.</p> <p>*Pystyy seuraamaan yksinkertaisia, välittömiin tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja.</p> <p>*Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettyä yleiskielistä puhetta.</p>	<p>*Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita.</p> <p>*Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset).</p> <p>*Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta.</p>

ARVIOINTI

ARVIOINTIKRITEERIT B2-KIELEN ARVOSANALLE HYVÄ (8)

Yhteneväiset ranskan kielen kanssa.

Lähtökohtana arvioinnille ovat laaja-alaiset summatiiviset kokeet, pienemmät formatiiviset testit sekä kokonaistyöskentelyn arviointi.

PÄÄTTÖARVIOINNIN HYVÄN OSAAMISEN (8) KRITERIT SAKSALLE B2-KIELENÄ

Samat kuin ranskalla B2-kielenä.

TIETOTEKNIikka

VUOSILUOKKAT: 8 JA 9

Vuosiviikkotuntia: 2

TAVOITTEET

Tietotekniikan tavoitteena on tutustuttaa oppilas tämän päivän keskeisiin tietotekniikan osa-alueisiin ja antaa mahdollisen monipuolinen kuva tietokoneesta työvälineenä. Tavoitteena on myös laajentaa oppilaan tietoja ja taitoja eri alueilla, lisätä tietotekniikan harrastuneisuutta ja antaa valmiuksia omatoimiseen opiskeluun ja myöhempään tietojen ja taitojen soveltamiseen jatko-opinnoissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tutustutaan käyttöjärjestelmän perusteisiin sekä Internetiin. Opetellaan käyttämään erilaisia työvälineohjelmia kuten mm. tekstinkäsittelyohjelma, kuvankäsittelyohjelma, taulukkolaskentaohjelma, tietokantaohjelma ja diaesityksen tekoa. Lisäksi tutustutaan Visual Basic ohjelmointikielen perusteisiin sekä HTML -kielen tuottamiseen liittyvään ohjelmistoon.

ARVIOINTI

Arviointi kohdistuu oppimistuloksiin, työskentelyyn ja oppimisprosessiin. Arviointitietoja annetaan oppilaalle ja hänen huoltajilleen numeroarvosteluna kokeissa ja todistuksissa. Oppilaalle annetaan myös sanallista ja suullista palautetta erilaisten testien ja harjoitusten yhteydessä. Arviointiin vaikuttavat testeissä ja harjoituksissa saavutetut tulokset sekä asiallinen ja innostunut työskentely tunnilla, arviointiin vaikuttaa myös harrastuneisuus ja yhteistyökyky ryhmässä. Päätösarvosana muodostuu opiskelun aikaisista oppimistuloksista.

KOTITALOUS

VUOSILUOKAT: 8-9

Vuosiviikkotunnit: 2

LÄHTÖKOHTIA

Valinnaiskurssilla syvennetään ja laajennetaan kotitalouden perusopetuksen tietoja ja taitoja. Kurs-
sisällöt suunnitellaan osittain yhteistyössä kurssille osallistuvien oppilaiden kanssa.

TAVOITTEET

Oppilas

- osaa toimia vastuullisena ryhmän jäsenenä
- osaa kiinnittää huomiota ruoan laatuun ja turvallisuuteen liittyviin tekijöihin
- tuntee suomalaisen ruokakulttuurin erityispiirteitä
- osaa valmistaa tyyppillisiä suomalaisia ruokia ja leivonnaisia
- osaa lukea ruokaohjeita kriittisesti ja soveltaa aiemmin opittuja taitoja
- osaa valmistaa ruokaa monipuolisista raaka-aineista taloudellisesti ja hygienisesti
- ymmärtää tuontielintarvikkeiden käytön taloudellisia ja ympäristövaikutuksia
- tunnistaa yleisimmät erityisruokavaliot ja tietää niiden vaikutuksen terveyteen ja ruoanvalin-
taan
- tietää muiden maiden ruokakulttuureiden erityispiirteitä, ruokailutapoja
- osaa valmistaa eri maille tyyppillisiä ruokia soveltaen niitä suomalaiseen ruokakulttuuriin
- ymmärtää kansainvälistyksen vaikutuksen suomalaisen ruokakulttuurin muutoksiin
- oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan vaihtelevasti kodin ja kalenterivuoden juhlia
- osaa suunnitella ja toteuttaa ohjattuna erilaisia juhlatilaisuuksia, tuntee juhlaetikettiä
- osaa ruokailla kodin ulkopuolella tapakulttuurin mukaisesti
- osaa suunnitella ja toteuttaa kodin puhtaanapito- ja tekstiilienhoitotöitä
- osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja kodin- ja tekstiilienhoidossa
- ymmärtää kotitalouksien valintojen merkityksen kestäväälle kehitykselle

SISÄLLÖT

- terveellisen ruoan merkitys, ateriasuunnittelua
- suomalainen ruokaperinne ja ruokakulttuurin muuttuminen
- tyyppillisten suomalaisten ruokien ja leivonnaisten valmistus
- erilaiset ruokailutilanteet suomalaisessa ruokakulttuurissa
- erityisruokavalioiden vaikutus ruoan valintaan ja niiden merkitys terveydelle
- kalenterivuoden ja kodin juhlia, juhlaetikettiä
- eri maiden tapa- ja ruokakulttuuria
- tapakulttuurin merkitys kansainvälistyvässä Suomessa
- elintarviketeollisuus ja palvelut kotitalouksien apuna
- kodin puhtaanapitoa ja tekstiilien hoitoa
- jätehuoltoa

ARVIOINTI

Kotitalouden kursseista annetaan numeroarviointi, joka kohdistuu käytännön taitoihin, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoihin sekä tiedonhankinta- ja käsittelytaitoihin yhteisen kotitalouden arviointiperusteiden mukaisesti. Valinnaiskurssien arvioinnissa painotetaan erityisesti oppilaan harrastuneisuutta sekä kykyä soveltaa opittuja tietoja ja taitoja.

KUVATAIDE

VIOSILUOKAT: 8 -9

Vuosiviikkotunnit: 2

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- säilyttämään innostuksen kuvan tekemiseen, harjaannuttamaan käden ja silmän yhteistyötä, käyttämään uusia tekniikoita
- taidehistoriaa kuvia tekemällä ja taidekuvia tutkimalla sekä syventää jo aiemmin opittuja tietoja ja taitoja.
- kehittämään esteettistä silmäänsä näkemään ympärillä kauniita asioita ja nauttimaan niistä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Syvennetään ja harjaannutetaan aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Toteutettavat työt ovat mahdollisimman monipuolisia tekniikoiltaan ja tyyleiltään.

Kuvataiteen tarkoitus on myös opettaa itsetuntemusta ja tutustuttaa nuori elinympäristöönsä, sekä kehittää esteettistä silmää näkemään ympärillä kauniita asioita ja nauttia niistä.

ARVIOINTI

Arviointi perustuu soveltuvien osien päättöarvioinnin kriteereihin.

Arviointi muodostuu seuraavista osa-alueista:

- oppilastyöt työkohtaisiin arviointikriteereihin pohjautuen
- tuntityöskentely ja osallistuminen opetuskeskusteluun
- mahdollinen ryhmätyö
- asennoituminen kuvataiteen opiskeluun, harrastuneisuus

TEKNINEN TYÖ

Vuosiviikkotunteja: 2

Teknisen työn opetus sisältää puutyötä, metallityötä, muovityötä, koneoppia ja sähköoppia. Opetukseen voidaan sisällyttää lyhyitä opetuspaketteja myös muilta tekniikan alueilta. Työskentely on pääosin itse suunniteltujen tuotteiden valmistamista, joissa 7. luokalla opittuja asioita kerrataan ja syvennetään. Tuottamisprosessissa painottuu luovuus ja yksilöllinen suunnittelu. Tuotteen ja prosessin kokonaissuunnittelu on olennainen osa tuottamisprosessia. Käsityöopetuksessa hyödynnetään saatavilla olevaa tietotekniikkaa.

TAVOITTEET

Pyrkimyksenä syventää ja laajentaa aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Omatoimisen työskentelyn ja vastuun osuus korostuu. Rohkaistaan tuottamaan ja ilmaisemaan omia suunnitelmia ja ideoita, sekä ohjataan itsenäiseen tiedonhankintaan. Opitaan arvostamaan omaa työtä ja arvioimaan sitä kriittisesti.

VUOSILUOKKA 8

KESKEISET SISÄLLÖT

8:lla luokalla toteutetaan yksi pakollinen työ, sekä mielellään omista tarpeista lähtöisin toteutettava itse suunniteltu työ, vaihtoehtoisesti opettajan määräämä työ, jos oppilas ei kykene tuottamaan mielekästä suunnitelmaa.

Puutyö

Toteutetaan itsesuunniteltu työ. (vaihtoehtoisesti opettajan määräämä työ).

Kerrataan puuntyöstökoneiden oikeat työtavat ja työturvallisuus. Yksilöllinen suunnittelu ja sen perusteet. Erilaiset liitostavat sekä pinnankäsittelytavat. Kodin kunnostustaitoja. Alan ammatteihin ja teollisuuteen tutustuminen videofilmien tai vierailujen avulla.

Elektroniikka

Työnä integroitu muovi-, puu- ja elektroniikkatyö

Virta, jännite ja teho

Sarjaan- ja rinnankytkentä

Yksinkertainen piirikaavio ja sen lukeminen

Pienimuotoinen laskentatehtävä vastuksen arvon määrittämiseksi

Metallityö

Oman toteutuskelpoisen suunnitelman toteutus.

VUOSILUOKKA: 9

KESKEISET SISÄLLÖT

9:llä luokalla toteutetaan yksi kaikille yhteinen työ. Oman aktiivisuuden, vastuun ja suunnittelun osuus korostuu.

Puutyö

Toteutetaan omista lähtökohdista itse suunniteltu useampia puuntyöstötapoja sisältävä työ. Tutustutaan erikoisempiin käsityöammatteihin sekä nykyaikaisiin puuntyöstötekniikoihin.

Metallityö

Vapaavalintainen työ, voidaan integroida myös puutyöhön ja elektroniikkaan

Metallisorvaus, putkentaivutus, moottorioppi

Elektroniikka

Mahdollisuus rakentaa omaehtoisia viihde- ja harraste-elektroniikan töitä
Jokamiehen sähkötyöt, sähkönsiirto ja sähköturvallisuus.

ARVIOINTI

Arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin päättöarvioinnin kriteerejä.
Numeroarviointi, johon vaikuttaa työn suunnittelu, haasteellisuus ja työskentelyprosessin eteneminen. Oppilaan itsearviointi. Lisäksi arviointiin vaikuttavat oppilaan tietotaidon hallinta ja työskentelyasenne.

TEKSTIILITYÖ

VUOSILUOKKA 8. - 9.

Vuosiviikkotunteja: 2

TAVOITTEET

Oppilas

- *perehtyy suomalaiseen ja soveltuvin osin myös muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin saaden siten ainesta oman identiteettinsä rakentamiseen ja omaan suunnittelutyöhönsä*
- *oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja.*
- laajentaa ja syventää opittuja kädentaitojaan ja tekstiilitietouttaan sekä harjaantuu toiminoissaan
- löytää ja kehittää luovuuttaan ja erityistaitojaan

KESKEISET SISÄLLÖT

- *oman paikkakunnan tuotantoelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen*
- Syvennetään ja harjaannutetaan aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Toteutettavat työt ovat mahdollisimman monipuolisia tekniikoiltaan ja tyyleiltään.
- työsuunnitelman laatiminen ja noudattaminen
- toimintatapojen itsenäinen valinta
- aiemmin opitun soveltaminen ja työstäminen luovasti
- oppilaan erityistaitojen hyödyntäminen
- sisustustekstiilit
- vaatetus ja pukeutuminen
- tekstiilitieto ja -taito

ARVIOINTI

Arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin päättöarvioinnin kriteerejä.
Arviointi muodostuu seuraavista osa-alueista:

- oppilastyöt
- tuntityöskentely ja osallistuminen opetuskeskusteluun

- mahdollinen ryhmätyö ja esitelmä/ tutkielma
- asennoituminen käsityön opiskeluun, harrastuneisuus

Töiden ja tuotosten yhteydessä suoritetaan itsearviointia.

7.21 OPPILAANOHJAUS

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnitelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa ja ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- oppii yhteistyö ja vuorovaikutustaitoja
- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa
- oppii tuntemaan erilaiset oppimistyyli
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan
- saa tukea ja ohjausta siirtyessään koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa
- oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja, opiskelua tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan myös muuttuvissa olosuhteissa
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

VUOSILUOKAT 1-2

Oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää oppilaan opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä osaltaan estää oppimisvaikeuksien syntymistä. Sujuvan opiskelun turvaamiseksi ohjauksen on tuettava oppilasta opiskelutaitojen kehittämisessä. Oppilasta tulee ohjata suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin, käyttämään monipuolisia työtapoja ja hankkimaan tietoa erilaisista tietolähteistä.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 1-2 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilas saa henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

VUOSILUOKAT 3-6

Vuosiluokkien 3-6 aikana oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilasta itsenäistymiseen ja vastuullisuuteen koulutyössä ja tehtävien tekemisessä. Oppilasta tulee ohjata myös hänen tehdessään ainevalintoja perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa. Vuosiluokkien 3-6 aikana aloitetaan tutustuminen ammatteihin ja työelämään.

Ohjauksen tehtävänä on lisäksi ohjata oppilasta kehittämään tiedonhankinnan valmiuksia ja käyttämään monipuolisia työtapoja. Oppilasta tulee myös ohjata yhteistoiminnallisuuteen ja toisten ihmisten huomioon ottamiseen.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 3-6 aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja muun koulun toiminnan yhteydessä. Myös vuosiluokkien 3-6 oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tukemiseksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

VUOSILUOKAT 7-9

Oppilaanohjauksen luokkatunnit

Oppilaanohjauksen luokkatyöskentelyssä käsitellään ensisijaisesti sellaisia kaikkia oppilaita koskevia oppilaanohjauksen alueita, joita ei ole tarpeen tai mahdollista käsitellä jokaisen oppilaan kanssa erikseen. Oppilaanohjaus painottuu vuosiluokkien 7-9 alkuvaiheissa opiskelun ohjaukseen ja yhteiskoulun toimintaan perehdyttämiseen. Päätövaihetta lähestyttäessä painottuu ohjaus opiskelu- ja työelämä-tietouden lisäämiseen sekä uravalintaan ja jatko-opintoihin ohjaamiseen. Käsiteltäviä aiheita ovat opiskeluun perehdyttäminen, opiskelutaitojen kehittäminen, ammatti- ja työelämä-tietous, jatko-opiskelu-mahdollisuudet, itsearviointi, päätöksenteko ja hakeutuminen jatko-opintoihin.

Oppikirjana käytetään vuosiluokilla 7-9 Futurix -omatoimikirjaa (Otava) sekä yhdeksännellä luokalla lisäksi Opetushallituksen vuosittain julkaisemaa kirjaa "Koulutusopas peruskoulun jälkeiseen koulutukseen".

Oppitunneilla käy erityisesti yhdeksännen vuosiluokan aikana vierailijoita. Työelämä-tietoutta tuovat eri ammattialojen edustajat. Toisen asteen oppilaitosten edustajat käyvät myös esittelemässä opiskelumahdollisuuksia, opiskelutietoa ja olosuhteita edustamissaan oppilaitoksissa.

Luokan ulkopuolinen toiminta

Yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa toteutetaan käymällä tutustumiskäynneillä lähialueen yrityksissä ja laitoksissa, joilla on merkittävää vaikutusta seutukunnan työllisyyden kannalta tai joihin oppilailta on muuten luontaista kiinnostusta. Osittain vierailut suoritetaan oppilaanohjauksen oppitunteihin varatulla ajalla luokittain ja osittain koko ikäluokan yhteisenä tutustumiskäyntinä, jolloin myös muiden aineiden oppitunteja käytetään työelämä-tietouden lisäämiseen.

Työelämään tutustuttaminen (tet)

Työelämään tutustuttamista (TET) kuuluu vuosiluokkien 7-9 ohjelmaan kaksi viikkoa. Ensimmäinen tet-jakso sijoittuu kahdeksannen luokan kevääseen. Toinen tet-jakso on yhdeksännen luokan syyslukukaudella.

TET:in tarkoituksia ovat koulun ja ympäröivän yhteiskunnan lähentäminen sekä oppilaiden työelämä-tietouden lisääminen kuten myös oppilaiden uravalmiuksien kehittäminen.

TET-jaksoilla oppilaat ovat koulun kirjoilla - eivät siis työsuhteessa työllistäjään. TET on palkatonta työharjoittelua ja viikkotyöaika on sama kuin koulussakin. Oppilailta on työpaikoillaan nimetty vas-

tuuhenkilö, joka perehdyttää työpaikkaan erityisesti työsuojelullisia asioita korostaen. Oppilaat pitävät tet-jaksostaan päiväkirjaa ja laativat jakson päättyessä kirjallisen raportin kokemuksistaan. Myös työnantajalla on mahdollisuus arvioida oppilasta tet-päiväkirjassa. Päiväkirjan allekirjoittaa myös oppilaan huoltaja.

Ohjauksen suhde yhteisiin tavoitteisiin

Oppilaanohjaus antaa ajankohtaista tietoa yhteiskunnasta, koulutuksesta ja työelämästä sekä valmiuksia jatko-opintojen ja ammatinvalinnan suunnitteluun.

Ohjauksen osuus aihekokonaisuuksista

Työ- ja koulutustietoa annettaessa oppilasta perehdytetään myös kansainvälisiin opiskelu- ja työmahdollisuuksiin sekä kansainvälistymisen vaikutukseen koulutuksessa ja työelämässä.

Ohjauksen tehtävänä on virittää oppilaassa sellaisia ajattelu- ja toimintamalleja, jotka edistävät hänen kykyään arvioida kriittisesti oman toimintansa seurauksia sekä kykyä tuntea vastuuta omasta toiminnastaan.

Yhteistyö

Oppilaan kiinnostuksia ja harrastuneisuutta voidaan tukea ja käsityksiä omista mahdollisuuksista selkeyttää eri oppiaineiden kanssa yhdessä suunniteltavilla opetuskokonaisuuksilla. Oppilaanohjauksen kanssa yhteistoiminnallisia aineita voivat olla kaikki peruskoulun oppiaineet. Yhteistyössä suositaan toiminnallisia menetelmiä, kuten projekteja, tutustumisvierailuja ja opintokäyntejä. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää koulun sisäistä yhteistoimintaa sekä hyvin toimivaa yhteistyötä koulun ja ympäröivän yhteiskunnan välillä, erityisesti työ- ja elinkeinoelämän, toisen asteen oppilaitosten sekä työvoima- ym. viranomaisten kanssa

8 OPPILAAN ARVIOINTI

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin, joilla on erilaiset tehtävät.

ARVIOINTI OPINTOJEN AIKANA

Arvioinnin tehtävä

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehittymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallisuuden kasvua.

Arvioinnin periaatteet

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa on tärkeää opettajan antama jatkuva palaute. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tieto- ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan.

Opetussuunnitelmassa tulee määritellä yleiset ja oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa etukäteen tietoa arvioinnin perusteista ja pyydettyä on selvitettävä jälkikäteen, miten niitä on arvioinnissa sovellettu. Oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytymisen arvioidaan sanallisesti, numeroarvosteluna tai näiden yhdistelmänä. Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa tulee todistuksissa käyttää numeroarvostelua viimeistään kahdeksannella vuosiluokalla. Jos oppilas suorittaa jonkin yhteisen oppiaineen kaikki opinnot ennen tätä, tulee numeroarvostelua käyttää lukuvuositolistuksessa jo sinä lukuvuonna, jolloin kyseisen oppiaineen opiskelu päättyy. Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositolistuksesta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti. Valinnaisten aineiden arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositolistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

VUOSILUOKAT 1-6

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin eri vuosiluokilla ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta..

Arviointi perustuu:

- jatkuvaan tuntityöskentelyn ja oppilaan tuotosten arviointiin
- erilaisiin luokkatasokohtaisiin testeihin ja kokeisiin
- hyvän osaamisen kuvauksiin oppiaineiden nivelkohdissa

Hyvän osaamisen kuvaukset on laadittu opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineisiin tuntijaon nivelkohtiin seuraavien vuosiluokkien lopussa:

- 2. lk: äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka
- 4. lk: ympäristö- ja luonnontieto, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta
- 5. lk: äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, uskonto/elämäkatsomustieto
- 6. lk: A-kieli, biologia ja maantieto, fysiikka ja kemia, historia ja yhteiskuntaoppi

Vilppulan peruskoulun vuosiluokkien 1 – 6 oppilasarviointien muodot ovat:

- jatkuva arviointi työskentelyn aikana
- itsearviointi: marras – joulukuussa
- arviointikeskustelu: tammikuussa
- lukuvuositodistus

Tuntitilanteissa tapahtuva vuorovaikutus ja palautteet ovat jatkuvaa arviointia. Niissä tilanteissa opettaja ohjaa ja kannustaa opiskelua sekä tukee oppilaan itsearviointia. Oppilas muokkaa käsitystä itsestään oppijana saamansa palautteen avulla. Tavoitteena on innostaa lasta oppimaan ja uskomaan omiin kykyihinsä, näkemään omat vahvuutensa ja harjoittelun tarpeensa.

Oppilas arvioi itseään eri tavoin jatkuvasti opiskelunsa aikana, mutta erityisellä itsearviointilomakkeella hän arvioi käyttäytymistään, työskentelyään ja terveitä elämäntapojaan sekä pohtii, missä hänellä olisi parannettavaa ja mihin hän on tyytyväinen. Myös huoltaja ja opettaja antavat lomakkeeseen omat palautteensa. (Liite: Itsearviointi)

Arviointikeskustelu käydään lukuvuoden puolivälissä oppilaan, huoltajan/huoltajien ja opettajan kesken. Arviointikeskustelun perustana käytetään oppilaan itsearviointilomaketta sekä arviointikeskustelulomaketta, joiden avulla käydään läpi, miten koulutyö on sujunut käyttäytymisen, työskentelyn ja oppiaineiden osalta. Lomakkeeseen kirjataan oppilaan opiskelun tavoitteita ja suunniteltuja toimenpiteitä, allekirjoitetaan ja tallennetaan kopio koululle. (Liite: Arviointikeskustelu)

Lukuvuositodistus annetaan kirjallisena lukuvuoden päättyessä. Vuosiluokilla 1-3 käytetään sanallista arviointia, vuosiluokilla 4-6 numeerista arviointia. Oppilaan arvioinnista päättää luokanopettaja opettamiensa aineiden osalta ja muissa aineissa kunkin oppiaineen opettaja.

Yhteiskoulu

Vuosiluokilla 7-9 kaikki oppiaineet arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10 lukuun ottamatta oppilaanohjausta, josta annetaan joko hyväksytty tai hylätty arvosana. Runsaat poissaolot voivat vaikuttaa arviointiin.

Arviointi perustuu

- erilaisiin luokkatasokohtaisiin kokeisiin ja testeihin
- jatkuvaan havainnointiin tuntityöskentelystä ja oppilaan tuotoksista
- hyvän osaamisen kuvauksiin ennen päättöarviointivaihetta perustuen vuosiluokkien oppisäältöihin

Oppilaan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai oppikokonaisuuden osalta oppilaan opettaja tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Vilppulan yhteiskoulun oppilaille annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi yksi välitodistus lukuvuosittain. Arviointitietoa menee oppilaiden huoltajille jaksojen päätyttyä raporttina tai muuten huoltajien kanssa sovitulla tavalla. Kirjalliset kokeet lähetetään nähtäväksi kotiin

Seitsemännen luokan oppilaille sekä heidän vanhemmilleen järjestetään ns. vanhempainvartteja. Kahdeksannen ja yhdeksännen luokan vanhempainvartit järjestetään tarvittaessa.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Perusopetusasetuksen 11 §:ssä on määritelty opinnoissa etenemisen ja vuosiluokalta siirtymisen periaatteet. Opetussuunnitelman perusteet täydentävät asetusta. Opetussuunnitelmassa tarkennetaan vuosiluokalle jättämisen käytäntöjä. Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän suorittaa hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan tehdä ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksyty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

Oppilas voidaan jättää luokalle, jos hän saa hylätyn arvosanan (4) yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa. Pääsääntönä on, että oppilas siirretään seuraavalle vuosiluokalle tai hänelle annetaan päättötodistus, jos hän saa vähintään välttävän arvosanan (5) numeroin arvosteltavissa aineissa tai hän on suorittanut hyväksytysti (S) oppiaineen, joka arvioidaan sanallisesti. Kunkin oppiaineen opettaja arvioi, onko oppilaalla valmiudet selviytyä hyväksytysti seuraavan luokan opiskelusta.

Oppilas voidaan hylätystä arvosanasta huolimatta siirtää seuraavalle vuosiluokalle, jos se harkitaan tarkoituksenmukaiseksi. Oppilas voidaan jättää luokalleen, vaikka hänellä ei olekaan hylättyjä arvosanoja, jos sitä pidetään oppilaan koulumenestyksen vuoksi tarkoituksenmukaisena. Syynä tähän voivat olla esim. runsaat poissaolot.

Oppilaan huoltajalle varataan tällöin mahdollisuus tulla kuulluksi ennen luokalle jättämispäätöksen tekemistä. Huoltaja voi myös pyytää oppilaan luokalle jättämistä huonon koulumenestyksen vuoksi. Oppilaan vuosiluokalle jättämisestä tai seuraavalle vuosiluokalle siirtymisestä päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä. Jos oppilas jää luokalleen, hänen kaikki asianomaisen vuosiluokan suoritukset raukeavat.

Oppilaan on mahdollista parantaa hylättyjä arvosanoja lukuvuoden aikana. Lisäksi kevätlukukauden päätyttyä oppilaalle järjestetään tilaisuus suorittaa hylättyjä arvosanoja hyväksytyiksi vuosisuunnitelmassa ilmoitettuna ajankohtana tai ajankohtina, mikäli suoritettavia oppiaineita on useita.

Mikäli huoltaja haluaa pyytää oppilaan opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan

päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista, hänen tulee tehdä se rehtorille kirjallisesti kahden kuukauden kuluessa. Uudesta arvioinnista päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä. Jos oppilaan huoltaja on tyytymätön uuteen arviointiin, oikaisua pyydetään lääninhallitukselta. Runsaat poissaolot vaikuttavat arviointiin.

Opinnoissa eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Mikäli opetussuunnitelmassa on perusopetusasetuksen 11 §:n 3. momentin mukaisesti päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, opetussuunnitelmassa on määriteltävä ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Oppilas luetaan yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto –aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1–4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5–6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7–9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

VALINNAISET OPPIAINEET VUOSILUOKILLA 5-6

Vilppulankosken koulussa toteutetaan valinnaisuus vuosiluokilla 5-6 ns. taitoainekursseina. Osa musiikin, kuvataiteen, käsityön ja liikunnan opetuksesta järjestetään kurssimuotoisesti. Näiden kursien arviointi täydentää oppiaineen arviointia.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen.

Työskentelyn arvioinnin osa-alueita ovat taito suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa työtä sekä vastuullisuus ja oma-aloitteisuus. Työskentelyn arvioinnissa otetaan huomioon miten oppilas noudattaa annettuja työskentely- ja turvallisuusohjeita ja kuinka hän toimii yhteistyössä muiden luokan tai ryhmän oppilaiden kanssa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Jos työskentely arvioidaan erikseen, arviointi voidaan tällöin toteuttaa joko kirjallisena tai käymällä arviointikeskustelu oppilaan kanssa.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Opetussuunnitelmassa tulee asettaa tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle. Käyttäytymisen tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon koulun kasvatukselle asetetut tavoitteet.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN TAVOITTEET

Käyttäytymisen arviointi perustuu koulun arvoihin, toiminta-ajatukseen ja niiden pohjalta määriteltyihin kriteereihin. Käyttäytymisen arvioinnin tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään käyttäytymisensä seurauksia ja oppii arvioimaan käyttäytymistään sekä miettii onnistumisen ja epäonnistumisen syitä. Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön, arvostaa työtä ja noudattaa sääntöjä, eli oppilaan kykyyn ja haluun ymmärtää, arvostaa ja tukea toisia ihmisiä sekä vaalia ympäristöä. Arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan oppilasta. Käyttäytymisen arvioivat oppilasta opettavat opettajat yhdessä.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI

Sanallinen arviointi luokat 1-6	Arviointi numeroin ja sanoin	Perusteet
ESIMERKILLISTÄ	10 erinomainen	<ul style="list-style-type: none"> -pitää aktiivisesti yllä työrauhaa -noudattaa esimerkillisesti koulun sääntöjä ja yhteisiä sopimuksia sekä johtaa toisia esimerkillään hyvään suuntaan -huolehtii omista ja yhteisistä tehtävistä ja tavaroista -on aina halukas yhteistyöhön -ottaa toiset huomioon, on suvaitsevainen, sovitteleva ja heikompa auttava -on rehellinen -on myönteisesti koulutyöhön suhtautuva -käytös on kohteliasta
ESIMERKILLISTÄ	9 kiitettävä	<ul style="list-style-type: none"> -huolehtii työrauhasta -noudattaa koulun sääntöjä ja yhteisiä sopimuksia ilman eri kehoitusta -huolehtii lähes aina omista ja yhteisistä tehtävistä sekä tavaroista -on yhteistyökykyinen -ottaa toiset huomioon -on rehellinen -suhtautuu myönteisesti koulutyöhön -käytös kohteliasta
TAVOITTEIDEN MUKAISTA	8 hyvä	<ul style="list-style-type: none"> -huolehtii omalta osaltaan työrauhasta -noudattaa yleensä koulun sääntöjä ja yhteisiä sopimuksia -omista ja yhteisistä tehtävistä sekä tavaroista huolehtiminen tuottaa harvoin vaikeuksia -on yleensä yhteistyökykyinen -huomioi yleensä toisetkin -on rehellinen -suhtautuu myönteisesti koulutyöhön -käytös useimmiten kohteliasta
VAIHTELEA	7 tyydyttävä	<ul style="list-style-type: none"> -häiritsee ajoittain työrauhaa -koulun sääntöjen ja yhteisten sopimusten noudattaminen vaihtelee -omista ja yhteisistä tehtävistä sekä tavaroista huolehtiminen tuottaa usein vaikeuksia -yhteistyökyvyssä parantamisen varaa -suhtautuminen koulutyöhön on vaihtelevaa -ei aina huomioi toisia, saattaa kiusata -käytöstavoissa parantamisen varaa

SÄÄNNÖLLI- NEN LISÄ- HARJOI- TUS TAR- PEELLIS- TA	6 kohtalainen	-häiritsee työrauhaa -suhtautuu välinpitämättömästi koulun sääntöihin ja yhteisiin sopimuk- siin -suhtautuu välinpitämättömästi omiin ja yhteisiin tavaroihin sekä tehtä- viin -ottaa toiset huomioon satunnaisesti -kiusaa joskus toisia -ei osallistu säännöllisesti päivittäiseen koulutyöhön -huonot käytöstavat
SÄÄNNÖLLI- NEN LISÄ- HARJOI- TUS TAR- PEELLIS- TA	5 välttävä	-häiriökäyttäytyminen tavallista -rikkoo usein koulun sääntöjä ja yhteisiä sopimuksia -ei huolehdi omista ja yhteisistä tavaroista ja tehtävistä -kiusaa toisia toistuvasti -pinnaa koulusta -ei osallistu säännöllisesti päivittäiseen koulutyöhön -on epäkohtelias

VUOSILUOKAT 1-6

Vuosiluokilla 1 –3 käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti erillisellä liitteellä, neljännessä vuosiluokasta lähtien numeroilla (5 –10). Vuosiluokilla 4-6 numeerista arviointia täydennetään erillisellä sanallisella liitteellä, joka on sama kuin alemmilla luokkatasoilla. (Liite: Käyttäytymisen sanallinen arviointi) Käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Käyttäytymisen arvio ei vai- kuta oppiaineiden arvosanoihin.

Yhteiskoulu

Käyttäytymisnumero ei ole muusta koulumenestyksestä riippuvainen. Oppilaan käyttäytymisen arvosana on opettajien antamien arvosanojen lähimpään kokonaislukuun pyöristetty keskiarvo, jollei opettajakunta toisin päättä.

Oppilaan itsearviointi

*Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. itsearviointitai-
tojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen ke-
hittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva
oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Itsearviointitaitojen kehittymisen myötä oppilas oppii
myös tiedostamaan omaa edistymistään ja oppimiselle asetettuja tavoitteita sekä asettamaan itse
opiskelulle tavoitteita ja säätelemään oppimisprosessiaan. Itsearviointitaitojen kehittymiseksi op-
pilasta tulee ohjata tarkastelemaan oppimisprosessiaan sekä arvioimaan oppimis- ja työskentely-
taitojaan. Tämä edellyttää säännöllisen palautteen antamista oppilalle hänen työskentelystään.
Oppilasta tulee ohjata ja kannustaa arvioimaan monipuolisesti osaamistaan ja oppimistaan.*

Oppilas arvioi omaa työskentelyään ja toimintaansa. Hän tarkistaa tavoitteitaan ja miettii menesty-
misen tai epäonnistumisen syitä. Oppilaan itsearviointi ja opettajan arviointi tukevat ja täydentävät
toisiaan.

Itsearviointimenetelminä voidaan käyttää esim. kirjallisia kyselyitä, keskusteluja, kirjoitelmia ja
portfolioita. Oppilaan itsearviointimenetelmiä pyritään kehittämään sellaisiksi, että oppilas kokee
saavansa arvioinnin avulla tietoa, jolla on merkitystä oppimisessa. Arviointimenetelmiä pyritään ke-

hittämään yksilöllisiksi ja monipuolisiksi. Oppilasta ohjataan arvioimaan itseään realistisesti lähtökohtana myönteiset oppimiskokemukset ja onnistumiset.

Vuosiluokilla 1-6 oppilas arvioi käyttäytymistään, työskentelyään ja terveitä elämäntapojaan erityisellä itsearviointilomakkeella, johon myös huoltaja ja opettaja antavat oman palautteensa.

Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Sellaisen oppilaan, jota ei ole otettu tai siirretty erityisopetukseen, lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta. Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllisten oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla. Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu yleiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai yksilöllisiin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan henkilökohtaisessa opintojen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

Arvioinnissa huomioon otettavilla lievillä oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan opettajan havaitsemia ja määrittelemiä tai testeissä todettuja oppimisvaikeuksia.

Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

Erityistä tukea tarvitsevan ja maahanmuuttajaoppilaan numeroarvioinnissa noudatetaan yleisopetuksen arvosana-asteikkoa suhteutettuna HOJKS:ssa määriteltyihin tavoitteisiin.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti opiskelevan oppilaan arviointi ja arvioijat määritellään HOJKS:ssa. Alkuvaiheessa voidaan kuitenkin arvostelussa käyttää vaihtoehtoisesti numeroita, sanallista arviointia tai suoritusmerkintää. Maahanmuuttajaoppilaan kielitaidon karttuessa numeroin arvosteltavien aineiden määrä kasvaa. Päätötodistuksen arvostelu annetaan vain numeroin.

8.1 PÄÄTTÖARVIOINTI

Arvioinnin tehtävä

Päätöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

Arvioinnin periaatteet

Päätöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päätöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8–9. Päätöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päätöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päätöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen. Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päätöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päätöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päätöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen. Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista. Päätöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päätöarvioinnin kriteereihin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päätöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntietä, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa arvioidaan kohdassa 7.2 mainitut oppimäärät, joista oppilas opiskelee yhtä tai kahta. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen. Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Arviointi perustuu

- erilaisiin luokkatasokohtaisiin kokeisiin ja testeihin
- tuntityöskentelyyn ja oppilaan tuotoksiin
- tietyissä oppiaineissa valtakunnallisiin kokeisiin
- päättöarvioinnin valtakunnallisiin kriteereihin

Oppilaan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai oppikokonaisuuden osalta oppilaan opettaja tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Oppilas voidaan jättää luokalle, jos hän saa hylätyn arvosanan (4) yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa. Pääsääntönä on, että oppilaille annetaan päättötodistus, jos hän saa vähintään välttävän arvosanan (5) numeroin arvosteltavissa aineissa.

Oppilas voidaan jättää luokalleen, vaikka hänellä ei olekaan hylättyjä arvosanoja, jos sitä pidetään oppilaan koulumenestyksen vuoksi tarkoituksenmukaisena. Syynä tähän voivat olla esim. runsaat poissaolot.

Oppilaan huoltajalle varataan tällöin mahdollisuus tulla kuulluksi ennen luokallejättämispäätöksen tekemistä. Huoltaja voi myös pyytää oppilaan luokalle jättämistä huonon koulumenestyksen vuoksi. Oppilaan vuosiluokalle jättämisestä päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä. Jos oppilas jää luokalleen, hänen kaikki asianomaisen vuosiluokan suoritukset raukeavat

Huoltajan on pyydettävä päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon arvioinnista.

Oppilaan on mahdollista parantaa hylättyjä arvosanoja lukuvuoden aikana. Lisäksi kevätlukukauden päätyttyä oppilaille järjestetään tilaisuus suorittaa hylättyjä arvosanoja hyväksytyiksi vuosisuunnitelmassa ilmoitettavana ajankohtana.

Oppilaan katsotaan olevan perusopetuksen oppilas niin kauan kunnes hän on suorittanut koko perusopetuksen oppimäärän ja saanut päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

8.2 TODISTUKSET

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

- 1. Lukuvuositodistus*
- 2. Välitodistus*
- 3. Erotodistus.*

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun. Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi, oppilaan nimi ja syntymäaika, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen. Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, varustetaan numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan.*

VUOSILUOKAT 1-6

Lukuvuositodistus annetaan kirjallisena lukuvuoden päättyessä. Vuosiluokilla 1-3 käytetään sanallista arviointia käyttäytymisen ja oppiaineiden arvioinnissa. Työskentely arvioidaan sanallisesti kunkin oppiaineen yhteydessä. Käyttäytyminen arvioidaan erillisellä liitteellä. Todistukseen merkitään, onko oppilas saavuttanut oppiaineiden opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti ja siirretäänkö hänet seuraavalle vuosiluokalle.

Neljännän vuosiluokan lukuvuositodistuksesta lähtien oppiaineet ja käyttäytyminen arvioidaan numeroin 4 – 10. Lisäksi käyttäytymisestä annetaan sanallinen arvio erillisellä liitteellä. Oppiaineiden numeroarvosanat kuvaavat osaamisen tasoa, tietoja ja taitoja sekä työskentelytaitoja oppiaineessa. Oppiaineiden numeroa voidaan täydentää sanallisesti. (Liite: Lukuvuositodistukset)

Yhteiskoulu

Vilppulan yhteiskoulussa annetaan lukuvuoden aikana yksi välitodistus.

Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisien aineiden arviointi sanoin (välttävä-erinomainen) ja numeroin (5-10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenselostettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, myös päättöarviointi voi olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (). Todistuksen lisätietoja kohdallaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen*

oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

Perusopetuksen päättötodistus annetaan oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä (5). Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, yhteisten oppiaineiden ja valinnaisaineiden arviointi sekä sanoin (välttävä-erinomainen) että numeroin (5-10) sekä rehtorin allekirjoitus.

Arviointia käyttäytymisestä ja työskentelystä ei merkitä erikseen päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään kyseisen oppiaineen alle. Valinnaisista aineista merkitään nimi, viikkotuntimäärä ja annettu arvosana numeroin.

Sellaisena valinnaisina opiskeltavat aineet, jotka eivät liity kaikille yhteisiin aineisiin merkitään päättötodistukseen ”muut valinnaiset aineet” alle. Nämä valinnaiset merkitään samoin kuin muutkin valinnaiset aineet.

Mikäli oppilas on vaihtanut valinnaisen oppiaineen kesken oppimäärän, niin päättötodistukseen merkitään molempien oppiaineiden nimet ja opiskellut viikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle merkitään ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta merkitään todistukseen numero tai ”hyväksytty” jos viikkotuntimäärä on yli puolet kyseisen valinnaisaineen tuntimäärästä.

Oppilaan huoltajan pyytäessä kirjallisesti, ettei päättötodistukseen merkitä valinnaisen kielen arvosanaa numerolla, se korvataan merkinnällä ”hyväksytty”. Tästä mahdollisuudesta tiedotetaan oppilaiden huoltajille ennen päättötodistuksen antamista.

Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

- 1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta*
- 2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä*
- 3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.*

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

8.3 KOULUN ITSEARVIOINTI

Yhteiskoulu

Jotta koulun toimintaa voitaisiin kehittää tarkoituksenmukaisesti, on jatkuvasti ja suunnitelmallisesti arvioitava, miten opetussuunnitelman tavoitteet toteutuvat.

Kehittämistyössään koulu saa tukea kunnalta.

Koulun itsearviointimenetelmiä ovat mm.

- kirjallinen kysely kahdeksannen vuosiluokan oppilaille tai arviointikysely kaikille oppilaille
- jaksopalautteet eri oppiaineissa, valtakunnallisiin kokeisiin osallistuminen
- työilmapiirikysely henkilökunnalle noin joka kolmas vuosi

Itsearviointin tehtävänä on tunnistaa koulun tila ja kehittämistarpeet monipuolisesti ja samalla vahvistaa koulun tavoitteiden toteutumista. Kehittämistyö on sekä yleistä koulun toiminnan ja toimintaedellytysten parantamista että oppiaine- ja oppiaineryhmäkohtaista kehittämistä. Itsearviointiin voivat osallistua opettajat, oppilaat ja muut kouluyhteisön jäsenet sekä palautteen antajina oppilaiden huoltajat ja muut mahdolliset yhteistyötahot.

Koulun itsearviointin tulisi ulottua sekä opetuksen laatuun että toiminnan taloudellisuuteen. Näin luodaan pohjaa koulun voimavarojen käytön suunnittelulle ja kouluyhteisön hyvinvoinnille.

Arvioinnin kohteiden ja kriteerien valinta pohjautuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Koulun itsearviointi voidaan kohdentaa mihin tahansa koulun toiminta-alueista. Se on kuitenkin tarkoituksenmukaista suunnata kerrallaan vain joihinkin koulun tavoitteista.

Lukuvuosittaiseen PoA 9 §:n mukaiseen suunnitelmaan sisältyy selvitys itsearviointin ja kehittämisen kohteista sekä arvioinnissa käytettävistä menetelmistä.

Koulun itsearviointiin osallistuvat kaikki koulussa työskentelevät sekä oppilaiden huoltajat.

Yhteiskoulun itsearviointiin kuuluvat myös vuosittain henkilöstön kanssa käytävät kehityskeskustelut.

1-6 LUOKKIEN KOULUT

ARVIOINTI-KOHDE	ARVIOINTI-AI-KATAULU	ARVIOINTI-MENETELMÄ	ARVIOINTIIN OSALLISTUJAT	ARVIOINNIN RAPORTOINTI
1. Koulun opetussuunnitelma 1.1. Tavoitteet 1.2. Oppisisällöt	vuosittain / tarvittaessa	kyselykaavake / (työ)keskustelu	opettajat	opettajat, koulutusltk
2. Koulun työsuunnitelma 2.1. Pitkät kehittämishankkeet 2.2. Lukuvuoden painopiste- alueet 2.3. Tapahtumat, projektit, tms. 2.4. Muu koulun toiminta	hankkeen aikana ja päättyttyä lukuvuoden päätyessä välittömästi tapah- tuman jälkeen kerran lukuvuodes- sa	kyselykaavake / (työ)keskustelu	opettajat-henki- lökunta	arviointiin osallis- tuneet
3. Oppimisympäristö ja sidos- ryhmät 3.1. Turvallisuus 3.2. Ilmapiiri 3.3. Yhteistyö 3.4. Oppilashuolto	osana koulutuksen järjestäjän arvioin- tia ja tarvittaessa koulukohtaisesti	kyselykaavake / (työ)keskustelu	opettajat-henki- lökunta-huoltajat (muut sidosryh- mät)	arviointiin osallis- tuneet johtokunta, koulutusltk

4. Opettaminen ja johtaminen		kyselykaavake / (työ)keskustelu		
4.1. Opettaja	vuosittain / tarvittaessa		opettajat (oppi- laat ja huoltajat)	opettajat (johto- kunta, koulutusltk)
4.2. Rehtori	vuosittain / tarvittaessa		opettajat (oppi- laat ja huoltajat)	opettajat (johto- kunta, koulutusltk)
4.3. Johtokunta	joka 4. vuosi		johtokunta	johtokunta, koulu- tusltk
5. Arvioinnin arviointi	tarvittaessa	kyselykaavake / (työ)keskustelu	opettajat (hlö- kunta, johtokun- ta)	opettajat(hlö- kunta, johtokunta)

ARVIOINTI ON KEHITTÄMISEN VÄLINE. SEN VUOKSI JOKAISESTA ARVIOINNISTA TULEE TEHDÄ JOHTOPÄÄTÖKSET, JOTKA JOHTAVAT TARVITTAESSA TOIMENPITEISIIN.